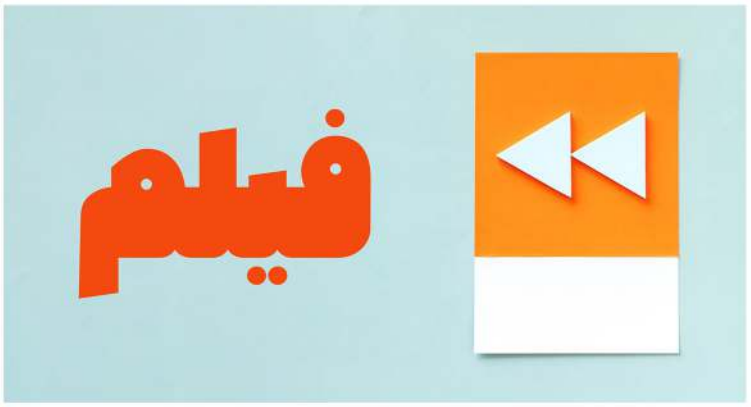

آزمون

کارنامه
رتبه های
برتر
رتبه های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir
مرکز مشاوره عارف

مرکز مشاوره عارف

آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه یازدهم	مرحله هفتم
سال تحصیلی ۰۵-۱۴۰۴	۰۷/آذر/۱۴۰۴

مواد امتحانی	تعداد سؤال	از شماره	تا شماره	مدت پاسخگویی	یازدهم
ریاضی	۱۰	۱	۱۰	۱۵ دقیقه	فصل ۱ صفحهٔ ۱ تا ۲۰
زبان و ادبیات فارسی	۱۵	۱۱	۲۵	۱۵ دقیقه	درس ۱ تا ۳ و کارگاه تحلیل فصل اول صفحهٔ ۱۰ تا ۳۴
علوم اجتماعی	۱۰	۲۶	۳۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۴ صفحهٔ ۱ تا ۳۴
روان‌شناسی	۱۰	۳۶	۴۵	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحهٔ ۸ تا ۸۷
زبان عربی	۱۵	۴۶	۶۰	۱۵ دقیقه	درس ۱ و ۲ صفحهٔ ۱ تا ۳۰
تاریخ	۱۰	۶۱	۷۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۴ صفحهٔ ۱ تا ۴۱
جغرافیا	۱۰	۷۱	۸۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحهٔ ۱ تا ۳۶
فلسفه (۱)	۱۰	۸۱	۹۰	۱۰ دقیقه	درس ۱ تا ۳ صفحهٔ ۱ تا ۲۷
مجموع	۹۰ سؤال			۹۵ دقیقه	–

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا	مسئول درس ـ گزینشگر
ریاضی و آمار	علی شهرابی	علی شهرابی
علوم و فنون ادبی	مهدی کرانی ـ حسینعلی موسی‌زاده	ابوالفضل قاضی فخر آستانه
جامعه‌شناسی	الهام رضایی	فروغ نجمی تیموریان
روان‌شناسی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی
عربی، زبان قرآن	موسی کاظم غلامی	موسی کاظم غلامی
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی ـ مجید قدرتی‌پور ـ فیروز نژادنجف	مجید قدرتی‌پور

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور

استفاده از ماشین حساب مجاز نیست.

این آزمون نمره منفی دارد.

دفتر چه سؤالات آزمون های خیلی سبز، از همه نظر (تعداد سؤال ها، زمان پاسخگویی، نوع چینش گزینه ها، نوع صفحه آرایی، فونت سؤالات، سایز کلمات و اعداد، جای خالی محل انجام محاسبات و...) در شبیه ترین حالت به دفتر چه سؤالات کنکور سراسری طراحی می شود.

WWW.ArefOnline.ir

ویژه یازدهمی های ۱۴۰۴

Azmoon.kheilisabz.com

ریاضی و آمار یازدهم

۱- کدام گزینه نادرست است؟

۱) اگر گزارهٔ $p \wedge \sim q$ درست باشد، گزارهٔ $p \Rightarrow q$ نادرست است.

۲) اگر گزارهٔ $q \Leftrightarrow p$ نادرست باشد، گزارهٔ $(p \wedge q) \Rightarrow r$ درست است.

۳) اگر گزارهٔ $\sim p \vee q$ نادرست باشد، گزارهٔ $p \Leftrightarrow \sim q$ درست است.

۴) اگر گزارهٔ $p \Leftrightarrow q$ درست باشد، گزارهٔ $p \Rightarrow \sim q$ درست است.

۲- گزارهٔ $(q \wedge \sim p) \Rightarrow (p \Leftrightarrow r)$ در چه تعداد از حالت‌های زیر نادرست است؟

الف) q، p و $r \sim$ درست

ب) $p \sim$، q و r نادرست

ج) q، p و r درست

د) $p \sim$، $q \sim$ و r درست

۱) صفر ۲) ۱ ۳) ۲ ۴) ۳

۳- گزارهٔ $(p \Leftrightarrow q) \wedge (\sim p \vee q)$ با کدام گزارهٔ زیر هم‌ارز است؟

۱) $p \Rightarrow q$ ۲) $q \Rightarrow p$ ۳) $\sim p \Leftrightarrow \sim q$ ۴) $p \vee q$

۴- گزارهٔ $[(q \Rightarrow p) \wedge p] \Rightarrow [(p \Rightarrow q) \vee p]$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

۱) p ۲) $\sim p$ ۳) q ۴) $\sim q$

۵- با توجه به جدول مقابل، کدام گزاره می‌تواند جای X قرار گیرد؟

p	q	X
T	T	T
T	F	T
F	T	T
F	F	F

۱) $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow \sim p$

۲) $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow p$

۳) $(q \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow p$

۴) $(q \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow \sim p$

۶- از ۸ سطر مربوط به ستون نتیجهٔ ارزش گزارهٔ $p \Leftrightarrow (q \wedge r)$، در چند مورد حرف T قرار می‌گیرد؟

۱) ۵ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

۷- ۲۰ درصد عددی از دو برابر آن عدد، ۳ واحد بیشتر است. کدام گزینه بیان ریاضی مناسبی برای این جمله است؟

۱) $\frac{۲۰}{۱۰۰}x = ۲x + ۳$ ۲) $\frac{۲۰}{۱۰۰}x + ۳ = ۲x$

۳) $\frac{۲۰}{۱۰۰}x = ۲(x + ۳)$ ۴) $۲۰x - ۱۰۰ = ۲x + ۳$

محل انجام محاسبات

۸- دانش‌آموزی با توجه به تساوی $x=\frac{x+a}{y-b}$، برای به دست آوردن x، استدلال زیر را ارائه داده است. ایراد این استدلال در صورت وجود در کدام گام است؟ $(y \neq b-1)$

اول) $x=\frac{x+a}{y-b}$

دوم) $x(y-b)=x+a$

سوم) $xy-bx-x=a$

چهارم) $x(y-b-1)=a$

پنجم) $x=\frac{a}{y-b-1}$

۱) دوم ۲) چهارم ۳) پنجم ۴) فاقد ایراد

۹- در یک مثلث قائم‌الزاویه، اندازهٔ یکی از اضلاع قائمه را ۳ برابر کرده و ضلع قائمهٔ دیگر را ثابت نگه می‌داریم. اگر وتر مثلث جدید، ۲ برابر وتر مثلث اولیه باشد، نسبت وتر به ضلع قائمهٔ ثابت در مثلث اولیه کدام است؟

۱) $\frac{۲\sqrt{۲}}{\sqrt{۵}}$ ۲) $\frac{۲\sqrt{۲}}{\sqrt{۳}}$ ۳) $\sqrt{۳}$ ۴) $\sqrt{۵}$

۱۰- نام و ارزش استدلال زیر به ترتیب کدام است؟

مقدمهٔ ۱: اگر سال کنکور مشاور خوبی داشته باشم، آن‌گاه نتیجهٔ خوبی در کنکور می‌گیرم.

مقدمهٔ ۲: نتیجه خوبی در کنکور گرفتم.

مشاور خوبی در سال کنکورم داشتم.

۱) قیاس استثنائی ـ همواره درست ۲) قیاس استثنائی ـ می‌تواند درست یا نادرست باشد.

۳) مغالطه ـ همواره درست ۴) مغالطه ـ می‌تواند درست یا نادرست باشد.

محل انجام محاسبات

علوم و فنون ادبی یازدهم

۱۱- کتاب‌های «بهارستان ـ جمشید و خورشید ـ مثنوی‌های خواجوی کرمانی ـ نفحات‌الانس ـ تحفة‌الاحرار» به ترتیب به پیروی از کدام آثار داده شده است؟

۱) گلستان ـ بوستان سعدی ـ پنج گنج نظامی ـ منطق‌الطیر ـ پنج گنج نظامی
۲) بوستان ـ پنج گنج نظامی ـ مثنوی معنوی ـ تذکرة‌الاولیا ـ منطق‌الطیر
۳) گلستان ـ پنج گنج نظامی ـ پنج گنج نظامی ـ تذکرة‌الاولیا ـ پنج گنج نظامی
۴) بوستان ـ بوستان سعدی ـ پنج گنج نظامی ـ تذکرة‌الاولیا ـ منطق‌الطیر

۱۲- توضیحات مربوط به کدام شاعران یا نویسندگان نادرست است؟

الف) او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. لحن سخن او گزنده و طنزآمیز است. (عبید زاکانی)
ب) از منشیان و نویسندگان توانا و عارفان وارستهٔ قرن هفتم است. (نجم‌الدین رازی)
ج) در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی در سبک عراقی است. (خواجوی کرمانی)
د) از مورخان مشهور ایران، که کتاب او تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، بنی‌عباس و تاریخ ایران را در بر می‌گیرد. (خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی)
ه) از غزل‌پردازان برجسته است و غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بود. (خواجوی کرمانی)

۱) ب ـ ج ـ د
۲) الف ـ ج ـ د
۳) ب ـ د ـ ه
۴) الف ـ ب ـ ه

۱۳- در عبارت زیر چند غلط تاریخ ادبیاتی دیده می‌شود؟

«در عهد آنان (تیموریان)، علاوه بر گسترش هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تذکره‌نویسی نیز ادامه یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت، کسانی مانند جامی و نظامی کتاب‌های ارزشمندی نوشتند؛ پس از مرگ تیمور، بایسنقرمیرزا توانست شهر هرات را مرکز فرمانروایی خود قرار دهد. او با علاقه‌ای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود، از هنرمندان خوشنویس، نقّاش و شاعر حمایت نمود. شاهرخ پسر او نیز هنرمند و هنردوست بود و در زمان او هنرمندان، قرآن کریم و گلستان سعدی را به خط خوش نگاشتند.»

۱) دو
۲) سه
۳) چهار
۴) پنج

۱۴- از نظر تاریخ ادبیات کدام عبارت‌های زیر نادرست هستند؟

الف) حافظ از شاعران قرن نهم است که در تصوف و طریقت مقامی بلند دارد و دیوان شعرش مضامین عرفانی دارد.
ب) المعجم مهم‌ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می‌رود.
ج) دولتشاه سمرقندی تذکرهٔ دولتشاه را به تشویق امیرعلیشیر نوایی نوشت که شرح حال چند تن از نویسندگان است.
د) مهم‌ترین کتاب خواجه رشیدالدین فضل‌الله، تاریخ گزیده است که نثری عالمانه و پخته دارد.
ه) کتاب تاریخ جهانگشا، در شرح ظهور چنگیز است که نثری مصنوع و دشوار دارد.

۱) الف ـ ج ـ د
۲) الف ـ ج ـ ه
۳) ب ـ د ـ ه
۴) الف ـ ب ـ د

۱۵- وزن کدام گزینه متفاوت است؟

۱) درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد / نهال دشمنی برکن که رنج بی‌شمار آرد
۲) نه چندان آرزومندم که وصفش در بیان آید / وگر صد نامه بنویسم حکایت بیش از آن آید
۳) آن کیست کز روی کرم، با ما وفاداری کند / برجای بدکاری چو من، یک دم نکوکاری کند
۴) به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم / بیا کز چشم بیمارت هـزاران درد برچینم

۱۶- پایه‌های آوایی کدام مصراع در مقابل آن غلط آمده است؟

۱) با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته‌ای: با صَ با هَم / راه بف رس / تَز رُخت گُل / دَس تِ ای

۲) روی سوی خانهٔ خمّار دارد پیر ما: روی سو یِ / خا نِ خَ مار / دا رَد پی / ر ما

۳) از شتاب عمر بی‌شیرازه شد اجزای جسم: اَز شِ تا بِ / عُم ر بی شی / را زِ شُد اَج / زا یِ جسم

۴) این تویی یا سرو بستانی به رفتار آمده است: این تُ یی یا / سَر و بُس تا / نی بِ رَف تا / را مَ دَست

۱۷- نشانه‌های هجایی مصراع دوم بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

«عشرت فصل بهاران خنده‌واری بیش نیست وقت نخلی خوش که پیش از غنچه بستن بار بست»

۱) ـ ـ U ـ / ـ ـ U ـ / ـ U ـ ـ / ـ U ـ ـ / ـ ـ U ـ

۲) ـ U ـ ـ / ـ U ـ ـ / ـ ـ U ـ / ـ ـ U ـ / U ـ U ـ

۳) ـ U ـ ـ / ـ ـ U ـ / ـ ـ U ـ / ـ U ـ / ـ U ـ

۴) U ـ ـ ـ / U ـ ـ ـ / ـ ـ ـ U / ـ ـ ـ U / ـ ـ ـ U

۱۸- نشانه‌های هجایی همهٔ ابیات «U ـ ـ / U ـ ـ / U ـ ـ / U ـ» است؛ به‌جز ..... .

۱) توانا بود هرکه دانا بود ز دانش دل پیر برنا بود

۲) بیا تا برآریم دستی ز دل که نتوان برآورد فردا ز گل

۳) خدا را بر آن بنده بخشایش است که خلق از وجودش در آسایش است

۴) بنازم به بزم محبت که آن‌جا گدایی به شاهی مقابل نشیند

۱۹- تعداد پایه‌های آوایی در کدام بیت متفاوت است؟

۱) هنر خوار شد جادویی ارجمند نهان راستی، آشکارا گزند

۲) یاد یاران یار را میمون بود خاصه کان لیلی و این مجنون بود

۳) آسمان بار امانت نتوانست کشید قرعهٔ کار به نام من دیوانه زدند

۴) یکی روبهی دید بی دست و پای فروماند در لطف و صنع خدای

۲۰- وزن و آهنگ همهٔ ابیات با بیت زیر یکسان است؛ به‌جز ..... .

«هر آن دل را که سوزی نیست دل نیست دل افسرده غیر از آب و گل نیست»

۱) نمی‌دانم دلم دیوانهٔ کیست کجا می‌گردد و در خانهٔ کیست

۲) دل از من برد و روی از من نهان کرد خدا را با که این بازی توان کرد

۳) دل او باد پندارد حکایت‌ها کز آب دیده با باد صبا گفتم

۴) دلی دیرم گرفتار محبت کز او گرم است بازار محبت

۲۱- وزن کدام دو بیت یکسان است؟

الف) دلم جز مهر مه‌رویان طریقی برنمی‌گیرد ز هر در می‌دهم پندش ولیکن درنمی‌گیرد

ب) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

ج) به سامانم نمی‌پرسی نمی‌دانم چه سر داری به درمانم نمی‌کوشی، نمی‌دانی مگر دردم؟

د) ما به غم خو کرده‌ایم، ای دوست ما را غم فرست تحفه‌ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست

۱) الف ـ د

۲) الف ـ ج

۳) ب ـ ج

۴) ب ـ د

۲۲- تعداد «تشبیه» در کدام گزینه بیشتر است؟

۱) ز اوحدی گل رخسار خود نهفته چه داری / بیا که مهرهٔ دل را به خار هجر تو سفتم
۲) بوستان دلبری را چون قدت سروی نباشد / آسمان نیکویی را چون رخت ماهی نباشد
۳) سفر دراز نباشد به پای طالب دوست / که خار دشت محبت گل است و ریحان است
۴) تا کند مرغ دلم را چون کبوتر پای‌بند / بر کنار دانه، دام از مشک ناب انداخته

۲۳- در کدام گزینه هر دو نوع تشبیهِ فشرده و گسترده وجود دارد؟

۱) پای‌خودچون‌کوه‌پیچیده‌است‌دردامن‌زشرم / دیده تا کبک دری سرو خرامان تو را
۲) تو امیر ملک حسنی به حقیقت ای دریغا / اگر التفات بودی به فقیر مستمندت
۳) یا رب از ابر هدایت برسان بارانی / پیش‌تر زانکه چو گردی ز میان برخیزم
۴) هم تو جنون را مددی هم تو جمال خردی / تیر بلا از تو رسد هم تو بلا را سپری

۲۴- کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

«ببخشود بر حال مسکین مرد / فروخورد خشم سخن‌های سرد»

۱) سلطان که خشم گیرد بر بندگان حضرت / حکمش رسد ولیکن حدی بود جفا را
۲) کاش آن به خشم رفتهٔ ما آشتی‌کنان / بازآمدی که دیدهٔ مشتاق بر در است
۳) وگر خشم گیرد ز کردار زشت / چو بازآمدی ماجرا در نوشت
۴) چو نرمی کنی خصم گردد دلیر / وگر خشم گیری شوند از تو سیر

۲۵- کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی بیشتری دارد؟

«گر مخیر بکنندم به قیامت که چه خواهی / دوست ما را و همه نعمت فردوس شما را»

۱) قیامتم که به دیوان حشر پیش آرند / میان آن همه تشویش در تو می‌نگرم
۲) دوستان گویند سعدی دل چرا دادی به عشق / تا میان خلق کم کردی وقار خویش را
۳) گر برود جان ما در طلب وصل دوست / حیف نباشد که دوست دوست‌تر از جان ماست
۴) رضای دوست نگه‌دار و صبر کن سعدی / که دوستی نبود ناله و نفیر از دوست

جامعه‌شناسی یازدهم

۲۶- به ترتیب موارد زیر، ویژگی کدام جهان یا دیدگاه است؟

- **ابعاد ذهنی، روانی و اخلاقی انسان‌ها را شامل می‌شود.**
- **فرد اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند.**
- **جهان تکوینی را مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع می‌داند.**
- **ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود.**

۱) جهان ذهنی و فردی ـ جهان فرهنگی ـ دیدگاه دوم ـ دیدگاه قرآن
۲) جهان تکوینی ـ دیدگاه اول ـ جهان اجتماعی ـ دیدگاه سوم
۳) جهان ذهنی ـ جهان انسانی ـ دیدگاه اول ـ جهان اجتماعی
۴) جهان انسانی ـ دیدگاه دوم ـ جهان توحیدی ـ جهان فوق طبیعت

۲۷- در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

ویژگی‌های فرهنگ مطلوب جهانی	توضیحات
«الف»	**پاسخ به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر**
معنویت	«ب»
«ج»	**آسمان‌ها و زمین را پابرجا نگه می‌دارد.**
تعهد و مسئولیت	«د»

۱) عقلانیت سطح اول ـ دفاع از حقانیت ارزش‌های خود ـ آزادی ـ زمینه‌ساز ایجاد فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول
۲) عقلانیت ـ جلوگیری از وقوع بحران‌های روحی و روانی ـ عدالت ـ زمینه‌ساز گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول
۳) عقلانیت سطح دوم ـ دفاع از هویت خود ـ آزادی ـ جلوگیری از پایمال‌شدن حقوق انسان و جوامع
۴) آزادی ـ جلوگیری از وقوع بحران هویت ـ عدالت ـ فقدانش، زمینه‌ساز وقوع فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول

۲۸- کدام گزینه به ترتیب به «فرهنگ سرمایه‌داری»، «مدینهٔ فاسقه» و «گونهٔ دوم فرهنگ جهانی» اشاره دارد؟

۱) نژاد خاصی را در خدمت دیگران به کار می‌گیرد. ـ عقاید و ارزش‌های آن مطابق نیازهای فطری است. ـ عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری است.
۲) کشورهای دیگر را پیرامون کانون ثروت و قدرت به خدمت می‌گیرد. ـ عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری است. ـ تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد.
۳) رویکرد دنیوی دارد. ـ عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نیست. ـ از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید.
۴) کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد. ـ عقاید و ارزش‌های آن حق است، اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نیست. ـ سعادت همهٔ انسان‌ها را دنبال می‌کند.

۲۹- به ترتیب «هدف»، «علت خودداری از غلبه بر مردم خود» و «آرمان و ارزش اجتماعی برتر» در جامعه تغلب چیست و این جامعه، کدام‌یک از انواع جوامع فارابی است؟

۱) ستایش‌شدن توسط دیگران ـ برای رقابت با یکدیگر، به هم نیازمندند. ـ عام و جهان‌شمول ـ ضاله
۲) مالکیت جان و مال دیگران ـ گمان می‌کنند که از همهٔ جوامع دیگر برترند. ـ سلطه و استکبار ـ فاضله
۳) سلطه بر دیگر جوامع ـ برای جلوگیری از غلبهٔ اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند. ـ سلطه بر دیگر جوامع ـ فاسقه
۴) خوار و مقهورکردن دیگران ـ برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبهٔ اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند. ـ سلطه بر دیگر جوامع ـ جاهله

۳۰- به ترتیب هر یک از عبارت‌های زیر بیانگر چیست؟

- **تصرف بازارها و مواد خام یک کشور**
- **استعمارگران پنهان و مجریان آشکار**
- **بازی‌های رایانه‌ای**
- **کودتای نظامی**

۱) امپریالیسم اقتصادی ـ استعمار نو ـ استعمار فرانو ـ امپریالیسم اقتصادی
۲) استعمار نو ـ استعمار فرانو ـ استعمار فرانو ـ امپریالیسم اقتصادی
۳) امپریالیسم اقتصادی ـ استعمار نو ـ استعمار فرانو ـ استعمار نو
۴) استعمار نو ـ امپریالیسم اقتصادی ـ امپریالیسم فرهنگی ـ استعمار فرانو

۳۱- نتیجهٔ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب چیست؟

- **کودتای نوژه**
- **غلبهٔ نظامی**
- **حفظ هویت فرهنگی قوم شکست‌خورده**
- **فرهنگ قوی و غنی قوم مغلوب**

۱) کشف و خنثی شد. ـ حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم ـ استقلال سیاسی ـ هضم و به خدمت گرفتن مهاجم
۲) ناموفق بود. ـ خودباختگی فرهنگی قوم مهاجم ـ تحول فرهنگی ـ هضم و جذب مهاجم
۳) رضاخان را در ایران به قدرت رساند. ـ غلبهٔ فرهنگی بر اقوام مغلوب ـ استقلال فرهنگی ـ خودباختگی فرهنگی
۴) به انقلاب اسلامی ضربه زد. ـ گسترش فرهنگی قوم مهاجم در مناطق مغلوب ـ هضم و جذب مهاجم ـ استقلال سیاسی

۳۲- کدام گزینه در مورد فرهنگ جاهلی درست است؟

۱) در عصر نبوی آشکارا مقاومت کرد و دوران خلافت در پوشش نفاق خزید.
۲) در عصر نبوی، تا فتح مکه، آشکارا مقاومت کرد. پس از آن اقدام به حفظ ظاهر اسلامی خود نمود و در دوران خلافت دوباره در جامعهٔ اسلامی نمایان شد و قدرت را براساس روابط عشیره‌ای و قبیله‌ای شکل داد.
۳) در عصر نبوی دوباره در جامعهٔ اسلامی نمایان شد و قدرت را براساس روابط عشیره‌ای و قبیله‌ای شکل داد و در دوران خلافت، تا فتح مکه، آشکارا مقاومت کرد. پس از آن اقدام به حفظ ظاهر اسلامی خود نمود.
۴) در عصر نبوی اقدام به حفظ ظاهر اسلامی خود نمود و در دوران خلافت دوباره در جامعهٔ اسلامی نمایان شد و آشکارا مقاومت کرد.

۳۳- هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه مرتبط است؟

- **نقطهٔ عطف بازگشت به فرهنگ اسلامی**
- **از نخبگان جوامع اسلامی**
- **مخدوش‌ساختن وحدت امت اسلامی**
- **دلبستگی و تعلق به ملت، نژاد، سرزمین و ...**

۱) انقلاب اسلامی ـ امام موسی صدر ـ مکاتب شرقی مثل ناسیونالیسم و سوسیالیسم ـ ملی‌گرایی
۲) استعمار و بیداری اسلامی ـ فارابی ـ مکاتب شرقی مثل ناسیونالیسم و مارکسیسم ـ مارکسیسم
۳) بیداری اسلامی ـ شیخ ابراهیم زکزاکی ـ مکاتب غربی مثل سوسیالیسم و مارکسیسم ـ ملی‌گرایی
۴) انقلاب اسلامی ـ سید جمال‌الدین اسدآبادی ـ مکاتب غربی مثل ناسیونالیسم و مارکسیسم ـ ناسیونالیسم

۳۴- کدام گزینه به ترتیب به وقایع «عصر نبوی»، «دورهٔ استعمار» و «دوران خلافت» اشاره دارد؟

۱) در سال نهم هجرت، گروه‌های مختلف برای پذیرش اسلام از سراسر شبه‌جزیره به مدینه آمدند. ـ دولت‌های استعماری غربی با تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی خویش، بیشترِ سیاست‌مداران و دولت‌مردانِ جوامع اسلامی را مغلوب ساختند. ـ انقلاب اسلامی ایران، نقطهٔ عطفی در بازگشت به فرهنگ اسلامی در جهان اسلام است.

۲) عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام، با تلاش و کوشش عالمان مسلمان، از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد. ـ استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد. ـ غلبهٔ قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند.

۳) در مقابل نفوذ و سلطهٔ فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت. ـ غلبهٔ قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند. ـ استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.

۴) رسول خدا (ص) طی ده سال حکومت، موانع سیاسی پیشِ روی اسلام در شبه‌جزیرهٔ عربستان را از بین برد. ـ دولت‌های استعماری غربی با تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی خویش، بیشتر سیاست‌مداران و دولت‌مردانِ جوامع اسلامی را مغلوب ساختند. ـ عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام، با تلاش و کوشش عالمان مسلمان، از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد.

۳۵- به ترتیب، کدام‌یک ویژگی «استعمار»، «استبداد ایلی و قومی» و «استبداد استعماری» است؟

۱) با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گرفت. ـ با وجود این‌که دارای هویت غیراسلامی بود، می‌کوشید ظاهر دینی خود را حفظ کند. ـ از رویارویی با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد.

۲) پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانهٔ کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. ـ در سایهٔ قدرت و سلطهٔ جهان غرب عمل می‌کرد. ـ پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.

۳) در سدهٔ هفدهم و هجدهم میلادی، بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را بر پا کرد. ـ با تکیه بر قدرت نظامی خویش، دولت‌مردان جوامع اسلامی را مغلوب می‌ساخت. ـ با وجود تعلق به فرهنگ اسلامی، در رویارویی با فرهنگ اسلامی قرار می‌گرفت.

۴) نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد. ـ از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد. ـ برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

روان‌شناسی یازدهم

۳۶- پژوهشگری را در نظر بگیرید که قصد دارد در مورد هیجان‌طلبی دورهٔ نوجوانی تحقیق کند. رعایت کدام توصیه در جریان پژوهش او الزامی است تا بتوان مطالعهٔ او را مطابق علم تجربی دانست؟

۱) به برداشت‌های مختلف از مفهوم هیجان‌طلبی توجه داشته باشد و تعریفی را برگزیند که در روند پژوهش دست‌وپاگیر نبوده و آن‌قدر کلی باشد که شامل برداشت‌های مختلف شود.

۲) آن‌چنان با دقت و وسواس گام‌های پژوهشی خود را طی کند که بتواند حرف آخر را در بررسی مفهوم هیجان‌طلبی بزند تا خود و دیگران مطمئن باشند به تمام عوامل زیربنایی درست این مفهوم رسیده‌اند.

۳) در طراحی پژوهش این مسئله را در نظر بگیرد که گام‌های پژوهشی را دیگر دانشمندان در صورت تمایل بتوانند شبیه‌سازی کنند و در طی اجرا تمام گام‌ها را با هدف مشابه به دقت ثبت کنند.

۴) خلاقیت داشته باشد و از روش‌هایی بدیع و نو برای طراحی و اجرای بررسی خود استفاده کند تا بتواند مطمئن باشد چه روند اجرایی پژوهش او، چه نتایج به‌دست‌آمده از آن، شخصی و منحصربه‌فرد است.

۳۷- درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- **سلسله‌مراتبی‌بودن شناخت به معنای آن است که مرتبهٔ بالاتر شناخت بدون تحقق مرتبهٔ پیشین ممکن نیست.**
- **مطالعهٔ پژوهشگران هم سؤال‌محور بوده و هم ایشان به صورت هدفمند به دنبال پاسخ به این سؤالات هستند.**
- **رسیدن به هدف کنترل در روان‌شناسی بسیار دشوار است، زیرا به جهت رعایت مسائل اخلاقی نمی‌توان در پژوهش، رفتار آدمی را کنترل کرد.**
- **همواره ممکن است با بررسی مجدد آزمایش‌های زیربنایی هر گزارهٔ مقبول در علم، به گام اول پژوهشی در آن موضوع بازگردیم.**

۱) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست

۲) درست ـ درست ـ نادرست ـ درست

۳) نادرست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست

۴) درست ـ درست ـ درست ـ درست

۳۸- هر یک از عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام جنبه و دورهٔ رشدی است؟

- **چند ماهی می‌شود سعید احساس می‌کند توانمندی زیادی دارد و دیگر می‌تواند با پدرش کشتی بگیرد.**
- **سامان این شوخی شوهرعمه‌اش را جدی گرفته که برای زودتر رشدکردن باید ماکارونی «رشد» بخورد.**
- **هانیه دوست ندارد یک پازل را با دوستش درست کنند، دوست دارد هر کس پازل خودش را داشته باشد.**
- **وقتی پدر به اتاق عمل برده می‌شود، دل سوسن هزار راه می‌رود که اگر عمل خوب پیش نرود چه می‌شود؟**

۱) جسمانی نوجوانی ـ شناختی کودکی اول ـ اجتماعی نوپایی ـ شناختی نوجوانی

۲) هیجانی کودکی دوم ـ اجتماعی کودکی اول ـ اجتماعی کودکی دوم ـ شناختی نوجوانی

۳) جسمانی نوجوانی ـ شناختی کودکی دوم ـ هیجانی طفولیت ـ اجتماعی نوجوانی

۴) هیجانی نوجوانی ـ اجتماعی کودکی دوم ـ هیجانی کودکی دوم ـ اجتماعی کودکی دوم

۳۹- در رابطه با رشد و شکل‌گیری هویت کدام گزینه درست است؟

۱) با توجه به اجزای متکثر هویت، می‌توان آن را جزئی از رشد اخلاقی، اجتماعی، جسمانی و ... دانست.

۲) «من کیستم؟» سؤالی محوری است که افراد می‌بایست در دورهٔ نوجوانی به آن پاسخ دهند تا در سال‌های جوانی دیگر به آن نیندیشند.

۳) هویت هر فرد بیش از آن‌که زادهٔ شباهت‌های او با دیگران باشد ناشی از تفاوتی است که او میان خود و دیگران ادراک می‌کند.

۴) سلامت جسمانی و روانی هر نوجوان تحت تأثیر علاقهٔ او به خود، پذیرش خود و هویتی است که برای خود قائل شده است.

۴۰- کدام عبارت در رابطه با ماه‌های نخست رشد انسان درست است؟

۱) پس از حدود دو ماه به صورت هم‌زمان غلت‌زدن و لبخند اجتماعی او دیده می‌شود.

۲) با توجه به فضای درون‌رحمی تنها عامل وراثت در بروز ویژگی‌های او مؤثر است.

۳) نطفه دارای ۴۶ کروموزوم است، زیرا به همین تعداد کروموزوم هم از مادر، هم از پدر گرفته شده است.

۴) داروهای مصرفی در زمان بارداری می‌بایست کنترل شود، زیرا بر چگونگی رشد جنین مؤثر هستند.

۴۱- عبارت‌های درست را مشخص کنید.

الف) برای تجربهٔ محرومیت حسی، تفاوتی ندارد محیط خالی از محرک باشد یا این‌که محرک‌ها شدتی کم‌تر از آستانهٔ احساس داشته باشند.

ب) قوت دریافت محرک بیرونی وابسته به تعداد حس درگیرشده در فرایند احساس است.

ج) جبران حسی گویای شدت مضاعف احساس و تلاش برای جبران آن در شرایطی است که گیرندهٔ حسی پس از مدتی متوجه حضور محرک شود.

د) فارغ از نوع محرک، تحریک گیرنده‌های حسی با محرک‌های محیطی لذت‌بخش و خوشایند است.

۱) الف ـ ب ۲) ب ـ ج ۳) ج ـ د ۴) د ـ الف

۴۲- در هر یک از موقعیت‌های زیر کدام منبع توجه موجب انتخاب محرک شده است؟

- **در سفر به حرم امام رضا (ع) آقای رسولی به حال‌وهوای معنوی و فرزندش به بزرگی و پرنور بودن حرم توجه می‌کنند.**
- **هنگام درس‌خواندن آرش دائم حواسش به صدای تلویزیون پرت می‌شود که مادرش با صدای بلند آن را روشن گذاشته است.**
- **ایرادات ویرایشی متن برای معلمان ادبیات بیش از دیگران چشمگیر است.**

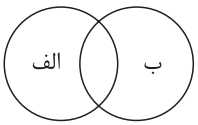
۱) انتظارات افراد ـ آگاهی نسبی ـ انتظارات افراد

۲) سبک پردازش ـ تحریک حواس ـ اطلاعات موجود در حافظه

۳) انتظارات افراد ـ آگاهی نسبی ـ اطلاعات موجود در حافظه

۴) سبک پردازش ـ تحریک حواس ـ انتظارات افراد

۴۳- کدام گزینه رابطهٔ میان آگاهی نسبی «الف» و آماده‌سازی «ب» را به درستی نشان می‌دهد؟

۱)

۲)

۳)

۴)

WWW.ArefOnline.ir

۴۴- هر یک از عبارات زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- **در شرایط بحرانی، با وجود احتمال کم کشف مواد منفجره در هر خودرو، نیروی انتظامی خودروهای بیشتری را برای بازرسی متوقف می‌کند.**
- **مجرمین در هنگام فرار، خود را به مکانی شلوغ می‌رسانند تا بتوانند در پوشش ازدحام جمعیت از دست پلیس فرار کنند.**
- **پس از وقوع جرم، بسیاری از مجرمین روزهایی طولانی را در مکانی مخفی می‌شوند تا اصطلاحاً آب‌ها از آسیاب بیفتد.**

۱) تأثیر اهمیت محرک هدف ـ تأثیر تعداد عوامل انحرافی ـ تأثیر خستگی بر گوش‌به‌زنگی
۲) تأثیر بی‌اهمیتی محرک انحرافی ـ تأثیر تعداد عوامل انحرافی ـ تأثیر توجه پراکنده بر کارایی آن
۳) تأثیر اهمیت محرک هدف ـ تأثیر منحصربه‌فردبودن محرک هدف ـ تأثیر توجه پراکنده بر کارایی آن
۴) تأثیر بی‌اهمیتی محرک انحرافی ـ تأثیر منحصربه‌فردبودن محرک هدف ـ تأثیر خستگی بر گوش‌به‌زنگی

۴۵- چرا افرادی که عکس پروفایل خود را به نحوی انتخاب می‌کنند که تمام صورتشان پیدا باشد، در معرفی خود به دیگران موفق‌تر از دیگرانی هستند که تصویرشان تنها بخشی از صورت آن‌ها را نشان می‌دهد؟

۱) اگر تصویر ناقص باشد، بیننده ممکن است براساس اصل تکمیل تصویر را به نحوی کامل کند که به فرد شباهت ندارد.
۲) تصویر تمام صورت می‌تواند درکی جامع از فرد در بیننده ایجاد کند و ادراک را از جزءنگری به برداشتی کلی تغییر دهد.
۳) اگر تصویر پروفایل ناقص باشد، نمی‌تواند توجه مخاطب را به طور مستمر به خود جلب کند و به همین دلیل تمرکز شکل نمی‌گیرد.
۴) تصویر ناقص منجر به شکل‌گیری آگاهی محدود در توجه به محرک می‌شود و به همین خاطر ارادی‌بودن توجه به پروفایل کم‌تر می‌شود.

عربی، زبان قرآن یازدهم

• **عيّن الأنسبَ للجواب عن التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (٤٦ - ٥٢):**

۴۶- ﴿مَن بَعثَنا مِن مَرقدنا هذا ما وَعدَ الرّحمنُ و صَدقَ المُرسَلون﴾:

۱) کیست آن‌که ما را از خوابگاهمان برانگیخت؟ این وعدهٔ [خدای] بخشنده است و پیامبران راست گفته بودند!

۲) چه کسی ما را از خوابگاهمان برانگیخت؟ این چیزی است که [خدای] بخشنده وعده داد و پیامبران راست گفتند!

۳) چه کسی ما را از خوابگاه‌هایمان برانگیخت؟ این چیزی است که [خداوند] مهربان وعده داد و پیامبران تأیید کردند!

۴) چه کسی ما را از خوابگاهمان برانگیخت؟ این همان چیزی است که [خداوند] مهربان وعده داد و فرستادگانش صادق بودند!

۴۷- «إيّاكَ و مُصادقة من يُؤثرونَ أنفسهم عليك عِند الشَّدائد و يَدَعونك لمّا تحتاجُ إلى مُساعدتهم!»:

۱) از دوستی با کسانی خودداری کن که هنگام سختی‌ها خودشان را بر تو ترجیح می‌دهند و زمانی که به کمک آنان نیاز داری، تو را رها می‌کنند!

۲) کسانی را که هنگام سختی‌ها خودشان را بر تو ترجیح می‌دهند به دوستی نگیر، اینان وقتی به یاری آنان نیاز داری تو را رها می‌کنند!

۳) به تو هشدار می‌دهم از دوستی با کسانی که وقتِ سختی خودشان را بر تو ترجیح می‌دهند و زمانی که نیاز به کمک داری تنهایت می‌گذارند!

۴) از دوستی با افرادی که در سختی‌ها خود را بر تو ترجیح می‌دهند پرهیز کن، چون وقتی به یاری‌شان نیاز داشته باشی تو را رها می‌کنند!

۴۸- «من أهّم ما كانَ قد أوصاني والدي به هو أن لا أتكبّرَ على أحَد فإنَّ الله لا يُحبُّ المُختالينَ فيعاقبهم في الدّنيا و الآخرة!»:

۱) از مهم‌ترین چیزهایی که پدرم به آن سفارش کرده بود آن است که در برابر کسی تکبّر نکنم، زیرا خداوند خودپسندان را دوست ندارد و آنان را در دنیا و آخرت مجازات خواهد کرد!

۲) از چیزهای مهمی که پدرم مرا به آن توصیه می‌کرد این است که نباید بر کسی تکبّر کنم، چون خداوند متکبران را دوست ندارد و در دنیا و آخرت آنان را عذاب می‌کند!

۳) از مهم‌ترین چیزهایی که پدرم من را به آن سفارش کرده بود این است که بر کسی تکبّر نورزم، چراکه خداوند خودپسندان را دوست ندارد و در دنیا و آخرت آنان را مجازات می‌کند!

۴) از چیزهای بسیار مهمی که پدرم به من سفارش می‌کرد این است که هرگز بر کسی تکبّر نکن، زیرا خداوند خودپسندان را دوست ندارد و در دنیا و آخرت آنان را عذاب می‌کند!

۴۹- «علينا أن نُشجّع المواطنينَ على شراء المُنتَجات الوطنيّة حتّى يَنتفع بها العُمّال الّذين يَعملون في المصانع الكبيرة أو المعامل الصّغيرة!»

۱) ما باید هم‌میهنان را به خرید تولیدات ملّی تشویق کنیم تا به کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند، سود برسانیم!

۲) بر ماست که هم‌وطنانمان را به خرید از تولیدکنندگان داخلی تشویق کنیم تا کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند، از آن‌ها بهره‌مند شوند!

۳) ما باید شهروندان را به خریدکردن از تولیدکنندگان داخلی تشویق کنیم، چون کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند، از آن‌ها سود می‌برند.

۴) ما باید هم‌وطنان را به خریدن تولیدات ملّی تشویق کنیم تا کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند از آن‌ها بهره‌مند شوند!

۵۰- عيّن الصّحيح:

۱) مَن يَرفع صوتَه فوق صوت الآخرين يُعدّ شرَّ النّاس: کسی که صدایش از صدای دیگران بالاتر می‌رود، بدترین مردم به شمار می‌آید!

۲) مديرُ هذه الشّركةِ يَستخدم عدداً من الشّباب المُجرَّبينَ: مدیر این شرکت تعدادی از جوانان آزموده را استخدام می‌کند!

۳) تُعجبني هذه النّظّارةُ الشّمسيَّةُ كثيراً لأنّ والدي أهداها لي: این عینک‌آفتابی را بسیار دوست دارم، زیرا آن را از پدرم هدیه گرفته‌ام!

۴) الدّوابُ حَيواناتٌ تَخدم الإنسان في الرّكوب و حَملِ الأشياء: چارپایان حیواناتی هستند که در سواری و بردن چیزها خدمتگزار انسان‌اند!

۵۱- «خداوند روزی‌دهندهٔ همهٔ بندگانش و آمرزندهٔ گناهان آنان است!» إنّ لله ...

۱) رزّاقُ جميع عباده و يَغفرُ ذنوبهم!
۲) رازقُ جميع عباده و غافرُ ذنوبهم!
۳) رازقُ جميع عباده و غفّارُ ذنبهم!
۴) رزّاقُ جميع العباد و غفّار ذنوبهم!

۵۲- «أحبّتي هَجروني كما تَشاءُ عُداتي!» عيّن الأبعَد عن مفهوم العبارة:

۱) دوستان از هفت دشمن بدترند — هفت در بر دوستان دربسته به
۲) تیرگی حال خویش پیش که روشن کنم؟ — چون دلم از دوستان هیچ صفایی ندید
۳) هر که باشد ترش‌روی و تلخ‌گوی — دوستان از وی بگردانند روی
۴) محبّانم اعدای جانم شدند — همه دوستان دشمنانم شدند

• اقرأ النّصَّ التالي ثمّ أجب عن الأسئلة (۵۳ ـ ۵۵) بما يُناسب النّصّ:

«غوته» (گوته) شاعر ألمانيّ شهير وُلد في فرانكفورت في منتصف القرن الثّامن عشر و نَشأ في بَلد يُقدَّس فيه العلم و الفنّ و تُفتَح فيها نافذة نحو الحضارة (تمدن) الإنسانيّة. كانت من أهمّ مصادر إلهامه الأشعار العربيّة و الفارسيّة حيث تأثّر بجماليّات اللّغات الشّرقية و تراكيبها الرّوحية. «حافظ» الشّاعر الإيرانيّ الكبير كانت له مَكانة خاصة في قلب غوته، فعُمق روحه و جمال شعره كانا مصدر الإلهام له. اهتمام حافظ في أشعاره بالحُبّ و الأخلاق الإنسانيّة و العواطف العميقة جَذب غوته. تأثير حافظ في مجال تكرار الألفاظ و نغمة الكلام على غوته تأثير ملحوظ و واضح. ما نشهد في أشعار حافظ هو أنّه يبحث عن الحياة الصّالحة الطّيّبة للإنسان و هذا ما كان غوته يَبحث عنه في حياته و آثاره و هو يُحبّ أن يُدرك كيف يَستطيعُ حافظ أن يتكلّم في أشعاره عن العواطف العميقة بكلمات بسيطة بأجمل أشكالها.

۵۳- ماذا أعجبَ غوته عن حافظ؟

۱) إنّ لحافظٍ أشعاراً جميلةً يُمكن للجميع أن يفهَمَ ما فيها!
۲) حافظ أنشد أشعاره باللّغتين الفارسيّة و العربيّة!
۳) إنّه قد جمع بين الحبّ و الأخلاق الإنسانيّة في أشعاره!
۴) حافظ جاء بالمفاهيم العميقة في أشعاره بأجمل شكل!

۵۴- عيّن الخطأ:

۱) إنّ حافظاً يَقع في أعلى مكانة في الأدب و الفنّ بين الإيرانيّين!
۲) فرانكفورت مدينة في ألمانيا يُحبّ كثيرٌ مِن سُكّانها العلم و الفنّ!
۳) إنّ غوته تأثّر بِشُعراء البلاد الشرقيّة خاصّةً حافظ الشّيرازيّ!
۴) إنّ لأشعار حافظٍ جمالاً كثيراً في الألفاظ و نغمات الكلام حيثُ يُعجب الآخَرين!

۵۵- عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ «تأثّر ـ يُقدَّس ـ مَلحوظ ـ مصادر»:

۱) تأثَّرَ: فعلٌ ماضٍ ـ للغائب ـ مزيد ثلاثي من باب تفعُّل ـ لازم ـ معلوم / فعلٌ مع فاعله جملةٌ فعليّة

۲) يُقدَّسُ: مضارعٌ ـ للمفرد الغائب ـ مزيد ثلاثي من مصدر «تقدُّس» ـ معرب ـ معلوم / مفعوله «العلم»

۳) مَلحوظ: مفرد مذكّر ـ اسم مفعول من فعل مجرّد ثلاثيّ ـ معرب / صفة و موصوفها «تأثير»

۴) مصادر: اسم ـ جمع تكسير أو مكسّر (مفرده: مصدر؛ اسم مكان) ـ معرب / مضاف‌إليه و مضافه «أهمّ»

• عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (۵۶ ـ ۶۰):

۵۶- عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

۱) ليسَ شَيءٌ أثقَلَ في الميزانِ مِنَ الخُلُقِ الحَسَنِ!

۲) أنشَدَ كَثيرٌ مِنَ الشُعَراء الإيرانيّينَ أبياتاً مَمزوجَةً بِالعَرَبيَّةِ!

۳) الرّكبُ جماعَةٌ مِنَ المُسافِرينَ يُسافِرونَ عَلى الدَّوابّ!

۴) السِّوارُ زينَةٌ مِنَ الذَّهَبِ أو الفِضَّةِ في يَدِ المَرأةِ!

۵۷- عيّن ما ليس فيه اسم التّفضيل:

۱) لا تقترب من الكذب فإنّه شرّ الأعمال!

۲) هذه السّراويل غاليةٌ لا يُمكن لي أن أدفعَ سِعرها!

۳) أعقَل النّاس من يُفكّر قبل أن يَبْدأ بالكلام!

۴) هذا الكاتبُ أشهرُ الكُتّاب لِقصص الأطفال!

۵۸- عيّن ما فيه اسم مبالغة:

۱) المَعالم الأثريّة في إصفهان تَجذب سُيّاحاً كثيرينَ سنويّاً!

۲) أمرَتنا آياتٌ من القرآن الكريم أن لا نسبّ معبودات الكفّار!

۳) النَّفس الأمّارة بالسّوء تدعو الإنسان إلى القيام بأقبح الأعمال!

۴) الخفّاش حيوان يُحبّ الظّلام فيَنام في النّهار في الأماكن المُظلمة!

۵۹- عيّن ما ليس فيه اسم مفعول:

۱) هل تعلم أنّ الثّمانين بالمئة من موجودات العالم حشراتٌ؟!

۲) إنّا أهدينا هدايا قيّمةً للفائزينَ في هذه المُسابقات العالَميّة!

۳) هذه أشعارٌ ممزوجة باللّغتين الفارسيَّة و العربيّة أنشدها سَعديٌّ!

۴) هذه الغُرفة مُجهّزة بالحاسوب و اللّوحة الذّكيّة لتعليم التّلاميذ!

۶۰- «التّلاميذُ المؤدَّبون مُحترمون عند زُملائهم!» عيّن الصّحيح عن الكلمتين تحتهما خطٌّ على التّرتيب:

۱) اسم فاعل ـ اسم مفعول

۲) صفة و مرفوع بالواو ـ خبر و مرفوع بالواو

۳) مأخوذ من فعل «تأدَّب» ـ مأخوذ من فعل «اِحترمَ»

۴) اسم فاعل ـ اسم فاعل

تاریخ یازدهم

۶۱- هر یک از کتاب‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام دسته از کتاب‌های تاریخی است؟

الف) در دوران مغولان رواج و رونق بسیاری یافت.

ب) از دورهٔ تیموریان به بعد مرسوم شد.

ج) بعدها این کتاب‌های تاریخی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت.

د) از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت.

۱) تاریخ‌های منظوم ـ تک‌نگاری ـ تاریخ‌های عمومی ـ تاریخ‌های سلسله‌ای

۲) تاریخ‌های سلسله‌ای ـ تاریخ‌های عمومی ـ تک‌نگاری ـ تاریخ‌های منظوم

۳) تاریخ‌های عمومی ـ تاریخ‌های سلسله‌ای ـ تاریخ‌های منظوم ـ تک‌نگاری

۴) تاریخ‌های منظوم ـ تک‌نگاری ـ تاریخ‌های سلسله‌ای ـ تاریخ‌های عمومی

۶۲- کدام گزینه دربارهٔ معایب تاریخ‌نگاری روایی و تاریخ‌نگاری ترکیبی درست است؟

۱) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که دربارهٔ درستی و نادرستی خبر نظری نمی‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که برخی از جنبه‌های خبر از چشم نویسنده دور می‌ماند.

۲) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی، همهٔ روایت‌ها را ارائه می‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که به جای ذکر همهٔ روایات دربارهٔ یک موضوع، گزارشی از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.

۳) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که دربارهٔ درستی و نادرستی خبر نظری نمی‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که به جای ذکر همهٔ روایات دربارهٔ یک موضوع، گزارشی از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.

۴) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی، همهٔ روایت‌ها را ارائه می‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که برخی از جنبه‌های خبر از چشم نویسنده دور می‌ماند.

۶۳- کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

۱) رابطهٔ کتاب فتوح‌البلدان با کتاب اخبارالطوال، مانند رابطهٔ کتاب تاریخ طبری با کتاب تاریخ بیهقی است.

۲) رابطهٔ کتاب مروج‌الذهب با کتاب تاریخ بیهقی مانند رابطهٔ کتاب تاریخ طبری با کتاب تجارب‌الامم است.

۳) رابطهٔ کتاب مروج‌الذهب با کتاب تجارب‌الامم مانند رابطهٔ کتاب تاریخ بیهقی با کتاب فتوح‌البلدان است.

۴) رابطهٔ کتاب فتوح‌البلدان با کتاب اخبارالطوال، مانند رابطهٔ کتاب تجارب‌الامم با کتاب مروج‌الذهب است.

۶۴- کدام گزینه در مورد بت‌پرستان مکه درست است؟

۱) از گوشت قربانی حنفا نمی‌خوردند، ولی برخی از آنان الله را آفرینندهٔ جهان می‌دانستند.

۲) سنت ابراهیمی حج را به جا می‌آوردند، اما از گوشت قربانی حنفا نمی‌خوردند.

۳) سنت ابراهیمی حج را به جا می‌آوردند، اما آن را با عقاید و آداب و رسوم شرک‌آلود آمیخته بودند.

۴) با سنت حج ابراهیمی مخالف بودند، ولی برخی از آنان الله را آفرینندهٔ جهان می‌دانستند.

۶۵- کدام گزینهٔ زیر دربارهٔ عبارت داده‌شده درست است؟

«با درگذشت حضرت خدیجه (س) و حضرت ابوطالب که دو حامی بزرگ حضرت محمد (ص) بودند، اندوه سنگینی بر دل پیامبر (ص) و یارانش نشست.»

۱) سال دهم بعثت و پس از پایان‌یافتن تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان

۲) سال هفتم بعثت و پس از دعوت عمومی پیامبر (ص) از مردم مکه

۳) سال هفتم بعثت و با شروع تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان

۴) سال دهم بعثت و پس از دعوت عمومی پیامبر (ص) از مردم مکه

۶۶- کدام گزینه از اهداف عملیات نظامی و اطلاعاتی مسلمانان در اواخر سال اول هجرت محسوب می‌گردد؟

الف) کسب غنائم جنگی

ب) تهدید مسیر تجارت مشرکان مکه به شام

ج) بازپس‌گیری اموال غارت‌شدهٔ مسلمانان

د) کسب آمادگی دفاعی و رزمی به دنبال نزول آیات سورهٔ جهاد

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

۶۷- کدام گزینه عبارت داده‌شده را به درستی کامل می‌کند؟

«پیمان عقبهٔ دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود، زیرا ..... .»

۱) موجب گردید رسول خدا (ص) و پیروانش از مکه به یثرب مهاجرت کنند

۲) پایگاه امن و مطمئنی برای مسلمانان در یثرب به وجود آمد

۳) هجرت به مدینه و ترک‌نکردن آن شهر، یکی از شروط بیعت با پیامبر (ص) به شمار می‌رفت

۴) شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به‌ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند

۶۸- کدام گزینه در مورد عبارت‌های داده‌شده، از نظر تقدم و تأخر زمانی درست است؟

الف) پیامبر (ص)، سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد.

ب) رسول خدا (ص) پس از این غزوه، شرط آزادی هر یک از اسیران باسواد را آموزش خواندن و نوشتن به ده تن از مسلمانان تعیین کرد.

ج) در مورد این غزوه، پیامبر (ص) دربارهٔ چگونگی مقابله با دشمنان اسلام با یاران خود به مشورت پرداخت.

د) رسول خدا (ص) به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سورهٔ برائت عازم مکه شود.

۱) مورد «ج» مؤخر بر «ب» و مقدم بر «الف» است.

۲) مورد «د» مقدم بر «ج» و مؤخر بر «ب» است.

۳) مورد «الف» مقدم بر «د» و مؤخر بر «ج» است.

۴) مورد «ب» مقدم بر «الف» و مؤخر بر «د» است.

WWW.ArefOnline.ir

۶۹- کدام موارد دربارهٔ پیامد غزوهٔ بدر درست است؟

الف) واردآمدن ضربهٔ سنگین و جبران‌ناپذیر بر قریش

ب) فراهم‌شدن زمینه برای گسترش محدودهٔ حکومت پیامبر

ج) ایجاد زمینهٔ مساعد برای نشر اسلام در میان قبیله‌های منطقهٔ حجاز

د) تضعیف موقعیت قریش در منطقهٔ حجاز

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «د»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ب» ـ «ج»

۷۰- کدام گزینه در مورد «جزیه» درست است؟

۱) مالیات سرانه‌ای که همهٔ مردم اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

۲) مالیات سرانه‌ای که مردان بالغ اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

۳) مالیات سرانه‌ای که مردم بالغ اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

۴) مالیات سرانه‌ای که همهٔ مردان اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

جغرافیای یازدهم

۷۱- کدام گزینه در خصوص ناحیه، ناحیه‌بندی و ویژگی‌های هر ناحیه درست است؟

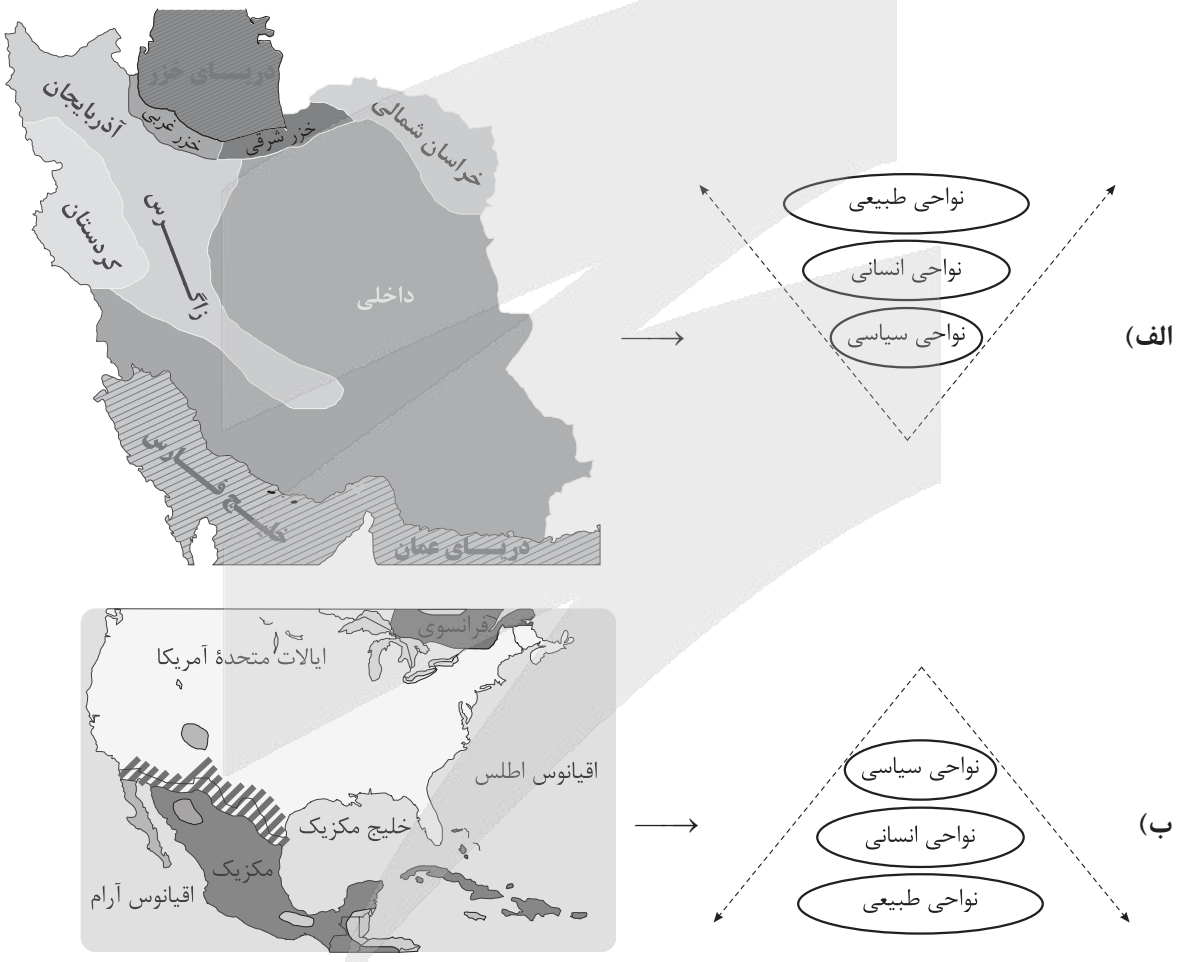
۱) در ناحیه‌بندی، جغرافی‌دانان سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی تقسیم می‌کنند که در آن‌ها، پدیده‌ها یا با هم همگونی دارند یا از هم متمایز می‌شوند.

۲) قاره‌ها را به دلیل وسعت زیادی که دارند، نمی‌توان به عنوان یک ناحیه در نظر گرفت، زیرا تعریف ناحیه برای مقیاسی به بزرگی یک قاره امکان‌پذیر نیست.

۳) تعیین مرز در نواحی انسانی مانند نواحی صنعتی اروپا یا نواحی زبانی کشور سوئیس، دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاک در کاناداست.

۴) فعالیت‌های طبیعی ممکن است موجب از بین رفتن یک ناحیه شود، اما فعالیت‌های انسانی صرفاً می‌تواند موجب کم یا زیاد شدن وسعت یک ناحیه شود.

۷۲- با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مطلب درستی اشاره دارد؟

۱) شکل «الف» درست است، زیرا در این ناحیه‌بندی معیارهای طبیعی (میانگین بارش) به کار گرفته شده است.

۲) شکل «ب» درست است، زیرا نواحی انسانی در بستر نواحی طبیعی شکل می‌گیرند و به وجود می‌آیند.

۳) شکل «الف» نادرست است، زیرا شهرها و استان‌ها نواحی سیاسی هستند و این تصویر نواحی طبیعی را نشان می‌دهد.

۴) شکل «ب» نادرست است، زیرا همهٔ نواحی طبیعی یا انسانی جهان تحت مدیریت نهادهای سیاسی قرار دارند.

۷۳- مصداق هر یک از موارد مشخص‌شده در متن زیر، در کدام گزینه آمده است؟

«انسان برای بهره‌برداری از محیط طبیعی، از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کند و نواحی مختلفی را پدید می‌آورد (الف)، اما محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کند و به ابداع ابزارهایی بپردازد (ب). نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند (ج) و حتی تحت تأثیر حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی نیز هستند (د).»

۱) ب) بازارهای شناور بانکوک ـ د) پاک‌سازی قومی دولت میانمار و پناهنده‌شدن مسلمانان این کشور به بنگلادش

۲) الف) به‌کارگیری ماشین برف‌روب مجهز به جی‌پی‌اس جاده‌ای در کانادا ـ ب) استفاده از صفحه‌های خورشیدی در مناطق داخلی کشور

۳) ج) احداث جزایر مصنوعی در خلیج فارس و آسیب وارد شدن به اکوسیستم دریایی ـ د) امضای موافقت‌نامهٔ فرهنگی بین ایران و چین و مبادلهٔ هیئت‌های فرهنگی بین دو کشور

۴) الف) نواحی صنعتی پیرامون شهر تهران ـ ج) وقوع یخبندان زودهنگام در آرژانتین و گرانی قیمت غله در جهان

۷۴- موارد کدام گزینه جاهای خالی عبارت‌های زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

الف) وجود ..... از ویژگی‌های سیارهٔ زمین است و آن را از سایر سیارات مجزا می‌کند.

ب) وقتی به حداقل و حداکثر دمای روزانه اشاره می‌کنیم، یعنی در مورد ..... صحبت کرده‌ایم.

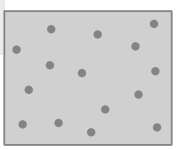
ج) بیشترین تغییرات آب‌وهوایی در لایهٔ زیرین یعنی ..... به وجود می‌آید.

د) فشار هوا به وسیلهٔ فشارسنج اندازه‌گیری می‌شود و واحد اندازه‌گیری آن ..... است.

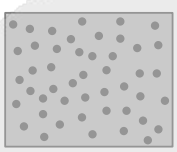
۱) هواکره ـ هوا ـ وردسپهر ـ هکتوپاسکال
۲) اتمسفر ـ آب‌وهوا ـ تروپوسفر ـ سلسیوس
۳) هواکره ـ هوا ـ وردسپهر ـ سلسیوس
۴) اتمسفر ـ آب‌وهوا ـ تروپوسفر ـ هکتوپاسکال

۷۵- با توجه به تصاویر زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟

الف)

ب)

ج)

د)

۱) شکل‌های «الف» و «ج» یک منطقهٔ گرم را نشان می‌دهند که در آن مولکول‌های هوا سریع‌تر حرکت می‌کنند و هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند.

۲) شکل «د» مطابق با شکل «ب» یک منطقهٔ پرفشار را نشان می‌دهد که در آن مولکول‌های هوا به هم نزدیک می‌شوند و به سمت پایین فرود می‌آیند.

۳) شکل «ب» مطابق با شکل «ج» یک منطقهٔ سرد را نشان می‌دهد که در آن فشار هوا به سمت مرکز ناحیه بیشتر و تعداد مولکول‌های هوا در واحد حجم نیز بیشتر می‌شود.

۴) شکل‌های «الف» و «د» یک منطقهٔ کم‌فشار را نشان می‌دهند که در آن مولکول‌های هوا کندتر حرکت می‌کنند، از هم فاصله می‌گیرند و فشار به سمت مرکز ناحیه کم‌تر می‌شود.

۷۶- با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟

الف) بارندگی سیکلونی ب) بارندگی همرفتی

۱) «الف» بیشتر در محل برخورد توده‌های هوا به وجود می‌آید، به این صورت که تودهٔ هوا به هنگام حرکت افقی به مانعی برخورد می‌کند و در امتداد آن مانع بالا می‌رود و سرد می‌شود.

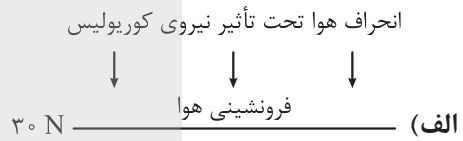
۲) در «ب» که بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع هستند، از آن‌جا که دمای تودهٔ هوا از هوای مجاور خود سردتر است، ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد.

۳) «ب» بارندگی ناهمواری نیز نامیده می‌شود و در آن تودهٔ هوای گرم تا ارتفاع معینی بالا می‌رود و به نقطهٔ اشباع می‌رسد و پس از تشکیل ابر می‌بارد.

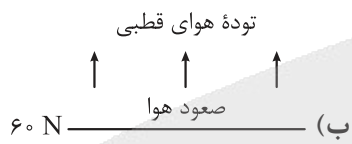
۴) در «الف» که در محل جبهه‌ها یعنی منطقهٔ گذار بین توده‌های هوا رخ می‌دهد، برخورد توده‌های هوا موجب ناپایداری هوا به صورت تغییر در دما یا فشار می‌شود.

۷۷- با توجه به پراکندگی کانون‌های فشار روی کرهٔ زمین، کدام شکل یا شکل‌ها به درستی ترسیم شده است؟

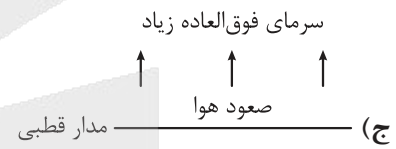
الف)

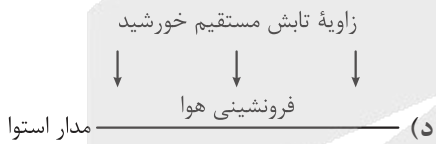
ب)

ج)

د)

۱) «الف» ـ «ج»

۲) فقط «ب»

۳) فقط «الف»

۴) «ج» ـ «د»

۷۸- با توجه به طبقه‌بندی آب‌وهوایی کوپن، جایگاه‌های «الف» تا «د» در جدول زیر، به ترتیب با موارد کدام گزینه به درستی کامل می‌شوند؟

علامت آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
B	خشک	د	—	—
E	—	—	کمبود بارش	ج
D	—	میانگین سردترین ماه سال کم‌تر از منفی ۳ درجه است.	الف	—
C	ب	—	—	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار

۱) بارش زمستان بیشتر از تابستان ـ سرد ـ مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری ـ هیچ ماهی بیش از ۱۰ درجه نیست.

۲) بارش تابستان بیشتر از زمستان ـ معتدل ـ نامناسب برای رویش گیاه ـ اختلاف دما زیاد است.

۳) بارش زمستان بیشتر از تابستان ـ معتدل ـ مناسب برای جنگل‌های بارانی ـ اختلاف دما زیاد است.

۴) بارش تابستان بیشتر از زمستان ـ سرد ـ نامناسب برای رویش گیاه ـ هیچ ماهی بیش از ۱۰ درجه نیست.

WWW.ArefOnline.ir

۷۹- کدام مورد براساس متن زیر تنظیم شده است؟

«بیابان‌ها نواحی‌ای هستند که از یک یا دو عامل ایجاد بارش محروم‌اند.»

الف) یکی از عوامل ایجاد بارش صعود هواست که نبود آن در پدیدآمدن بیابان نامیب در آفریقا نقش اصلی را دارد.

ب) بیابان گُبی از جمله بیابان‌هایی است که در اثر دوری از عامل دیگر مؤثر در بارش یعنی رطوبت به وجود آمده است.

ج) بیابان تکله‌ماکان هرچند به منابع رطوبتی نزدیک است، اما عامل صعودنکردن هوا موجب بیابانی‌شدن این ناحیه شده است.

د) شکل و جهت ناهمواری‌های اطراف بیابان آتاکاما موجب نرسیدن هوای مرطوب به این منطقه و خشک‌شدن آن شده است.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «ج» ـ «د»

۸۰- چه تعداد از عبارت‌های زیر در خصوص نواحی مختلف آب‌وهوایی و عوامل مؤثر بر ایجاد آن درست است؟

- **اصلی‌ترین عامل به وجود آمدن ویژگی‌های آب‌وهوایی «دما» است.**
- **شیب ناهمواری‌ها همانند جهت آن‌ها بر دمای یک مکان تأثیر می‌گذارد.**
- **مایل‌بودن محور زمین موجب دریافت نامساوی انرژی خورشید بر بخش‌های مختلف زمین می‌شود.**
- **یکی از مهم‌ترین توده‌های هوا، تودهٔ هوای قطبی است که بین هوای سرد قطب و هوای گرم استوایی تشکیل می‌شود.**
- **باد زمانی ایجاد می‌شود که هوا از مرکز پرفشار به سمت مرکز کم‌فشار جریان یابد.**
- **گرم‌ترین نواحی جهان به علت دریافت بیشترین تابش خورشید در مجاورت مدار استوا قرار دارند.**
- **بیابان‌های سرد معمولاً در عرض‌های بالای جغرافیایی قرار دارند.**

۱) پنج
۲) چهار
۳) سه
۴) دو

فلسفهٔ یازدهم

۸۱- روش بررسی کدام گزاره با بقیه متفاوت است؟

۱) وجود جهان ازلی بوده و نمی‌توان برای آن ابتدایی در نظر گرفت.

۲) روح و روان با هم متفاوت‌اند هرچند ارتباط تنگاتنگی با هم دارند.

۳) تمایل به نوع حکومت‌ها براساس نگاه اجتماعی افراد تعیین می‌شود.

۴) در تاریخ فلسفه، برخی فیلسوفان مخالفت شدیدی با برخی دیگر داشتند.

۸۲- برای درست فکرکردن و قرارگرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی کدام ترتیب به درستی بیان شده است؟

۱) ارائهٔ استدلال صحیح ـ جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ ـ آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود

۲) جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ ـ آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ـ ارائهٔ استدلال صحیح

۳) آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ـ جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ ارائهٔ استدلال صحیح ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ

۴) آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ـ جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ ـ ارائهٔ استدلال صحیح

۸۳- اگر فیلسوفی ادعا کند: «قانون علیت در همهٔ جهان‌ها صادق است، حتی اگر ذهن انسانی وجود نداشته باشد؛ اما این‌که ما انسان‌ها بتوانیم آن را بشناسیم، به شرایط ذهنی و ابزار ادراک ما بستگی دارد.»
با توجه به این ادعا، کدام گزینه به درستی دو حوزهٔ هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی را از یکدیگر متمایز می‌سازد؟

۱) او معتقد است که قانون علیت صرفاً ساختهٔ ذهن انسان است، پس موضوع هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی یکی است.

۲) او تفکیک روشنی بین علیت به عنوان قانون جهان و امکان شناخت آن توسط ذهن انسان قائل است؛ که اولی مربوط به هستی‌شناسی و دومی مربوط به معرفت‌شناسی است.

۳) چون او معتقد است که قانون علیت حتی بدون ذهن انسان هم وجود دارد، پس هر دو بخش گفته‌شده در حیطهٔ معرفت‌شناسی قرار می‌گیرند.

۴) او در مورد هستی‌شناسی نظر نداده، چون دربارهٔ قوانین جهان واقعیت که بیرون از ذهن انسان است، بیانی نداشته است.

۸۴- کدام‌یک از تحلیل‌های زیر، دقیق‌ترین تبیین از تأثیر دیدگاه‌های فلسفهٔ علوم اجتماعی بر نظریه‌پردازی در علم جامعه‌شناسی است؟

۱) جامعه‌شناسی بدون نیاز به دیدگاه‌های فلسفی، صرفاً به توصیف پدیده‌های اجتماعی می‌پردازد؛ بنابراین، دیدگاه‌های فلسفهٔ علوم اجتماعی در نظریه‌پردازی جامعه‌شناختی بی‌تأثیرند.

۲) اگر در فلسفهٔ علوم اجتماعی اصالت با جامعه باشد، نظریه‌پردازان جامعه‌شناسی نیز به طور منطقی باید نقش فرد در ایجاد جامعه را نپذیرند.

۳) چون فلسفهٔ علوم اجتماعی مبانی نظری جامعه‌شناسی را شکل می‌دهد، جهت‌گیری نظریه‌ها در جامعه‌شناسی تابع پیش‌فرض‌هایی دربارهٔ اصالت فرد یا جامعه است و این امر بر تحلیل مسائل اجتماعی اثر مستقیم می‌گذارد.

۴) جامعه‌شناسی به دلیل ماهیت تجربی خود، همواره دیدگاه سومی را برمی‌گزیند که تلفیقی از اصالت فرد و جامعه باشد، زیرا این دیدگاه جامع‌تر و علمی‌تر است.

۸۵- کدام‌یک از گزینه‌های زیر به درستی نشان می‌دهد که اندیشیدن فیلسوفانه چه نقشی در زندگی فرد دارد؟

۱) اندیشیدن فیلسوفانه باعث می‌شود فرد تنها به باورهای مرسوم جامعه پایبند بماند و از تغییر آن‌ها پرهیز کند.

۲) کسی که اهل اندیشهٔ فلسفی است، باورهای خود را فارغ از دلیل یا منطق پذیرفته و براساس عادت زندگی می‌کند، اما نسبت به باورهای دیگران حساس است.

۳) اندیشیدن فیلسوفانه کمک می‌کند فرد ریشه و چرایی باورهایش را بررسی کند و براساس عقل و منطق، اهداف زندگی خود را انتخاب کند.

۴) انسان‌هایی که به فلسفه می‌پردازند، معمولاً نمی‌توانند اهداف روشنی در زندگی داشته باشند، چون مدام درگیر شک و تردید هستند.

۸۶- با توجه به معنای تأمل فلسفی دربارهٔ باورها و تقسیم‌بندی انسان‌ها براساس باورها، کدام گزینه نادرست است؟

۱) اهدافی که در زندگی به دنبال آن‌ها هستیم، تعیین می‌کنند که برای رسیدن به آن‌ها به چه چیزهایی باور داشته باشیم.

۲) تقسیم‌بندی انسان‌ها در سه گروه براساس نوع و جهت‌گیری اندیشه و نگرش آنان دربارهٔ جهان و انسان تعیین می‌شود.

۳) افرادی که تلاش موفقی برای کشف چرایی باورهای خود ندارند، در زندگی یا اهل تقلید می‌شوند و یا به بیراهه می‌روند.

۴) همهٔ انسان‌ها در زندگی خود برای پی‌بردن به ریشه‌ها یا چرایی باورهای خود تلاش نمی‌کنند، هرچند همه باورهایی دارند.

۸۷- کدام توصیف دربارهٔ ویژگی‌های متفاوت یک فیلسوف واقعی با مردم عادی به درستی بیان شده است؟

۱) او دربارهٔ همهٔ استدلال‌ها می‌اندیشد و آن‌ها را می‌پذیرد.

۲) عقایدش را بر پایهٔ خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نمی‌کند.

۳) دربارهٔ مسائلی چون آزادی، عدالت و ... می‌اندیشد.

۴) تابع برهان و استدلال و در عین حال افراد خاص است.

۸۸- فیلسوفان می‌کوشند با ..... فهم درستی از حقایق جهان برای افراد ارائه دهند.

۱) استقلال در اندیشه
۲) آموختن فلسفه به مردم
۳) کاستن از مغالطه‌ها
۴) استدلالات عقلی و فلسفی

۸۹- اگر کسی بدون دلیل بپذیرد که برای دفع انرژی‌های منفی افراد، «باید به تخته ضربه زد.» از کدام فایدهٔ فلسفی بی‌بهره است؟

۱) معنابخشی به زندگی
۲) رهایی از عادات غیرمنطقی
۳) استقلال در اندیشه
۴) دوری از مغالطه‌ها

۹۰- کدام گزینه با تمثیل غار افلاطون تناسب دقیق‌تری دارد؟

۱) زندانیان غار هیچ چیز را واقعی و حقیقی نمی‌دانند.

۲) عامل بیناشدن زندانی غار، نور خورشید که نماد حقیقت است، می‌باشد.

۳) زندانیان غار منتظر کسی هستند تا آن‌ها را از بند زنجیرها رها کرده و با حقایق آشنا کند.

۴) شخص تنومندی که می‌تواند زندانی را از درون غار به بیرون بکشد، همان عقل یا فلسفه است.

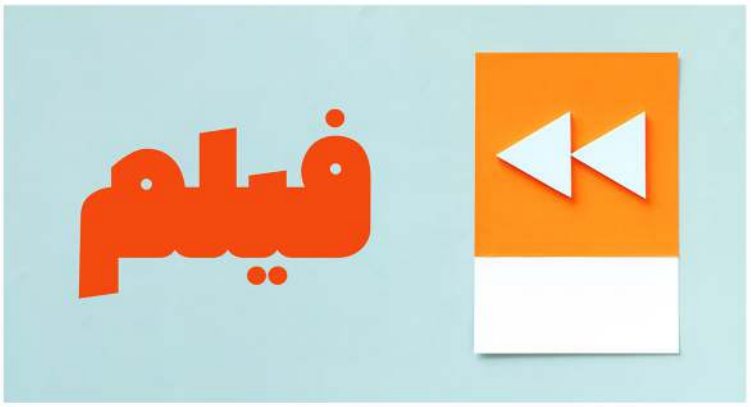
پاسخ‌نامهٔ تشریحی آزمون را ساعت ۱۲:۳۰ از صفحهٔ شخصی خودتان در سایت آزمون خیلی سبز دریافت کنید.
azmoon.kheilisabz.com

اساتید، مشاوران و دانش‌آموزان گرامی؛
نظرات، پیشنهادات، انتقادات و بازخوردهای خود نسبت به سؤالات این آزمون را می‌توانید از طریق آیدی Kheilisabz_edit@ در همهٔ پیام‌رسان‌ها با ما به اشتراک بگذارید.

آزمون

کارنامه
رتبه های
برتر
رتبه های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir
مرکز مشاوره عارف

مرکز مشاوره عارف

پاسخ‌نامه آزمون آزمایشی خیلی سبز

رشته انسانی

پایه یازدهم	مرحله هفتم
سال تحصیلی ۰۵-۱۴۰۴	۰۷/آذر/۱۴۰۴

نام درس	طراحان به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی
زبان و ادبیات فارسی	مهدی کرانی ـ حسینعلی موسی‌زاده
علوم اجتماعی	الهام رضایی
روان‌شناسی	مهدی جاهدی
زبان عربی	موسی کاظم‌غلامی
تاریخ	بهروز یحیی
جغرافیا	مریم صالحی
فلسفه (۱)	نگین تربتی سنجانی ـ مجید قدرتی‌پور ـ فیروز نژادنجف

نام درس	مسئول درس	گزینشگر	مؤلف پاسخ‌نامه	کارشناسان علمی	ویراستاران به ترتیب حروف الفبا
ریاضی	علی شهرابی	علی شهرابی	علی شهرابی	پگاه نادری آسیابر	وحید جعفری
زبان و ادبیات فارسی	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	ابوالفضل قاضی فخر آستانه	صادق محرمی	امیرمحمد شیرزاد ثمرین
علوم اجتماعی	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فروغ نجمی تیموریان	فرناز سلیمانی	علی سلوکی نگار کاتبی
روان‌شناسی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	مهدی جاهدی	نگار کاتبی	فرزانه خاجی
زبان عربی	موسی کاظم‌غلامی	موسی کاظم‌غلامی	کیارش پورمهدی	مهدی ترابی	مریم آقایاری منیژه خسروی سمانه ریحانی
تاریخ	بهروز یحیی	بهروز یحیی	بهروز یحیی	یاسین ساعدی	مهتاب هراتی دارینی
جغرافیا	مریم صالحی	مریم صالحی	مریم صالحی	سعید بهروزی‌فر	وجیهه صادقی مالواجردی نگار کاتبی
فلسفه (۱)	مجید قدرتی‌پور	مجید قدرتی‌پور	مجید قدرتی‌پور	محمدمهدی بادامه	علی سلوکی

مدیر تألیف آزمون: فاطمه آقاجانپور
مسئول پروژه: فرناز سلیمانی

WWW.ArefOnline.ir

ویژه یازدهمی‌های ۱۴۰۴

Azmoon.kheilisabz.com

مرکز مشاوره عارف

آزمون آزمایشی خیلی سبز

ویژه یازدهمی‌های ۱۴۰۴

سرپرست تولید	الناز علی‌یاری‌زاده
ویراستاران فنی	نیلوفر اعتمادی ـ نیوشا پیمان ـ هدیه خسروی زهرا صفری ـ فاطمه علی اکبری ـ محیا غنی‌فرد زهرا فرهادی‌مهر ـ نادره نازآوری ـ ساعده نمازی
رسام	مونا آندستا ندا فخاری سارا گنجی آزادپور
صفحه‌آرایی	صدف امام ـ مریم حسین‌زاده سپیده سخائی ـ الهام سهرابی ـ طاهره صادق نژاد مائده صبری ـ نیلوفر فرخجسته ـ فاطمه قیاسوند مهدیه گل‌پور ـ دریا لطفی

Azmoon.kheilisabz.com

۱ کدام گزینه **نادرست** است؟

۱) اگر گزارهٔ $p \wedge \sim q$ درست باشد، گزارهٔ $p \Rightarrow q$ نادرست است.

۲) اگر گزارهٔ $q \Leftrightarrow p$ نادرست باشد، گزارهٔ $(p \wedge q) \Rightarrow r$ درست است.

۳) اگر گزارهٔ $\sim p \vee q$ نادرست باشد، گزارهٔ $p \Leftrightarrow \sim q$ درست است.

۴) اگر گزارهٔ $p \Leftrightarrow q$ درست باشد، گزارهٔ $p \Rightarrow \sim q$ درست است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

درس Box

یک جملهٔ مهم در مورد هر کدام از گزاره‌های مرکب:

۱	گزارهٔ فصلی $p \vee q$ فقط زمانی نادرست است که هر دو گزاره نادرست باشند.
۲	گزارهٔ عطفی $p \wedge q$ فقط زمانی درست است که هر دو گزاره درست باشند.
۳	گزارهٔ شرطی $p \Rightarrow q$ فقط زمانی نادرست است که p (مقدم) درست و q (تالی) نادرست باشد.
۴	گزارهٔ دوشرطی $p \Leftrightarrow q$ زمانی درست است که p و q هم‌ارزش باشند.

پاسخ خیلی تشریحی ✓

هر گزینه را در یک گام بررسی می‌کنیم:

گام اول: اگر گزارهٔ $p \wedge \sim q$ درست باشد، یعنی p درست و q نادرست است؛ پس: $p \Rightarrow q \equiv T \Rightarrow F \equiv F$ ✓

گام دوم: اگر گزارهٔ $q \Leftrightarrow p$ نادرست باشد، یعنی ارزش p و q مخالف هم است، پس یکی درست و دیگری نادرست است، در نتیجه $p \wedge q$ حتماً نادرست است؛ بنابراین: $(p \wedge q) \Rightarrow r \equiv F \Rightarrow r \equiv T$ ✓

گام سوم: اگر گزارهٔ $\sim p \vee q$ نادرست باشد، p درست و q نادرست است؛ پس: $p \Leftrightarrow \sim q \equiv T \Leftrightarrow T \equiv T$ ✓

گام چهارم: اگر گزارهٔ $p \Leftrightarrow q$ درست باشد، ارزش p و q مثل هم است؛ پس دو حالت داریم:

هر دو درست: $p \Rightarrow \sim q \equiv T \Rightarrow F \equiv F$

هر دو نادرست: $p \Rightarrow \sim q \equiv F \Rightarrow T \equiv T$

$\Rightarrow$ یعنی همواره درست نیست ✗

WWW.ArefOnline.ir

۲ گزارهٔ $(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow (q \wedge \sim p)$ در چه تعداد از حالت‌های زیر نادرست است؟

الف) p، q و r $\sim$ درست

ب) $p \sim$، q و r نادرست

ج) p، q و r درست

د) $p \sim$، $q \sim$ و r درست

۱) صفر ۲) ۱ ۳) ۲ ۴) ۳

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ارزش گزارهٔ $(p \Leftrightarrow r) \Rightarrow (q \wedge \sim p)$ را در هر حالت حساب می‌کنیم:

الف) $\begin{cases} p \equiv T \\ q \equiv T \\ r \equiv F \end{cases} \xrightarrow{\text{پس}} (T \Leftrightarrow F) \Rightarrow (T \wedge F) \equiv F \Rightarrow F \equiv T$

ب) $\begin{cases} p \equiv T \\ q \equiv F \\ r \equiv F \end{cases} \xrightarrow{\text{پس}} (T \Leftrightarrow F) \Rightarrow (F \wedge F) \equiv F \Rightarrow F \equiv T$

ج) $\begin{cases} p \equiv T \\ q \equiv T \\ r \equiv T \end{cases} \xrightarrow{\text{پس}} (T \Leftrightarrow T) \Rightarrow (T \wedge F) \equiv T \Rightarrow F \equiv F$

د) $\begin{cases} p \equiv F \\ q \equiv F \\ r \equiv T \end{cases} \xrightarrow{\text{پس}} (F \Leftrightarrow T) \Rightarrow (F \wedge T) \equiv F \Rightarrow F \equiv T$

فقط در حالت (ج) نادرست شد.

WWW.ArefOnline.ir

۳ گزارهٔ $(p \Leftrightarrow q) \wedge (\sim p \vee q)$ با کدام گزارهٔ زیر هم‌ارز است؟

۱) $p \Rightarrow q$ ۲) $q \Rightarrow p$

۳) $\sim p \Leftrightarrow \sim q$ ۴) $p \vee q$

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

درس Box

قوانین مهم جبر گزاره‌ها که باید آن‌ها را بلد باشیم در جدول زیر آورده‌ایم:

	اسم قانون	فرم ریاضی	
۱	جابه‌جایی	$p \wedge q \equiv q \wedge p$	$p \vee q \equiv q \vee p$
۲	شرکت‌پذیری	$p \wedge (q \wedge r) \equiv (p \wedge q) \wedge r$	$p \vee (q \vee r) \equiv (p \vee q) \vee r$
۳	پخشی	$p \wedge (q \vee r) \equiv (p \wedge q) \vee (p \wedge r)$	$p \vee (q \wedge r) \equiv (p \vee q) \wedge (p \vee r)$
۴	دمورگان	$\sim (p \wedge q) \equiv \sim p \vee \sim q$	$\sim (p \vee q) \equiv \sim p \wedge \sim q$
۵	جذب	$p \wedge (p \vee q) \equiv p$	$p \vee (p \wedge q) \equiv p$
۶	تبدیل شرطی به فصلی	$p \Rightarrow q \equiv \sim p \vee q$	
۷	تبدیل دوشرطی به شرطی	$p \Leftrightarrow q \equiv (p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)$	
۸	عکس نقیض گزارهٔ شرطی	$p \Rightarrow q \equiv \sim q \Rightarrow \sim p$	

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: گزارهٔ فصلی $\sim p \vee q$ با گزارهٔ شرطی $p \Rightarrow q$ هم‌ارز است:

$$(p \Leftrightarrow q) \wedge (\sim p \vee q) \equiv (p \Leftrightarrow q) \wedge (p \Rightarrow q)$$

گام دوم: به جای گزارهٔ دوشرطی، گزارهٔ هم‌ارز با آن را قرار می‌دهیم:

$$(p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p) \wedge (p \Rightarrow q) \overset{\text{جابه‌جایی}}{\equiv} \underbrace{(p \Rightarrow q) \wedge (p \Rightarrow q)}_{p \Rightarrow q} \wedge (q \Rightarrow p)$$

$$\equiv \underbrace{(p \Rightarrow q) \wedge (q \Rightarrow p)}_{\text{همان } p \Leftrightarrow q \text{ است}} \equiv p \Leftrightarrow q$$

گام سوم: در گزارهٔ دوشرطی، حق داریم به جای هر دو گزاره، نقیضشان را بنویسیم: $p \Leftrightarrow q \equiv \sim p \Leftrightarrow \sim q$

WWW.ArefOnline.ir

۴ گزارهٔ $[p \wedge (q \Rightarrow p)] \Rightarrow [(p \Rightarrow q) \vee p]$ با کدام گزاره هم‌ارز است؟

۱) p ۲) $\sim p$

۳) q ۴) $\sim q$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: به جای دو گزارهٔ شرطی، گزارهٔ فصلی هم‌ارزشان را می‌نویسیم:

$$[(p \Rightarrow q) \vee p] \Rightarrow [(q \Rightarrow p) \wedge p] \equiv [(\sim p \vee q) \vee p] \Rightarrow [(\sim q \vee p) \wedge p]$$

گام دوم: داخل کروشهٔ اول از شرکت‌پذیری و داخل کروشهٔ دومی از قانون جذب استفاده می‌کنیم:

$$[\underbrace{\sim p \vee p}_{T} \vee q] \Rightarrow [\underbrace{(\sim q \vee p) \wedge p}_{P}] \equiv [T \vee q] \Rightarrow p \equiv T \Rightarrow p \overset{\text{تبدیل به فصلی}}{\equiv} \sim T \vee p \equiv F \vee p \equiv p$$

WWW.ArefOnline.ir

۵ با توجه به جدول مقابل، کدام گزاره می‌تواند جای X قرار گیرد؟

p	q	X
T	T	T
T	F	T
F	T	T
F	F	F

۱) $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow \sim p$

۲) $(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow p$

۳) $(q \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow p$

۴) $(q \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow \sim p$

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی برای هر چهار گزینه، جدول می‌کشیم:

گزینهٔ (۱)				
$(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow \sim p$	$p \Leftrightarrow q$	$\sim p$	q	p
F	T	F	T	T
T	F	F	F	T
T	T	T	F	F
T	F	T	T	F

گزینهٔ (۲)			
$(p \Leftrightarrow q) \Rightarrow p$	$p \Leftrightarrow q$	q	p
T	T	T	T
T	F	F	T
T	F	T	F
F	T	F	F

مثل صورت سؤال است، پس جواب گزینهٔ (۲) است.

گزینهٔ (۳)				
$(q \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow p$	$q \Rightarrow \sim p$	$\sim p$	q	p
F	F	F	T	T
T	T	F	T	T
F	T	T	T	F
F	F	T	T	F

گزینهٔ (۴)				
$(q \Rightarrow \sim p) \Leftrightarrow \sim p$	$q \Rightarrow \sim p$	$\sim p$	q	p
T	F	F	T	T
F	T	F	T	T
T	T	T	F	F
T	F	T	F	F

WWW.ArefOnline.ir

۶ از ۸ سطر مربوط به ستون نتیجهٔ ارزش گزارهٔ $p \Leftrightarrow (q \wedge r)$، در چند مورد حرف T قرار می‌گیرد؟

۱) ۵ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی جدول ارزش گزارهٔ داده‌شده را رسم می‌کنیم:

ستون نتیجه

p	q	r	$q \wedge r$	$p \Leftrightarrow (q \wedge r)$
T	T	T	T	T
T	F	T	F	F
F	T	T	T	F
F	F	T	F	T
T	T	F	F	F
T	F	F	F	F
F	T	F	F	T
F	F	F	F	T

در ۴ سطر، حرف T قرار می‌گیرد.

WWW.ArefOnline.ir

۷ ۲۰ درصد عددی از دو برابر آن عدد، ۳ واحد بیشتر است. کدام گزینه بیان ریاضی مناسبی برای این جمله است؟

۱) $\frac{۲۰}{۱۰۰}x = ۲x + ۳$

۲) $\frac{۲۰}{۱۰۰}x + ۳ = ۲x$

۳) $\frac{۲۰}{۱۰۰}x = ۲(x + ۳)$

۴) $۲۰x - ۱۰۰ = ۲x + ۳$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: ۲۰ درصد عدد x می‌شود $\frac{۲۰}{۱۰۰}x$.

گام دوم: حالا جملهٔ «۲۰ درصد عددی ($\frac{۲۰}{۱۰۰}x$) از دو برابر آن عدد ($۲x$) ۳ واحد بیشتر است ($۲x+۳$)» را به زبان ریاضی می‌نویسیم: $\frac{۲۰}{۱۰۰}x = ۲x + ۳$

WWW.ArefOnline.ir

۸ دانش‌آموزی با توجه به تساوی $x=\frac{x+a}{y-b}$، برای به دست آوردن x، استدلال زیر را ارائه داده است. ایراد این استدلال در صورت وجود در کدام گام است؟ $(y\neq b-1)$

اول) $x=\frac{x+a}{y-b}$

دوم) $x(y-b)=x+a$

سوم) $xy-bx-x=a$

چهارم) $x(y-b-1)=a$

پنجم) $x=\frac{a}{y-b-1}$

۱) دوم
۲) چهارم
۳) پنجم
۴) فاقد ایراد

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در گام دوم، طرفین‌وسطین تساوی گام اول آمده است. *(درسته)*

گام دوم را باز کنیم: $x(y-b)=x+a \Rightarrow xy-bx=x+a \xrightarrow[\text{چپ ببریم}]{x\text{را به سمت}} \underbrace{xy-bx-x=a}_{\text{گام سوم درسته}}$

از x فاکتور بگیریم: $\underbrace{x(y-b-1)=a}_{\text{گام چهارم درسته}}$

اگر طرفین را بر $y-b-1$ تقسیم کنیم به تساوی گام پنجم می‌رسیم. این کار را به شرطی می‌توانیم انجام دهیم که مخرج صفر نباشد:

$$y-b-1\neq 0 \Rightarrow y\neq b+1$$

سؤال، شرط $y\neq b-1$ را داده که با شرط بالا فرق دارد، پس گام پنجم ایراد دارد چون مخرج ممکن است صفر باشد.

کنکور

دانش‌آموزی با توجه به تساوی $a=\frac{a-d}{c-d}$ برای محاسبهٔ d، استدلال زیر را ارائه داده است. ایراد این استدلال (در صورت وجود) در کدام گام است؟ *(سؤال ۱۰ کنکور انسانی ۱۴۰۴ (خارج از کشور))*

اول) $a=\frac{a-d}{c-d}$

دوم) $a(c-d)=a-d$

سوم) $ac-a=ad-d$

چهارم) $ac-a=(a-1)d$

پنجم) $\frac{ac-a}{a-1}=d$

۱) پنجم
۲) چهارم
۳) دوم
۴) استدلال فاقد ایراد است.

WWW.ArefOnline.ir

۹ در یک مثلث قائم‌الزاویه، اندازهٔ یکی از اضلاع قائمه را ۳ برابر کرده و ضلع قائمهٔ دیگر را ثابت نگه می‌داریم. اگر وتر مثلث جدید، ۲ برابر وتر مثلث اولیه باشد، نسبت وتر به ضلع قائمهٔ ثابت در مثلث اولیه کدام است؟

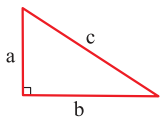
۱) $\frac{۲\sqrt{۲}}{\sqrt{۵}}$ ۲) $\frac{۲\sqrt{۲}}{\sqrt{۳}}$ ۳) $\sqrt{۳}$ ۴) $\sqrt{۵}$

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

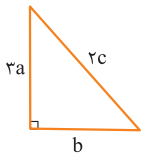
پاسخ خیلی تشریحی

گام اول: مثلث اولیه را به صورت مقابل در نظر می‌گیریم:

فیثاغورس می‌نویسیم: $a^۲+b^۲=c^۲$

گام دوم: اضلاع مثلث جدید به صورت مقابل‌اند:

فیثاغورس می‌نویسیم: $(۳a)^۲+b^۲=(۲c)^۲ \Rightarrow ۹a^۲+b^۲=۴c^۲$

گام سوم: در هر دو تساوی، $b^۲$ را تنها می‌کنیم: $a^۲+b^۲=c^۲ \Rightarrow b^۲=c^۲-a^۲$

$$۹a^۲+b^۲=۴c^۲ \Rightarrow b^۲=۴c^۲-۹a^۲$$

دو عبارتی که با $b^۲$ برابرند، خودشان نیز با هم برابرند: $c^۲-a^۲=۴c^۲-۹a^۲ \Rightarrow ۸a^۲=۳c^۲ \Rightarrow a^۲=\frac{۳}{۸}c^۲$

گام چهارم: $b^۲$ را برحسب $c^۲$ می‌نویسیم: $b^۲=c^۲-a^۲=c^۲-\frac{۳}{۸}c^۲=\frac{۸}{۸}c^۲-\frac{۳}{۸}c^۲=\frac{۵}{۸}c^۲$

گام پنجم: نسبت $c^۲$ به $b^۲$ برابر است با: $\frac{c^۲}{b^۲}=\frac{c^۲}{\frac{۵}{۸}c^۲}=\frac{۱}{\frac{۵}{۸}}=\frac{۸}{۵}$

جذر می‌گیریم: $\frac{c}{b}=\frac{\sqrt{۸}}{\sqrt{۵}}=\frac{۲\sqrt{۲}}{\sqrt{۵}}$

WWW.ArefOnline.ir

۱۰ نام و ارزش استدلال زیر به ترتیب کدام است؟

مقدمهٔ ۱: اگر سال کنکور مشاور خوبی داشته باشم، آن‌گاه نتیجهٔ خوبی در کنکور می‌گیرم.

مقدمهٔ ۲: نتیجه خوبی در کنکور گرفتم.

مشاور خوبی در سال کنکورم داشتم.

۱) قیاس استثنائی ـ همواره درست

۲) قیاس استثنائی ـ می‌تواند درست یا نادرست باشد.

۳) مغالطه ـ همواره درست

۴) مغالطه ـ می‌تواند درست یا نادرست باشد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: فصل ۱ ـ درس ۲

درس Box

اسم استدلال	قیافهٔ فارسی	قیافهٔ ریاضی	قیافهٔ ریاضی دوم	مثال	ارزش
قیاس استثنائی	مقدمهٔ ۱: اگر p، آن‌گاه q، مقدمهٔ ۲: p نتیجه: q	$[(p \Rightarrow q) \wedge p] \Rightarrow q$	$\begin{array}{l} p \Rightarrow q \\ \underline{p} \\ \therefore q \end{array}$	مقدمهٔ ۱:اگر باران ببارد، آن‌گاه بازی انجام نمی‌شود. مقدمهٔ ۲:باران بارید. نتیجه: بازی انجام نمی‌شود.	همواره درست
مغالطه	مقدمهٔ ۱: اگر p، آن‌گاه q، مقدمهٔ ۲: q نتیجه: p	$[(p \Rightarrow q) \wedge q] \Rightarrow p$	$\begin{array}{l} p \Rightarrow q \\ \underline{q} \\ \therefore p \end{array}$	مقدمهٔ ۱: اگر باران ببارد، آن‌گاه بازی انجام نمی‌شود. مقدمهٔ ۲: بازی انجام نشد. نتیجه: باران بارید.	می‌تواند درست یا نادرست باشد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گام اول: استدلال داده‌شده را برحسب p و q می‌نویسیم:

مقدمهٔ ۱: اگر سال کنکورم مشاور خوبی داشته باشم (p)، آن‌گاه نتیجهٔ خوبی در کنکور می‌گیرم (q).

مقدمهٔ ۲: نتیجه خوبی در کنکور گرفتم. (q)

$\therefore$ مشاور خوبی در سال کنکورم داشتم. (p)

گام دوم: پس استدلال داده‌شده، مغالطه است که ارزش آن هم می‌تواند درست باشد و هم نادرست. جدول ارزش آن به صورت مقابل است:

p	q	$[(p \Rightarrow q) \wedge q] \Rightarrow p$
T	T	T
T	F	T
F	T	F
F	F	T

نام استدلال زیر چیست؟ درستی یا نادرستی آن را بررسی کنید.

آرش معتقد است که «هرکس مرا دوست دارد، عیوب مرا به من می‌گوید. از طرفی سعید عیوب مرا به من گفته است، پس سعید مرا دوست دارد.»

(سؤال ۶ (قسمت ب) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۲ (نوبت عصر))

WWW.ArefOnline.ir

۱۱ **کتاب‌های «بهارستان ـ جمشید و خورشید ـ مثنوی‌های خواجوی کرمانی ـ نفحات‌الانس ـ تحفة‌الاحرار» به ترتیب به پیروی از کدام آثار داده شده است؟**

مشاوره در زبان فارسی شاعران و نویسندگان بسیاری از گلستان سعدی و پنج گنج نظامی پیروی کرده‌اند آن‌ها را به خاطر بسپارید.

۱) گلستان ـ بوستان سعدی ـ پنج گنج نظامی ـ منطق‌الطیر ـ پنج گنج نظامی

۲) بوستان ـ پنج گنج نظامی ـ مثنوی معنوی ـ تذکرة‌الاولیا ـ منطق‌الطیر

۳) گلستان ـ پنج گنج نظامی ـ پنج گنج نظامی ـ تذکرة‌الاولیا ـ پنج گنج نظامی

۴) بوستان ـ بوستان سعدی ـ پنج گنج نظامی ـ تذکرة‌الاولیا ـ منطق‌الطیر

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box بهارستان اثر جامی و به سبک گلستان، مسجع و آمیخته به نظم و نثر است. جامی مثنوی‌هایی نیز به پیروی از پنج گنج نظامی دارد که تحفة‌الاحرار یکی از آن‌هاست. هم‌چنین نفحات‌الانس او به پیروی از تذکرة‌الاولیا است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بهارستان: گلستان

جمشید و خورشید: پنج گنج نظامی

مثنوی‌های خواجوی کرمانی: پنج گنج نظامی

نفحات‌الانس: تذکرة‌الاولیا

تحفة‌الاحرار: پنج گنج نظامی

یه‌جور دیگه کتاب‌هایی را که می‌دانید به سبک یا پیروی از چه کسی نوشته‌اند در آغاز مشخص کنید و با این کار رد گزینه نمایید.

نکته بهارستان و گلستان شباهت در نام‌گذاری دارند و کتاب تذکرة‌الاولیا نیز نثر است و به پیروی از کتاب‌های **شعر** نیست.

WWW.ArefOnline.ir

۱۲ توضیحات مربوط به کدام شاعران یا نویسندگان نادرست است؟

مشاوره در تاریخ ادبیات نام آثار، نویسندگان آن‌ها، سبک، نوع نثر، موضوع و احتمالاً به پیروی از چه کسی، مهم است.

الف) او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. لحن سخن او گزنده و طنزآمیز است. (عبید زاکانی)

ب) از منشیان و نویسندگان توانا و عارفان وارستهٔ قرن هفتم است. (نجم‌الدین رازی)

ج) در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی در سبک عراقی است. (خواجوی کرمانی)

د) از مورخان مشهور ایران، که کتاب او تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، بنی‌عباس و تاریخ ایران را در بر می‌گیرد. (خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی)

ه) از غزل‌پردازان برجسته است و غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بود. (خواجوی کرمانی)

۱) ب ـ ج ـ د
۲) الف ـ ج ـ د
۳) ب ـ د ـ ه
۴) الف ـ ب ـ ه

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی

الف) او با تلفیق عشق و عرفان، غزل فارسی را به کمال رسانید. لحن سخن او گزنده و طنزآمیز است. (حافظ)

ج) در غزل توجه خاصی به سعدی و مولوی داشته و دارای قصایدی در سبک عراقی است. (سلمان ساوجی)

د) از مورخان مشهور ایران، که کتاب او به نام تاریخ گزیده تاریخ پیامبران، خلفای چهارگانه، بنی‌عباس و تاریخ ایران را در بر می‌گیرد. (حمدالله مستوفی)

بررسی عبارات:

ب) نجم‌الدین رازی: از منشیان و نویسندگان توانا و عارفان وارستهٔ این دوره است.

ه) خواجوی کرمانی: از غزل‌پردازان برجستهٔ این دوره است و غزل‌های او بر حافظ نیز تأثیرگذار بود.

تیزهوشی اگر پاسخ گزینه‌های «الف»، «د» را بدانید به جواب نهایی می‌رسید.

نکته عبید زاکانی گرچه طنزپرداز بود، اما در غزل و به‌ویژه ترکیب عشق و عرفان سرآمد نبود.

WWW.ArefOnline.ir

۱۳ در عبارت زیر چند غلط تاریخ ادبیاتی دیده می‌شود؟

«در عهد آنان (تیموریان)، علاوه بر گسترش هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تذکره‌نویسی نیز ادامه یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت، کسانی مانند جامی و نظامی کتاب‌های ارزشمندی نوشتند؛ پس از مرگ تیمور، بایسنقرمیرزا توانست شهر هرات را مرکز فرمانروایی خود قرار دهد. او با علاقه‌ای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود، از هنرمندان خوشنویس، نقّاش و شاعر حمایت نمود. شاهرخ پسر او نیز هنرمند و هنردوست بود و در زمان او هنرمندان، قرآن کریم و گلستان سعدی را به خط خوش نگاشتند.»

۱) دو ۲) سه ۳) چهار ۴) پنج

مشاوره سعی کنید برخی از دوره‌های تاریخی را به خاطر بسپارید، مثلاً سامانیان (قرن سوم)، غزنویان (چهارم و پنجم)، سلجوقیان (پنجم)، خوارزمشاهیان (قرن ششم)، مغول (هفتم)، تیموریان (هشتم و نهم)

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

در دورهٔ تیموریان، تاریخ‌نویسی رونق یافت چون نام و شهرت امیران را به همراه داشت. نظامی شاعر قرن ششم است و در دورهٔ تیموریان (قرن هشتم) نبود. شاهرخ پسر تیمور و بایسنقر نوهٔ تیمور بود.

پاسخ خیلی تشریحی

«در عهد آنان (تیموریان)، علاوه بر گسترش هنرهایی چون مینیاتور، معماری و تذهیب، تاریخ‌نویسی نیز ادامه یافت و ادبیات رونقی تازه گرفت، کسانی مانند جامی و دولتشاه کتاب‌های ارزشمندی نوشتند؛ پس از مرگ تیمور، شاهرخ توانست شهر هرات را مرکز فرمانروایی خود قرار دهد. او با علاقه‌ای که به هنر و فرهنگ اسلامی پیدا کرده بود، از هنرمندان خوشنویس، نقّاش و شاعر حمایت نمود. بایسنقرمیرزا پسر او نیز هنرمند و هنردوست بود و در زمان او هنرمندان، قرآن کریم و شاهنامهٔ فردوسی را به خط خوش نگاشتند.»

یه‌جور دیگه

اشتباهاتی چون کتاب گلستان، جابه‌جایی شاهرخ، بایسنقر و نظامی را باید زودتر تشخیص بدهید.

امتحان نهایی

در متن زیر دو جمله **نادرست** است، شمارهٔ آن‌ها را بنویسید. *(سؤال ۹ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)*

«در سبک عراقی، تاریخ‌نویسی به اسلوب ساده رواج یافت (۱). در مقدمهٔ بابرنامه، که قدیمی‌ترین تاریخ نوشته شده دربارهٔ تیمور است (۲)، این ساده‌نویسی به خوبی قابل مشاهده است. تاریخ‌نویسی از اوایل دورهٔ مغول، به سبب علاقهٔ شدید آنان به ثبت وقایع مربوط به پدران و اجدادشان شروع شد. و در دورهٔ تیموری قدری هم ادامه یافت (۳). البته باید توجه داشت که این سادگی نثر همه جا یکسان نیست و نثر سادهٔ این دوره را می‌توان فصیح و بلیغ دانست (۴).»

WWW.ArefOnline.ir

۱۴ از نظر تاریخ ادبیات کدام عبارت‌های زیر نادرست هستند؟

الف) حافظ از شاعران قرن نهم است که در تصوف و طریقت مقامی بلند دارد و دیوان شعرش مضامین عرفانی دارد.

ب) المعجم مهم‌ترین اثر در علم عروض، قافیه، بدیع و نقد شعر به شمار می‌رود.

ج) دولتشاه سمرقندی تذکرهٔ دولتشاه را به تشویق امیرعلیشیر نوایی نوشت که شرح حال چند تن از نویسندگان است.

د) مهم‌ترین کتاب خواجه رشیدالدین فضل‌الله، تاریخ گزیده است که نثری عالمانه و پخته دارد.

ه) کتاب تاریخ جهانگشا، در شرح ظهور چنگیز است که نثری مصنوع و دشوار دارد.

۱) الف ـ ج ـ د
۲) الف ـ ج ـ ه
۳) ب ـ د ـ ه
۴) الف ـ ب ـ د

مشاوره دورهٔ زندگی شاعران بزرگ را به خاطر بسپارید: فردوسی (قرن چهارم و پنجم) ـ سعدی (هفتم) ـ مولوی (هفتم) ـ حافظ (هشتم)

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box حافظ شاعر قرن هشتم است نه نهم، هم‌چنین عارف بوده اما در طریقت مقام بلندی نداشته است. تاریخ گزیده از حمدالله مستوفی است و جامع‌التواریخ نوشتهٔ خواجه رشیدالدین فضل‌الله است.

پاسخ خیلی تشریحی الف) شاه نعمت‌الله ولی از شاعران قرن نهم است که در تصوف و طریقت مقامی بلند داشت و دیوان شعرش مضامین عرفانی دارد.

ج) دولتشاه سمرقندی، تذکرهٔ دولتشاه را به تشویق امیرعلیشیر نوایی نوشته که شرح حال صد تن از شاعران است.

د) مهم‌ترین کتاب خواجه رشیدالدین فضل‌الله، جامع‌التواریخ است که نثری عالمانه و پخته دارد.

یه جور دیگه اگر پاسخ «الف» را بدانید، دو گزینه رد می‌شوند و اگر پاسخ «د» را بدانید به جواب نهایی می‌رسید.

گول نخوری گزینه‌های «ج»، «د» را باید با دقت بیشتری پاسخ دهید.

WWW.ArefOnline.ir

۱۵ وزن کدام گزینه متفاوت است؟

۱) درخت دوستی بنشان که کام دل به بار آرد / نهال دشمنی برکن که رنج بی‌شمار آرد

۲) نه چندان آرزومندم که وصفش در بیان آید / وگر صد نامه بنویسم حکایت بیش از آن آید

۳) آن کیست کز روی کرم، با ما وفاداری کند / برجای بدکاری چو من، یک دم نکوکاری کند

۴) به مژگان سیه کردی هزاران رخنه در دینم / بیا کز چشم بیمارت هزاران درد برچینم

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

هر بیتی آهنگ و وزن متفاوتی دارد که می‌توان با خوانش دقیق و رعایت لحن و ریتم، آن را کشف کرد. علاوه بر این با دسته‌بندی هجایی و دسته‌بندی آوایی می‌توان وزن دقیق هر بیت را یافت.

پاسخ خیلی تشریحی

گزینهٔ (۳): وزن این بیت از چهار بار تکرار «⏑ – – –» ساخته شده است؛ در حالی که آهنگ ابیات دیگر از تکرار «– – – ⏑» تشکیل شده است.

تیزبازی

فقط گزینهٔ (۳) با هجای بلند شروع شده است. بقیهٔ ابیات با هجای بلند آغاز شده‌اند.

WWW.ArefOnline.ir

۱۶ پایه‌های آوایی کدام مصراع در مقابل آن غلط آمده است؟

۱) با صبا همراه بفرست از رخت گلدسته‌ای: با صَ با هَم / راه بف رس / تَز رُخت گُل / دَس تِ ای

۲) روی سوی خانهٔ خمّار دارد پیر ما: روی سو یِ / خا نِ خَ مار / دا رَد پی / ر ما

۳) از شتاب عمر بی‌شیرازه شد اجزای جسم: اَز شِ تا بِ / عُم ر بی شی / را زِ شُد اَج / زا یِ جسم

۴) این تویی یا سرو بستانی به رفتار آمده است: این تُ یی یا / سَر و بُس تا / نی بِ رَف تا / را مَ دَست

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔ گزینهٔ (۲): در پایه‌های آوایی این گزینه، کسرهٔ اضافه در واژهٔ «خانهٔ» و تشدید در «خمّار» نادیده گرفته شده است؛ پس دسته‌بندی این پایه‌ها نیز نادرست است.

پایه‌های آوایی گزینهٔ (۲): روی سو یِ / خا نِ یِ خَم / مار دا رَد / پی ر ما

نکته در نوشتار پایه‌های آوایی، خط عروضی نیز باید رعایت شود، وگرنه بر دسته‌بندی پایه‌ها اثر گذاشته و موجب نادرستی آن می‌شود.

WWW.ArefOnline.ir

۱۷ نشانه‌های هجایی مصراع دوم بیت زیر در کدام گزینه درست آمده است؟

«عشـرت فصل بهـاران خنده‌واری بیش نیسـت وقت نخلی خوش که پیش از غنچه‌بستن بار بست»

۱) – U – – / – U – – / – U – – / – U – –

۲) U – U – / – – U – / – – U – / – U – –

۳) – U – / – – U – / – – U – / – – U –

۴) – – – U / – – – U / – – – U / – – U –

مشاوره همان‌طور که در بخش «بررسی گزینه‌ها» دیدید، این‌گونه از تست‌های عروض را به راحتی با رد گزینه می‌توان حل کرد. در هر گزینه یک نادرستی بیابید و آن را رد کنید تا به گزینهٔ کاملاً درست برسید.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✓

گزینهٔ (۳): نشانه‌هایی هجایی بیت سؤال در این گزینه درست آمده است.

بررسی نادرستی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): دومین هجای مصراع دوم کوتاه (U) است، اما در این گزینه بلند (–) نشان داده شده.

گزینهٔ (۲): هجای پایانی همهٔ مصراع‌ها باید بلند (–) باشد، اما در این گزینه کوتاه (U) است.

گزینهٔ (۴): نخستین هجای مصراع‌ها در بیت سؤال بلند (–) است، اما در این گزینه کوتاه (U) آمده است.

WWW.ArefOnline.ir

۱۸ **نشانه‌های هجایی همهٔ ابیات** «U – – / U – – / U – – / U –» **است؛ به‌جز** ..... .

۱) تـــوانـــا بـــود هـــرکـــه دانـــا بـــود / ز دانـــــش دل پیـــــر برنـــــا بـــــود

۲) بـــیـــا تـــا بـــرآریـــم دســـتـــی ز دل / کـــه نـــتـــوان بـــــرآورد فـــــردا ز گل

۳) خـــدا را بـــر آن بنده بخشـــایش اســـت / کـــه خلـــق از وجودش در آســـایش اســـت

۴) بـــنـــازم بـــه بـــزم محـــبـت کـــه آن‌جـا / گـــدایـــی بـــه شـــاهـــی مـــقـــابـــل نشیند

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گزینهٔ (۴): همهٔ ابیات در این گزینه‌ها چهار پایهٔ آوایی دارند و هجاهای آن‌ها یکسان است؛ با این تفاوت که آخرین پایهٔ آوایی در گزینهٔ (۴) «U – –» است، اما در سایر گزینه‌ها «U –».

گول نخوری ✘

وقتی دو بیت وزنی مشابه دارند لزوماً به این معنا نیست که نشانه‌های هجایی آن‌ها نیز یکسان باشد. ممکن است یکی از آن‌ها یک هجا کم‌تر یا بیشتر داشته باشد. به این دلیل باید به تعداد هجاها هم توجه ویژه داشته باشید.

WWW.ArefOnline.ir

۱۹ تعداد پایه‌های آوایی در کدام بیت متفاوت است؟

۱) هنر خوار شد جادویی ارجمند / نهان راستی، آشکارا گزند
۲) یاد یاران یار را میمون بود / خاصه کان لیلی و این مجنون بود
۳) آسمان بار امانت نتوانست کشید / قرعهٔ کار به نام من دیوانه زدند
۴) یکی روبهی دید بی دست و پای / فروماند در لطف و صنع خدای

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گزینهٔ (۲): هر مصراع از این بیت سه رکن (پایهٔ آوایی) دارد: «یا دِ یا ران / یار را مِی / مون بُ وَد» «خاصِ کان لی / لی یُ این مَج / نون بُ وَ د» در حالی که مصراع‌های ابیات در سایر گزینه‌ها هر کدام چهار رکن دارند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هُ نَر خا / ر شُد جا / دُ یی اَر / ج مَند، نَ هان را / س تی آ / ش کا را / گ زَند

گزینهٔ (۳): آ س مان با / رِ اَ ما نَت / نَ تَ وا نِس / ت کِ شید، قُ رعِ یِ کا / ر بِ نا مِ / مَ نِ دی وا / نِ زَ دَند

گزینهٔ (۴): یِ کی رو / بَ هی دی / د بی دَس / تُ پای، فُ رو مان / د در لُط / فُ صُن عِ / خُ د ای

WWW.ArefOnline.ir

۲۰ وزن و آهنگ همهٔ ابیات با بیت زیر یکسان است؛ به‌جز ..... .

«هر آن دل را که سوزی نیست دل نیست / دل افسرده غیر از آب و گل نیست»

۱) نمی‌دانم دلم دیوانهٔ کیست / کجا می‌گردد و در خانهٔ کیست

۲) دل از من برد و روی از من نهان کرد / خدا را با که این بازی توان کرد

۳) دل او باد پندارد حکایت‌ها / کز آب دیده با باد صبا گفتم

۴) دلی دیرم گرفتار محبت / کز او گرم است بازار محبت

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

گزینهٔ (۳): وزن این بیت «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» (U – – – / U – – – / U – – –) است، اما وزن سایر ابیات «مفاعیلن مفاعیلن فعولن»؛ یعنی در رکن پایانی نسبت به گزینهٔ (۳) یک هجا کم‌تر دارند که هم به روش سماعی و هم با روش تقطیع قابل فهم است.

بررسی وزن سایر ابیات:

گزینهٔ (۱):

ن می دا نَم	دِ لَم دی وا	نِ یِ کیست
کُ جا می گَر	دَ دُ دَر خا	نِ یِ کیست
U – – –	U – – –	U – –
مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن

گزینهٔ (۲):

دِ لزَ مَن بُر	دُ رو یَز مَن	نَ هان گَرد
خُ دا را با	کِ این با زی	تَ وان گَرد
U – – –	U – – –	U – –
مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن

گزینهٔ (۴):

دِ لی دی رُم	گِ رِف تا رِ	مُ حَب بَت
کَ زو گَر مَس	ت با زا رِ	مُ حَب بَت
U – – –	U – – –	U – –
مفاعیلن	مفاعیلن	فعولن

تیزبازی

در پاسخ به این شکل از تست‌های عروض، برای این‌که از پاسخ خود مطمئن باشید و نیز زمان کم‌تری صرف کنید، بهتر است از روش سماعی استفاده کنید به این صورت که بیت سؤال را بخوانید، سپس با خوانش هر بیت، آهنگ خوانش آن را با بیت سؤال مقایسه کنید تا به بیت متفاوت برسید. می‌توانید با هر گزینه یک بار دیگر بیت سؤال را بخوانید و مطمئن باشید که باز هم (نسبت به روش تقطیع) زمان زیادی از دست نخواهید داد.

کنکور

وزن کدام مصراع با مصراع زیر، یکسان است؟ (سؤال ۲ کنکور انسانی ۱۴۰۰ (خارج از کشور))

«خیال سرو قدانت به پیشواز آید»

۱) گوشم همه بر قول نی و نغمهٔ چنگ است

۲) بگشای روی زیبا ز گناه آن میندیش

۳) جریده رو که گذرگاه عافیت تنگ است

۴) به دامان فلک جای سزای چون تو گوهر نیست

WWW.ArefOnline.ir

۲۱ وزن کدام دو بیت یکسان است؟

الف) دلم جز مهر مه‌رویان طریقی برنمی‌گیرد / ز هر در می‌دهم پندش ولیکن درنمی‌گیرد

ب) نتوان وصف تو گفتن که تو در فهم نگنجی / نتوان شبه تو گفتن که تو در وهم نیایی

ج) به سامانم نمی‌پرسی نمی‌دانم چه سر داری / به درمانم نمی‌کوشی، نمی‌دانی مگر دردم؟

د) ما به غم خو کرده‌ایم، ای دوست ما را غم فرست / تحفه‌ای کز غم فرستی نزد ما هر دم فرست

۱) الف ـ د ۲) الف ـ ج ۳) ب ـ ج ۴) ب ـ د

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

گزینهٔ (۲): ابیات «الف» و «ج» هر دو در وزن «مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن مفاعیلن» سروده شده‌اند.

بررسی وزن ابیات:

الف)

دِ لَم جُز مِه	ر مَه رو یان	طَ ری قی بَر	ن می گی رَد
ز هَر دَر می	دَ هَم پَن دَش	وَ لی کَن دَر	ن می گی رَد
⏑ – – –	⏑ – – –	– – – ⏑	– – – ⏑
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

ب)

نَ تَ وان وَص	فِ تُ گُف تَن	کِ تُ دَر فَه	م نَ گُن جی
نَ تَ وان شِب	هِ تُ گُف تَن	کِ تُ دَر وَه	م نَ یا یی
⏑ ⏑ – –	⏑ ⏑ – –	– – ⏑ ⏑	– – ⏑ ⏑
فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن	فعلاتن

ج)

ب سا ما نَم	ن می پُر سی	ن می دا نَم	چ سَر دا ری
ب دَر ما نَم	ن می کو شی	نِ می دا نی	مَ گَر دَر دَم
⏑ – – –	⏑ – – –	– – – ⏑	– – – ⏑
مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن	مفاعیلن

د)

ما بِ غَم خو	گَر دِ ای مِی	دو ست ما را	غَم فِ رست
تُح فِ ای گَز	غَم فِ رس تی	نَز دِ ما هَر	دَم فِ رست
– – ⏑ –	– – ⏑ –	– – ⏑ –	– ⏑ –
فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلاتن	فاعلن

WWW.ArefOnline.ir

۲۲ تعداد «تشبیه» در کدام گزینه بیشتر است؟

۱) ز اوحدی گل رخسار خود نهفته چه داری / بیا که مهرهٔ دل را به خار هجر تو سفتم

۲) بوستان دلبری را چون قدت سروی نباشد / آسمان نیکویی را چون رخت ماهی نباشد

۳) سفر دراز نباشد به پای طالب دوست / که خار دشت محبت گل است و ریحان است

۴) تا کند مرغ دلم را چون کبوتر پای‌بند / بر کنار دانه، دام از مشک ناب انداخته

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

تشبیهات گزینهٔ (۲): ۱ـ بوستان دلبری (اضافهٔ تشبیهی) ۲ـ چون قدت سروی نباشد (تشبیه تفضیل) ۳ـ آسمان نیکویی (اضافهٔ تشبیهی) ۴ـ چون رخت ماهی نباشد (تشبیه تفضیل)

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ۱ـ گل رخسار ۲ـ مهرهٔ دل ۳ـ خار هجر (هر سه، اضافهٔ تشبیهی هستند).

گزینهٔ (۳): ۱ـ دشت محبت ۲ـ خار گل است (تشبیه بلیغ اسنادی) ۳ـ خار ریحان است (تشبیه بلیغ اسنادی)

گزینهٔ (۴): ۱ـ مرغ دل (اضافهٔ تشبیهی) ۲ـ مرغ دلم را چون کبوتر پای‌بند کند. ۳ـ دام استعاره از زلف است و به مشک تشبیه شده است.

WWW.ArefOnline.ir

۲۳ در کدام گزینه هر دو نوع تشبیهِ فشرده و گسترده وجود دارد؟

۱) پای خود چون کوه پیچیده است در دامن ز شرم / دیده تا کبک دری سرو خرامان تو را

۲) تو امیر ملک حسنی به حقیقت ای دریغا / اگر التفات بودی به فقیر مستمندت

۳) یا رب از ابر هدایت برسان بارانی / پیش‌تر زانکه چو گردی ز میان برخیزم

۴) هم تو جنون را مددی هم تو جمال خردی / تیر بلا از تو رسد هم تو بلا را سپری

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ در این گزینه ترکیب «ابر هدایت» تشبیه بلیغ اضافی است و (من) چو گردی برخیزم؛ تشبیه گسترده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): کبک دری پای خود را چون کوه در دامن پیچیده است. (تشبیه گسترده)

گزینهٔ (۲): ملک حسن (اضافهٔ تشبیهی) ـ تو امیر ملک حسن هستی. (هر دو تشبیه فشرده است.)

گزینهٔ (۴): تیر بلا (تشبیه بلیغ اضافی) تو سپر هستی. (تشبیه بلیغ اسنادی)

WWW.ArefOnline.ir

۲۴ کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی دارد؟

«**ببخشود بر حال مسکین مرد / فروخورد خشم سخن‌های سرد**»

۱) سلطان که خشم گیرد بر بندگان حضرت / حکمش رسد ولیکن حدی بود جفا را

۲) کاش آن به خشم رفتهٔ ما آشتی‌کنان / بازآمدی که دیدهٔ مشتاق بر در است

۳) وگر خشم گیرد ز کردار زشت / چو بازآمدی ماجرا در نوشت

۴) چو نرمی کنی خصم گردد دلیر / وگر خشم گیری شوند از تو سیر

مشاوره هنگامی که اشعار کتاب فارسی یا فنون را می‌خوانید به مسائل اخلاقی و اجتماعی بیشتر توجه کنید چون این‌گونه از بیت‌ها برای قرابت معنایی و حتی در امتحان فارسی در بخش درک مطلب مهم هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box از موضوعات مهم ادبیات تعلیمی، فروخوردن خشم و بخشش از سوی معشوق و یار و خداوند است که از خطای یار یا بندهٔ خود می‌گذرد.

پاسخ خیلی تشریحی در بیت صورت سؤال و گزینهٔ (۳) به فروخوردن خشم و بخشش خطای یار یا بنده اشاره شده است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): هرچند سلطان می‌تواند نسبت به رفتار زیردستان خود خشمگین شود، اما خشم و ستم اندازه دارد.

گزینهٔ (۲): این بیت عاشقانه است و می‌گوید کاش معشوق خشم را کنار بگذارد و برگردد.

گزینهٔ (۳): اگر با دشمن مدارا کنی گستاخ می‌شود و اگر با خشم رفتار کنی همه از تو متنفر می‌شوند (تعادل در رفتار).

WWW.ArefOnline.ir

۲۵ کدام بیت با بیت زیر قرابت معنایی بیشتری دارد؟

«گر مخیر بکنندم به قیامت که چه خواهی دوست ما را و همه نعمت فردوس شما را»

۱) قیامتم که به دیوان حشر پیش آرند میان آن همه تشویش در تو می‌نگرم

۲) دوستان گویند سعدی دل چرا دادی به عشق تا میان خلق کم کردی وقار خویش را

۳) گر برود جان ما در طلب وصل دوست حیف نباشد که دوست دوست‌تر از جان ماست

۴) رضای دوست نگه‌دار و صبر کن سعدی که دوستی نبود ناله و نفیر از دوست

مشاوره باارزش‌بودن معشوق نسبت به همهٔ نعمت‌های هر دو جهان و حتی مهم‌تر بودن از جان عاشق از مفاهیم مهم ادبیات غنایی فارسی است.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

بیت سؤال دربارهٔ ترجیح دوست بر همهٔ دنیا حتی نعمت‌های بهشت است که بیت یک نیز چنین است.

مفهوم سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): ملامت اغیار نسبت به عاشق

گزینهٔ (۳): جان عاشق هیچ ارزشی در برابر معشوق ندارد.

گزینهٔ (۴): تحمل سختی‌های عشق و دم برنیاوردن

WWW.ArefOnline.ir

۲۶ به ترتیب موارد زیر، ویژگی کدام جهان یا دیدگاه است؟

- **ابعاد ذهنی، روانی و اخلاقی انسان‌ها را شامل می‌شود.**
- **فرد اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند.**
- **جهان تکوینی را مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع می‌داند.**
- **ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود.**

۱) جهان ذهنی و فردی ـ جهان فرهنگی ـ دیدگاه دوم ـ دیدگاه قرآن

۲) جهان تکوینی ـ دیدگاه اول ـ جهان اجتماعی ـ دیدگاه سوم

۳) جهان ذهنی ـ جهان انسانی ـ دیدگاه اول ـ جهان اجتماعی

۴) جهان انسانی ـ دیدگاه دوم ـ جهان توحیدی ـ جهان فوق طبیعت

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

دیدگاه‌های مختلف دربارهٔ تعامل جهان تکوینی و جهان انسانی:

دیدگاه اول	دیدگاه دوم	دیدگاه سوم	دیدگاه قرآن
جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت است. جهان طبیعت مهم‌تر از جهان انسانی است. جهان انسانی دارای هویت مادی و طبیعی است. علوم انسانی = علوم طبیعی سلب ظرفیت از علوم انسانی و اجتماعی	جهان فرهنگی مهم‌تر از جهان ذهنی و تکوینی است. جهان فردی تابع فرهنگ (جهان اجتماعی) است. جهان تکوینی مادهٔ خامی برای استفادهٔ فرهنگ است. عدم اهمیت و استقلال جهان ذهنی و تکوینی در برابر جهان فرهنگی فرهنگ‌ها و جوامع حق هرگونه دخل و تصرف در طبیعت را دارند.	از تعامل و اهمیت هر سه جهان فرهنگی، ذهنی و تکوینی می‌گوید. معتقد به سه جهان ذهنی، فرهنگی و تکوینی (طبیعی) است. هر سه جهان با یکدیگر تعامل دارند.	جهان تکوینی محدود به جهان طبیعت نیست. جهان تکوینی به دو بخش طبیعت و فوق طبیعت تقسیم می‌شود. جهان تکوینی دارای ادراک و آگاهی است و براساس خواست خداوند رفتاری حکیمانه دارد. برای جامعه و فرهنگ اهمیت ویژه‌ای قائل است و از زندگی و مرگ امت‌ها سخن می‌گوید. بر مسئولیت فرد و اهمیت جهان فردی در قبال فرهنگ و جامعه تأکید می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

- ابعاد ذهنی، روانی و اخلاقی انسان‌ها را شامل می‌شود: جهان فردی (ذهنی)
- فرد اندیشه‌اش را به صورت گفته یا نوشته بیان می‌کند: جهان اجتماعی (فرهنگی)
- جهان تکوینی را مادهٔ خامی برای دخل و تصرف فرهنگ‌ها و جوامع می‌داند: دیدگاه دوم
- ادراک و آگاهی به انسان منحصر نمی‌شود: دیدگاه قرآن

WWW.ArefOnline.ir

۲۷ در جدول زیر، موارد کدام گزینه به ترتیب در جایگاه «الف» تا «د» قرار می‌گیرد؟

ویژگی‌های فرهنگ مطلوب جهانی	توضیحات
«الف»	پاسخ به پرسش‌های ثابت و متغیر بشر
معنویت	«ب»
«ج»	آسمان‌ها و زمین را پابرجا نگه می‌دارد.
تعهد و مسئولیت	«د»

۱) عقلانیت سطح اول ـ دفاع از حقانیت ارزش‌های خود ـ آزادی ـ زمینه‌ساز ایجاد فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول

۲) عقلانیت ـ جلوگیری از وقوع بحران‌های روحی و روانی ـ عدالت ـ زمینه‌ساز گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول

۳) عقلانیت سطح دوم ـ دفاع از هویت خود ـ آزادی ـ جلوگیری از پایمال‌شدن حقوق انسان و جوامع

۴) آزادی ـ جلوگیری از وقوع بحران هویت ـ عدالت ـ فقدانش، زمینه‌ساز وقوع فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد:

الف) فرهنگ جهانی باید از دو سطح **عقلانیت** برخوردار باشد تا توانایی پاسخ به پرسش‌های ثابت و بنیادی (سطح اول) و پرسش‌های متغیر (سطح دوم) بشر را داشته باشد.

ب) آدمی دربارهٔ مرگ و زندگی خود پرسش‌های بنیادینی دارد که باید به آن‌ها پاسخ داده شود. او علاوه بر نیازهای مادی و دنیوی، نیازهایی ابدی و معنوی دارد. مثلاً معنای زندگی و مرگ پرسش همیشگی بشر است، ولی بحران زیست‌محیطی مسئلهٔ امروز بشر می‌باشد و چه‌بسا ممکن است در زندگی او صورت دیگری پیدا کند و متغیر باشد. فرهنگی که صرفاً متوجه نیازهای مادی و دنیوی انسان است و از نیازهای ابدی و معنوی او چشم‌پوشی می‌کند، بشر را به **بحران‌های روحی و روانی** گرفتار می‌سازد. فرهنگ جهانی باید از **معنویت** که ارزشی جهان‌شمول است، برخوردار باشد.

ج) فرهنگ جهانی باید در لایه‌های مختلف خود به ارزش **عدالت** معتقد و پایبند باشد. پیامبر اکرم (ص) می‌فرمایند: «آسمان‌ها و زمین با عدالت پابرجا می‌مانند.»

د) فرهنگ جهانی باید روحیهٔ **تعهد و مسئولیت** را در انسان‌ها ایجاد کند تا زمینهٔ گسترش و تحقق عقاید و ارزش‌های جهان‌شمول را فراهم آورد.

نکته

ویژگی‌های فرهنگ جبرگرا و غیرمسئول (عدم وجود تعهد و مسئولیت):

فرهنگ‌های جبرگرا و غیرمسئول
- قدرت مقاومت را از انسان می‌گیرند.
- انسان را به موجودی منفعل تبدیل می‌کنند.
- زمینهٔ نفوذ سلطه‌گران را فراهم می‌آورند.
- انسان محکوم به سرنوشتی محتوم است.
- نقش انسان در تعیین سرنوشتشان را انکار می‌کنند.

WWW.ArefOnline.ir

۲۸ **کدام گزینه به ترتیب به «فرهنگ سرمایه‌داری»، «مدینهٔ فاسقه» و «گونهٔ دوم فرهنگ جهانی» اشاره دارد؟**

۱) نژاد خاصی را در خدمت دیگران به کار می‌گیرد. ـ عقاید و ارزش‌های آن مطابق نیازهای فطری است. ـ عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری است.

۲) کشورهای دیگر را پیرامون کانون ثروت و قدرت به خدمت می‌گیرد. ـ عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری است. ـ تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد.

۳) رویکرد دنیوی دارد. ـ عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نیست. ـ از عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی سخن می‌گوید.

۴) کانون ثروت و قدرت را مورد توجه قرار می‌دهد. ـ عقاید و ارزش‌های آن حق است، اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نیست. ـ سعادت همهٔ انسان‌ها را دنبال می‌کند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

فرهنگ سرمایه‌داری: از انواع فرهنگ سلطه و استکبار است که **کانون ثروت و قدرت** را مورد توجه قرار می‌دهد و کشورهای دیگر را پیرامون آن به خدمت می‌گیرد.

مدینهٔ فاسقه: فارابی جامعه‌ای را که **عقاید و ارزش‌های آن حق** باشد، اما **هنجارها و رفتارهای** آن موافق و همسو با **حق نباشد**، مدینهٔ فاسقه می‌نامد.

گونهٔ دوم فرهنگ جهانی: فرهنگی است که عقاید، ارزش‌ها و هنجارهای آن در خدمت گروه و قوم خاصی نیست، بلکه **سعادت همهٔ انسان‌ها** را دنبال می‌کند و از **عقاید و آرمان‌های مشترک انسانی** سخن می‌گوید.

نکته

فرهنگی که تسلط یک قوم، جامعه یا گروهی خاص را بر دیگران به دنبال می‌آورد و دیگر اقوام، جوامع و گروه‌ها را به ضعف و ناتوانی می‌کشاند، فرهنگ سلطه یا استکبار است و فرهنگی که از مرزهای جغرافیایی و قومی عبور می‌کند و در جهان گسترش می‌یابد، فرهنگ جهانی است.

WWW.ArefOnline.ir

۲۹ **به ترتیب «هدف»، «علت خودداری از غلبه بر مردم خود» و «آرمان و ارزش اجتماعی برتر» در جامعه تغلب چیست و این جامعه، کدام‌یک از انواع جوامع فارابی است؟**

۱) ستایش‌شدن توسط دیگران ـ برای رقابت با یکدیگر، به هم نیازمندند. ـ عام و جهان‌شمول ـ ضاله

۲) مالکیت جان و مال دیگران ـ گمان می‌کنند که از همهٔ جوامع دیگر برترند. ـ سلطه و استکبار ـ فاضله

۳) سلطه بر دیگر جوامع ـ برای جلوگیری از غلبهٔ اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند. ـ سلطه بر دیگر جوامع ـ فاسقه

۴) خوار و مقهورکردن دیگران ـ برای بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبهٔ اقوام دیگر بر خود به هم نیازمندند. ـ سلطه بر دیگر جوامع ـ جاهله

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

جامعهٔ تغلب:

- هدف این مردم، **خوار و مقهورکردن دیگران** است.
- چنین افرادی دوست دارند بر یکایک مردم جامعهٔ خود نیز چیره شوند، ولی از آن‌جا که در یک جامعه مردم برای **بقای خود، غلبه بر اقوام دیگر و جلوگیری از غلبهٔ اقوام دیگر بر خود** به هم نیازمندند، ناچارند از چیرگی بر یکدیگر خودداری کنند.
- برخی فرهنگ‌ها و جوامع (جامعهٔ تغلب)، **سلطه بر دیگر جوامع** را ارزش اجتماعی برتر می‌دانند.
- فارابی در گونه‌شناسی جوامع، یکی از **انواع جوامع جاهلی** را جامعهٔ تغلب می‌نامد.

نکته

انواع مدینه‌های فارابی تا کجا؟

- **مدینهٔ فاضله:** فرهنگی که عقاید، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای آن مطابق نیازهای فطری باشد، همان فرهنگ حق و جامعهٔ آرمانی فارابی است.
- **مدینهٔ فاسقه:** جامعه‌ای است که عقاید و ارزش‌های آن حق باشد، اما هنجارها و رفتارهای آن موافق و همسو با حق نباشد.
- **مدینهٔ تغلب:** جامعه‌ای است که به دنبال غلبه و سلطه بر دیگران است. چنین مردمی فکر می‌کنند که فقط آنان خوشبخت، پیروز و مورد رشک دیگران هستند و از همهٔ جوامع برترند. آن‌ها مردم جوامع دیگر را خوار و بی‌ارزش می‌شمرند. این‌گونه اندیشه‌ها در آنان حس خودخواهی را تقویت می‌کند.

WWW.ArefOnline.ir

۳۰ به ترتیب هر یک از عبارت‌های زیر بیانگر چیست؟

- **تصرف بازارها و مواد خام یک کشور**
- **استعمارگران پنهان و مجریان آشکار**
- **بازی‌های رایانه‌ای**
- **کودتای نظامی**

۱) امپریالیسم اقتصادی ـ استعمار نو ـ استعمار فرانو ـ امپریالیسم اقتصادی

۲) استعمار نو ـ استعمار فرانو ـ استعمار فرانو ـ امپریالیسم اقتصادی

۳) امپریالیسم اقتصادی ـ استعمار نو ـ استعمار فرانو ـ استعمار نو

۴) استعمار نو ـ امپریالیسم اقتصادی ـ امپریالیسم فرهنگی ـ استعمار فرانو

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

- در **امپریالیسم اقتصادی**، قدرت اقتصادی یک کشور، بازارها و مواد خام کشور دیگر را تصرف می‌کند.
- در **استعمار نو**، استعمارگران پنهان و مجریان آشکارند.
- بازی‌های رایانه‌ای از ابزارهای **استعمار فرانو** است.
- در **استعمار نو**، دولت‌های استعمارگر برای به قدرت رساندن نیروهای وابسته به خود، از **کودتای نظامی** نیز استفاده می‌کنند.

نکته

انواع سلطه				
امپریالیسم		استعمار		
نوع	ویژگی‌ها	نوع	ویژگی‌ها	ابزارها
سیاسی	اشغال نظامی جوامع ضعیف	قدیم	حضور مستقیم و آشکار استعمارگران	نظامی و سیاسی
اقتصادی	نفوذ اقتصادی در بازارها و مواد خام	نو	حضور پنهان استعمارگران و حضور آشکار مجریان	سیاسی و اقتصادی
فرهنگی	نفوذ در فرهنگ	فرانو	حضور پنهان استعمارگران و مجریان	فرهنگی و علمی

کنکور

در متن زیر، چند عبارت درست است؟ *(سؤال ۵۴ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

در امپریالیسم فرهنگی، مقاومت فرهنگی منطقه‌ای که تحت تصرف اقتصادی یا نظامی جامعهٔ دیگر قرار گرفته است، از بین می‌رود. ــ قوم مغلوب، برتری نظامی جامعهٔ مسلط را می‌پذیرد. ــ استعمار نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید. ــ در این مدت، تصرف اروپاییان از ۲۵ درصد کرهٔ زمین به ۶۷ درصد رسید. ــ استعمار اروپایی در سدهٔ هفدهم و هجدهم میلادی، بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را بر پا کرد. ــ آن‌ها در یک دورهٔ هفتادساله، پانزده میلیون سرخ‌پوست را نابود کردند.

۱) ۱ ۲) ۲ ۳) ۳ ۴) ۴

WWW.ArefOnline.ir

۳۱ نتیجهٔ هر یک از عبارت‌های زیر به ترتیب چیست؟

- **کودتای نوژه**
- **غلبهٔ نظامی**
- **حفظ هویت فرهنگی قوم شکست‌خورده**
- **فرهنگ قوی و غنی قوم مغلوب**

۱) کشف و خنثی شد. ـ حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم ـ استقلال سیاسی ـ هضم و به خدمت گرفتن مهاجم

۲) ناموفق بود. ـ خودباختگی فرهنگی قوم مهاجم ـ تحول فرهنگی ـ هضم و جذب مهاجم

۳) رضاخان را در ایران به قدرت رساند. ـ غلبهٔ فرهنگی بر اقوام مغلوب ـ استقلال فرهنگی ـ خودباختگی فرهنگی

۴) به انقلاب اسلامی ضربه زد. ـ گسترش فرهنگی قوم مهاجم در مناطق مغلوب ـ هضم و جذب مهاجم ـ استقلال سیاسی

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

- **کودتای نوژه**: نمونهٔ **ناموفق** کودتاهای نظامی در ایران که **کشف و خنثی** شد.
- غلبهٔ نظامی گرچه به **حضور مستقیم مهاجمان در مناطق جغرافیایی مورد تهاجم** منجر می‌شود، همواره گسترش فرهنگی آن‌ها را به دنبال نمی‌آورد.
- قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر هویت فرهنگی‌اش را حفظ کند، با ضعیف‌شدن تدریجی قدرت نظامی مهاجم، می‌تواند **استقلال سیاسی** خود را به دست آورد.
- قومی که در اثر تهاجم نظامی شکست می‌خورد، اگر فرهنگی غنی و قوی داشته باشد، می‌تواند گروه مهاجم را در فرهنگ خود **هضم کند و به خدمت گیرد**. ایرانیان باستان فتوحاتی فراتر از مرزهای جغرافیایی‌شان داشتند، اما جهان‌گشایی‌ها به جهانی‌شدن فرهنگ آنان منجر نشد.

نکته

انواع کودتاهای نظامی آمریکایی و انگلیسی در ایران

نمونه‌های موفق:

- کودتای انگلیسی ۳ اسفند ۱۲۹۹ رضاخان (قرن بیستم)
- کودتای آمریکایی ۲۸ مرداد ۱۳۳۲ محمدرضاشاه (قرن بیستم)

نمونهٔ ناموفق:

کودتای آمریکایی ـ انگلیسی نوژه (قرن بیستم)، نمونهٔ شکست‌خوردهٔ این‌گونه کودتا هست.

تاریخ	دست‌اندرکاران	علت نام‌گذاری	هدف	نتیجه
۱۸ تیر ۱۳۵۹	دشمنان داخلی و خارجی	استفاده از پایگاه هوایی شهید نوژه در همدان	ضربه‌زدن به انقلاب اسلامی	کشف و خنثی شد.

WWW.ArefOnline.ir

۳۲ **کدام گزینه در مورد فرهنگ جاهلی درست است؟**

۱) در عصر نبوی آشکارا مقاومت کرد و دوران خلافت در پوشش نفاق خزید.

۲) در عصر نبوی، تا فتح مکه، آشکارا مقاومت کرد. پس از آن اقدام به حفظ ظاهر اسلامی خود نمود و در دوران خلافت دوباره در جامعهٔ اسلامی نمایان شد و قدرت را براساس روابط عشیره‌ای و قبیله‌ای شکل داد.

۳) در عصر نبوی دوباره در جامعهٔ اسلامی نمایان شد و قدرت را براساس روابط عشیره‌ای و قبیله‌ای شکل داد و در دوران خلافت، تا فتح مکه، آشکارا مقاومت کرد. پس از آن اقدام به حفظ ظاهر اسلامی خود نمود.

۴) در عصر نبوی اقدام به حفظ ظاهر اسلامی خود نمود و در دوران خلافت دوباره در جامعهٔ اسلامی نمایان شد و آشکارا مقاومت کرد.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

فرهنگ جاهلی در **عصر نبوی** تا فتح مکه، در برابر اسلام **آشکارا مقاومت** کرده بود و از آن پس، به ناچار **ظاهر اسلامی** به خود گرفته بود. در دوران خلافت، ارزش‌ها، هنجارها و رفتارهای جاهلی **دوباره** در جامعهٔ اسلامی **نمایان شد** و به تدریج قدرت در جامعهٔ اسلامی را براساس **روابط قبیله‌ای و عشیره‌ای** شکل داد.

نکته

در دوران خلافت، فرهنگ اسلامی، به دلیل قدرت و غنای خود، گروه‌های مهاجم بیگانه را نیز درون خود هضم و جذب می‌کرد یا دست‌کم آنان را ناگزیر می‌ساخت که برای بقای خود، در ظاهر از مفاهیم و ارزش‌های دینی استفاده کنند.

عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام فارغ از عملکرد قدرت سیاسی و با تلاش و کوشش عالمان مسلمان، از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد و بر قدرت‌های سیاسی که در این مناطق حضور داشتند، تأثیر گذاشت.

WWW.ArefOnline.ir

۳۳ هر یک از موارد زیر به ترتیب با کدام گزینه مرتبط است؟

- نقطهٔ عطف بازگشت به فرهنگ اسلامی
- از نخبگان جوامع اسلامی
- مخدوش‌ساختن وحدت امت اسلامی
- دلبستگی و تعلق به ملت، نژاد، سرزمین و ...

۱) انقلاب اسلامی ـ امام موسی صدر ـ مکاتب شرقی مثل ناسیونالیسم و سوسیالیسم ـ ملی‌گرایی

۲) استعمار و بیداری اسلامی ـ فارابی ـ مکاتب شرقی مثل ناسیونالیسم و مارکسیسم ـ مارکسیسم

۳) بیداری اسلامی ـ شیخ ابراهیم زکزاکی ـ مکاتب غربی مثل سوسیالیسم و مارکسیسم ـ ملی‌گرایی

۴) انقلاب اسلامی ـ سید جمال‌الدین اسدآبادی ـ مکاتب غربی مثل ناسیونالیسم و مارکسیسم ـ ناسیونالیسم

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

- **انقلاب اسلامی ایران**، نقطهٔ عطفی در بازگشت به فرهنگ اسلامی در جهان اسلام است. بسیاری از نخبگان کشورهای اسلامی تا قبل انقلاب اسلامی ایران، برای مقابله با سلطهٔ استعمار از مکاتب و روش‌های غربی مانند ناسیونالیسم (ملی‌گرایی) یا مارکسیسم استفاده می‌کردند.
- **سید جمال‌الدین اسدآبادی، امام موسی صدر، شیخ ابراهیم زکزاکی** از نخبگان و بیدارگران جوامع اسلامی هستند.
- **مکاتب غربی مانند ناسیونالیسم و مارکسیسم** که توسط بسیاری از نخبگان جوامع اسلامی برای مقابله با سلطهٔ استعمار به کار می‌رفتند، علاوه بر این‌که وحدت امت اسلامی را مخدوش می‌کردند، مورد حمایت مردمی که در دامان فرهنگ اسلام تربیت یافته بودند نیز قرار نمی‌گرفتند.
- **ناسیونالیسم (ملی‌گرایی)** مجموعه‌ای از باورها و نمادها است که دلبستگی و تعلق به ملت، سرزمین، نژاد، قوم و زبان را اصل قرار می‌دهد و صرفاً تعلق خاطر و وابستگی به چنین عناصری را آرمان اساسی انسان‌ها و تعیین‌کنندهٔ هویت ملت‌ها می‌داند.

نکته **مارکسیسم**: تفکری برگرفته از اندیشه‌های مارکس است که انقلاب طبقاتی (انقلاب کارگران علیه سرمایه‌داران) را تنها راه رهایی از چنگال نظام سرمایه‌داری و مشکلات آن می‌داند.

WWW.ArefOnline.ir

۳۴ **کدام گزینه به ترتیب به وقایع «عصر نبوی»، «دورهٔ استعمار» و «دوران خلافت» اشاره دارد؟**

۱) در سال نهم هجرت، گروه‌های مختلف برای پذیرش اسلام از سراسر شبه‌جزیره به مدینه آمدند. ـ دولت‌های استعماری غربی با تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی خویش، بیشترِ سیاست‌مداران و دولت‌مردانِ جوامع اسلامی را مغلوب ساختند. ـ انقلاب اسلامی ایران، نقطهٔ عطفی در بازگشت به فرهنگ اسلامی در جهان اسلام است.

۲) عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام، با تلاش و کوشش عالمان مسلمان، از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد. ـ استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد. ـ غلبهٔ قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند.

۳) در مقابل نفوذ و سلطهٔ فرهنگ غرب، مقاومت‌هایی شکل گرفت که ریشه در فرهنگ اسلامی داشت. ـ غلبهٔ قدرت‌هایی مانند سلجوقیان، خوارزمشاهیان، مغولان و عثمانی که در چارچوب فرهنگ قومی و قبیله‌ای رفتار می‌کردند. ـ استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.

۴) رسول خدا (ص) طی ده سال حکومت، موانع سیاسی پیشِ روی اسلام در شبه‌جزیرهٔ عربستان را از بین برد. ـ دولت‌های استعماری غربی با تکیه بر قدرت نظامی و صنعتی خویش، بیشتر سیاست‌مداران و دولت‌مردانِ جوامع اسلامی را مغلوب ساختند. ـ عقاید و ارزش‌های جهانی اسلام، با تلاش و کوشش عالمان مسلمان، از مرزهای جغرافیایی و سیاسی جوامع مختلف عبور کرد.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نبوی ـ استعمار ـ بیداری اسلامی

گزینهٔ (۲): خلافت ـ استعمار ـ خلافت

گزینهٔ (۳): بیداری اسلامی ـ خلافت ـ استعمار

نکته

مراحل گسترش فرهنگ اسلامی:

۱) عصر نبوی

۲) دوران خلافت

۳) دورهٔ استعمار

۴) عصر بیداری اسلامی

WWW.ArefOnline.ir

۳۵ به ترتیب، کدام‌یک ویژگی «استعمار»، «استبداد ایلی و قومی» و «استبداد استعماری» است؟

۱) با اشغال نظامی جوامع ضعیف شکل می‌گرفت. ـ با وجود این‌که دارای هویت غیراسلامی بود، می‌کوشید ظاهر دینی خود را حفظ کند. ـ از رویارویی با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد.

۲) پس از شکل‌گیری جنبش‌های استقلال‌طلبانهٔ کشورهای مستعمره، طی قرن بیستم به وجود آمد. ـ در سایهٔ قدرت و سلطهٔ جهان غرب عمل می‌کرد. ـ پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از جهان اسلام نداشت.

۳) در سدهٔ هفدهم و هجدهم میلادی، بزرگ‌ترین برده‌داری تاریخ بشریت را بر پا کرد. ـ با تکیه بر قدرت نظامی خویش، دولت‌مردان جوامع اسلامی را مغلوب می‌ساخت. ـ با وجود تعلق به فرهنگ اسلامی، در رویارویی با فرهنگ اسلامی قرار می‌گرفت.

۴) نوعی جهان‌گشایی و امپراتوری است که از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد. ـ از رویارویی مستقیم با فرهنگ توانمند اسلامی دوری می‌کرد. ـ برای تأمین نیازهای اقتصادی و فرهنگی جهان غرب، چاره‌ای جز حذف مظاهر فرهنگ اسلامی نداشت.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس‌های ۳ و ۴

درس Box

استعمار به معنای اشغال یک سرزمین خارجی، با توسل به قدرت نظامی و سیاسی است. کشور فاتح را دولت استعماری و کشور به بند کشیده شده را مستعمره می‌نامند. استعمار از قرن پانزدهم توسط اروپاییان آغاز شد و در قرن نوزدهم به اوج رسید.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): امپریالیسم سیاسی ـ استبداد ایلی و قومی ـ استبداد ایلی و قومی

گزینهٔ (۲): استعمار نو ـ استبداد استعماری ـ استبداد ایلی و قومی

گزینهٔ (۳): استعمار (قدیم) ـ دولت‌های استعماری غربی ـ نادرست: استبداد استعماری هویت اسلامی نداشت و متعلق به فرهنگ غرب بود.

نکته

قدرت سیاسی جوامع اسلامی تا قبل از استعمار، بیشتر قومی و قبیله‌ای بود، اما در دوران استعمار، از طریق سازش با دولت‌های غربی، با قدرت استعمارگران پیوند خورد و استبداد ایلی و قومی به صورت استبداد استعماری درآمد.

استبداد قومی و قبیله‌ای	استبداد استعماری
هویتی غیراسلامی داشت.	هویتی غیراسلامی داشت.
پشتوانه و پیشینه‌ای خارج از اسلام نداشت.	اشاره به پشتوانه و پیشینهٔ آن دارد و بهتر است آن‌جا بیاید.
از رویارویی مستقیم با فرهنگ اسلامی دوری می‌کرد.	برای تأمین منافع اقتصادی و فرهنگی، به رویارویی مستقیم پرداخت.
ظاهر دینی خود را حفظ می‌کرد.	به حذف مظاهر فرهنگ اسلامی اقدام کرد.

امتحان نهایی

تفاوت راهبردی استبداد قومی با استبداد استعماری چیست؟

(سؤال ۱۲ ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴)

WWW.ArefOnline.ir

۳۶ **پژوهشگری را در نظر بگیرید که قصد دارد در مورد هیجان‌طلبی دورهٔ نوجوانی تحقیق کند. رعایت کدام توصیه در جریان پژوهش او الزامی است تا بتوان مطالعهٔ او را مطابق علم تجربی دانست؟**

۱) به برداشت‌های مختلف از مفهوم هیجان‌طلبی توجه داشته باشد و تعریفی را برگزینند که در روند پژوهش دست‌وپاگیر نبوده و آن‌قدر کلی باشد که شامل برداشت‌های مختلف شود.

۲) آن‌چنان با دقت و وسواس گام‌های پژوهشی خود را طی کند که بتواند حرف آخر را در بررسی مفهوم هیجان‌طلبی بزند تا خود و دیگران مطمئن باشند به تمام عوامل زیربنایی درست این مفهوم رسیده‌اند.

۳) در طراحی پژوهش این مسئله را در نظر بگیرد که گام‌های پژوهشی را دیگر دانشمندان در صورت تمایل بتوانند شبیه‌سازی کنند و در طی اجرا تمام گام‌ها را با هدف مشابه به دقت ثبت کنند.

۴) خلاقیت داشته باشد و از روش‌هایی بدیع و نو برای طراحی و اجرای بررسی خود استفاده کند تا بتواند مطمئن باشد چه روند اجرایی پژوهش او، چه نتایج به‌دست‌آمده از آن، شخصی و منحصربه‌فرد است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

درس Box

ویژگی‌های روش علمی (روش مورد نظر روان‌شناسان تجربی):

در روش علمی با دو مفهوم «متغیر» و «تعریف عملیاتی» زیاد مواجه می‌شویم.

- **تعریف عملیاتی**: برای انجام یک آزمایش صحیح و سهولت در اندازه‌گیری مورد نیاز است. هر متغیر به صورت **شفاف**، **دقیق** و **قابل‌اندازه‌گیری** بیان شود.
- متغیر (هر چیزی که تغییر می‌کند) باید به صورت **عینی** و **دقیق** تعریف شود به گونه‌ای که همهٔ افراد با مطالعهٔ تعریف به برداشت **یکسان** یا **تقریباً یکسانی** از متغیر برسند.

نکته تعریف عملیاتی پدیده‌های روان‌شناسی **دشوارتر** است.

مثال راحت‌تر است به توافق برسیم که چه کسی را قدبلند می‌دانیم تا این‌که در رابطه با تعریف هوش به توافق برسیم.

- **تکرارپذیری**: خصوصی و شخصی نبودن یافته‌ها، یعنی هر فردی با رعایت ضوابط علمی یافته‌های دیگران را تکرار کند یا به نتایج مشابه برسد، یعنی پژوهش باید به روشی انجام شود که **هم در مسیر و فرایند و هم در نتایج** قابل تکرار باشد.

اگر روش رسیدن به پاسخ قابل تکرار نباشد آن روش، روش علمی نیست.

به سبب **۱) رعایت مسائل اخلاقی، ۲) پیچیدگی‌های پژوهش‌های مربوط به انسان و ۳) تأثیر ارزش‌ها در نگاه و تفسیر پدیده‌های انسانی**، روان‌شناسی به اندازهٔ سایر علوم تجربی تکرارپذیر نیست.

به جهت محدودیت در تکرارپذیری، روش علمی نمی‌تواند پاسخ بسیاری از پرسش‌های بشر را بدهد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ تعریف متغیرهای پژوهشی باید دقیق، شفاف و قابل اندازه‌گیری باشند تا همهٔ افراد با مطالعهٔ آن به برداشتی یکسان یا تقریباً یکسان برسند. تعریفی کلی که با در برگرفتن تمامی تعاریف از مناقصهٔ دانشمندان جلوگیری کرده و تمام تعریف‌های موجود را در بر بگیرد واجد این ویژگی‌ها نیست و به همین خاطر عمل به این توصیه روش او را از علم تجربی دور می‌کند.

گزینهٔ (۲): نادرست؛ فارغ از دقت انجام پژوهش هیچ‌گاه نمی‌توان گفت به تبیینی درست و ابطال‌ناپذیر از یک پدیده رسیده‌ایم چه برسد به آن‌که ادعا کنیم تنها تبیین درست در جریان یک پژوهش به دست آمده است.

گزینهٔ (۳): درست؛ یکی از ویژگی‌های روش علمی تکرارپذیری آن است؛ یعنی پژوهش باید به نحوی طراحی و اجرا شود که پژوهش چه در فرم (یعنی گام‌های پژوهش) چه در محتوا (یعنی نتایج پژوهش) قابل تکرار باشد.

گزینهٔ (۴): نادرست؛ در روش علمی هیچ چیزی «شخصی» نیست. یافته‌های به‌دست‌آمده از روش علمی نباید شخصی بوده یا شخصی انگاشته شود، زیرا پژوهش علمی باید به نحوی طراحی و اجرا شود که هر دانشمند بتواند با رعایت ضوابط علمی یافته‌های او را تکرار کند.

WWW.ArefOnline.ir

۳۷ درست یا نادرست بودن عبارت‌های زیر به ترتیب در کدام گزینه آمده است؟

- سلسله‌مراتبی‌بودن شناخت به معنای آن است که مرتبهٔ بالاتر شناخت بدون تحقق مرتبهٔ پیشین ممکن نیست.
- مطالعهٔ پژوهشگران هم سؤال‌محور بوده و هم ایشان به صورت هدفمند به دنبال پاسخ به این سؤالات هستند.
- رسیدن به هدف کنترل در روان‌شناسی بسیار دشوار است، زیرا به جهت رعایت مسائل اخلاقی نمی‌توان در پژوهش، رفتار آدمی را کنترل کرد.
- همواره ممکن است با بررسی مجدد آزمایش‌های زیربنایی هر گزارهٔ مقبول در علم، به گام اول پژوهشی در آن موضوع بازگردیم.

۱) نادرست ـ نادرست ـ درست ـ نادرست
۲) درست ـ درست ـ نادرست ـ درست
۳) نادرست ـ نادرست ـ نادرست ـ نادرست
۴) درست ـ درست ـ درست ـ درست

پاسخ گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: درست؛ مراتب شناخت، سلسله‌مراتبی هستند و بدون تحقق مرتبهٔ پایین‌تر، مرتبهٔ بالاتر محقق نمی‌شود. مثلاً اگر ادراکی رخ ندهد، حافظه به عنوان مخزن ادراکات پیشین شکل نمی‌گیرد یا اگر حافظه نباشد تفکری نخواهد بود. توجه داشته باشید که ادراک بدون احساس ممکن است، اما احساس بخشی از مراتب شناخت نیست.

عبارت دوم: درست؛ پژوهش با طرح مسئله شروع می‌شود که از جنس سؤال و ابهام است، به همین خاطر پژوهشگران روندی سؤال‌محور دارند. آن‌ها در جریان بررسی علمی براساس ویژگی «جست‌وجو» هدفمند هستند و هم با توجه به ویژگی «موقعیت نامعین» به دنبال روشن‌سازی و رفع ابهام هستند.

عبارت سوم: نادرست؛ کنترل در روان‌شناسی دشوار است، زیرا توصیف و تبیین موضوعات این علم دشوار است. توجه داشته باشید رسیدن به هدف کنترل در پژوهش‌های روان‌شناختی به معنای کنترل آزمودنی‌ها در جریان پژوهش نیست، بلکه به آن معناست که با روند پژوهشی بتوانیم به راه‌هایی برای مداخله در پدیده‌ها برسیم.

عبارت چهارم: درست؛ ممکن است با آگاهی از نادرستی آزمایش‌های قبلی، اصول یا قوانینی که پیش‌تر براساس آن آزمایش‌ها پذیرفته شده‌اند، مردود دانسته شوند و لازم شود برای پژوهش در رابطه با آن موضوع دوباره از «مسئله» که گام نخست پژوهش است، شروع کنیم.

WWW.ArefOnline.ir

۳۸ هر یک از عبارات زیر به ترتیب مربوط به کدام جنبه و دورهٔ رشدی است؟

- چند ماهی می‌شود سعید احساس می‌کند توانمندی زیادی دارد و دیگر می‌تواند با پدرش کشتی بگیرد.
- سامان این شوخی شوهرعمه‌اش را جدی گرفته که برای زودتر رشدکردن باید ماکارونی «رشد» بخورد.
- هانیه دوست ندارد یک پازل را با دوستش درست کنند، دوست دارد هر کس پازل خودش را داشته باشد.
- وقتی پدر به اتاق عمل برده می‌شود، دل سوسن هزار راه می‌رود که اگر عمل خوب پیش نرود چه می‌شود؟

۱) جسمانی نوجوانی ـ شناختی کودکی اول ـ اجتماعی نوپایی ـ شناختی نوجوانی

۲) هیجانی کودکی دوم ـ اجتماعی کودکی اول ـ اجتماعی کودکی دوم ـ شناختی نوجوانی

۳) جسمانی نوجوانی ـ شناختی کودکی دوم ـ هیجانی طفولیت ـ اجتماعی نوجوانی

۴) هیجانی نوجوانی ـ اجتماعی کودکی دوم ـ هیجانی کودکی دوم ـ اجتماعی کودکی دوم

پاسخ گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

- **رشد شناختی کودک:**

به رشد توانایی‌های مرتبط با فرایندهایی همچون **توجه، ادراک، حافظه، استدلال، قضاوت، حل مسئله، تصمیم‌گیری** و **توانایی‌های زبانی** کودک اطلاق می‌شود.

مثال اگر شیشه شیر کودکی دوماهه را پشت خود پنهان کنیم کودک به دنبال آن نمی‌گردد، اما اگر این آزمایش را برای کودکی ۱۰ماهه تکرار کنیم او به دنبال شیشه شیر پنهان‌شده می‌گردد. این تغییر نشان‌دهندهٔ رشد شناختی کودک است.

کودکان قبل از دبستان (۴ ـ ۵ سالگی) **پردازش ادراکی** دارند.

مثال اگر پیش روی کودک دو لیوان که حاوی شیر یکسان هستند، بگذاریم در حالی که یکی از لیوان‌ها بلندتر است، کودک به سبب پردازش ادراکی خود، لیوان شیر بلندتر را انتخاب می‌کند؛ زیرا فکر می‌کند شیر بیشتری در آن است.

مثال اگر برای کودکی چهارساله دو هدیه ببریم، او هدیهٔ بزرگ‌تر را بیشتر دوست دارد، زیرا به دلیل پردازش ادراکی خود فکر می‌کند هدیهٔ بزرگ‌تر ارزشمندتر است.

- **رشد اجتماعی کودک:**

انسان موجودی اجتماعی است و از بودن با دیگران لذت می‌برد. آگاهی از این ویژگی مهم، در مراحل رشد **به تدریج** حاصل می‌شود و او را اجتماعی‌تر می‌کند.

- **قاعده‌مندشدن و اجتماعی‌شدن** بازی کودکان در مسیر رشد، بیانگر رشد اجتماعی آن‌هاست.
- **ترتیب رشد اجتماعی کودک:**

۱) ۲ تا ۳ ماهگی: لبخند اجتماعی (اولین علامت رشد اجتماعی)

۲) ۸ ماهگی (۸ ـ ۷ ماهگی): ترس از غریبه

۳) ۲ تا ۳ سالگی: بازی‌های موازی

۴) دورهٔ دبستان: علاقه به بازی با هم‌جنسان خود (دخترها با دخترها و پسرها با پسرها)

- **رشد جسمانی و بلوغ جنسی:**

شدیدترین و گسترده‌ترین تغییرات زیستی در این دوره اتفاق می‌افتد که به نوجوان احساس توانمندی زیادی می‌دهد.

- **تغییرات جسمانی در نوجوانی:**

۱) رشد مغز و سیستم عصبی

۲) رشد استخوانی و عضلانی (رشد عضلانی در حدود یک سال بعد از افزایش وزن و قد)

۳) اندام‌های داخلی رشد می‌کنند که این تغییر باعث می‌شود نوجوان احساس توانمندی زیادی کند.

۴) اندازه و ظرفیت شش سه برابر و اندازهٔ قلب دو برابر شده و حجم کلی خون افزایش می‌یابد.

- **بلوغ جنسی** (تغییر اساسی دورهٔ نوجوانی) مرحله‌ای است که در آن **رسش جنسی** رخ می‌دهد. رسش جنسی یعنی وقوع تغییرات مربوط به جنس.
- تغییرات نوجوان در دوران بلوغ به دو دسته تقسیم می‌شوند:

۱) **ویژگی‌های جنسی اولیه**: تغییراتی که به صورت **مستقیم بر توانایی تولیدمثل تأثیر** می‌گذارند.

مثال توانایی باروری در دختران و پسران

۲) **ویژگی‌های جنسی ثانویه**: تغییراتی که جزئی از علائم رشد هستند و **قابل رؤیت‌اند.**

مثال رویش موی صورت در پسران و تغییرات توزیع بافت چربی در دختران.

WWW.ArefOnline.ir

نکته

دو وجه تمایز بین ویژگی‌های اولیه و ثانویهٔ جنسی وجود دارد: ۱) ویژگی‌های اولیه به طور مستقیم بر توانایی تولیدمثل اثر دارند و ویژگی‌های ثانویه ندارند. ۲) ویژگی‌های ثانویهٔ قابل رؤیت‌اند، اما ویژگی‌های اولیهٔ قابل رؤیت نیستند.

- **رشد شناختی نوجوان:**

برای اولین بار در این دوره تفکر فرضی شکل می‌گیرد؛ یعنی در پیش‌بینی یک موقعیت از **احتمال‌های مختلف** بهره می‌برند، در حالی که در دورهٔ کودکی مبنای استدلال واقعیت‌های ملموس و بیرونی است.

مثال مادری به دو فرزند خود مقداری پول داده و از آن‌ها می‌خواهد تا پودر لباس‌شویی برند خاصی را بخرند. سوسن که کودک است به مادر چشم گفته و از خانه خارج می‌شود، اما سمیه که نوجوان است در نظر می‌گیرد که اگر مغازه آن برند خاص را نداشت، چه باید بکند؟ پس از مادر می‌پرسد: «مادر اگر نداشت برند دیگری بگیرم؟»

- توجه نوجوانان نسبت به کودکان **گزینشی‌تر** است، در نتیجه بر اطلاعات مرتبط بهتر متمرکز می‌شوند و با ضرورت‌های تکلیف مورد نظر بهتر سازگار می‌شوند.
- نوجوانان بهتر از کودکان قادر به رمزگردانی، اندوزش و بازیابی اطلاعات هستند.
- نوجوانان به دنبال یافتن راه‌های تقویت حافظهٔ خود هستند. به این نوع مهارت‌آموزی **فراحافظه** می‌گویند.
- نوجوانان برخلاف کودکان قادر به ظرفیت‌سازی حافظهٔ خود هستند.
- نوجوانان برخلاف کودکان قادر به نظارت، ارزیابی و تغییر جهت تفکر لحظه‌به‌لحظه هستند، در حالی که کودکان بر استدلال‌ها، قضاوت‌ها و تصمیم‌هایشان اشراف ندارند.
- سرعت تفکر در دورهٔ نوجوانی افزایش می‌یابد؛ در نتیجه در یک لحظه اطلاعات بیشتری در حافظهٔ آن‌ها نگه داشته می‌شود.
- سبک پردازش کودکان ادراکی و سبک پردازش نوجوانان **غالباً مفهومی** است.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: رشد جسمانی در دورهٔ نوجوانی شامل شدیدترین و گسترده‌ترین تغییرات زیستی است که به نوجوان احساس توانمندی زیادی می‌دهد. در این دوره است که رشد اندام‌های داخلی باعث می‌شود نوجوان احساس توانمندی زیادی کند.

عبارت دوم: زمانی که فردی در مواجهه با عبارت و جمله‌ای ظاهر آن را در نظر بگیرد، مثلاً باور کند واقعاً برای رشدکردن خوردن «ماکارونی رشد» الزامی است، پردازش ادراکی دارد. ویژگی پردازش ادراکی پیش از سنین دبستان، یعنی در کودکی اول دیده می‌شود.

عبارت سوم: کودکان در دو سه سالگی تمایل به بازی موازی دارند. در این نوع بازی‌ها کودکان در کنار یکدیگر هستند، ولی به تنهایی بازی می‌کنند. با توجه به بازهٔ دورهٔ نوپایی، یعنی یک تا سه سالگی، هانیه نوپاست.

عبارت چهارم: هزار راه رفتن ذهن به معنای در نظر گرفتن تعداد زیادی سرنوشت متفاوت و حالات متعدد در شرایط موجود است، مثلاً اگر عمل خوب پیش برود یا عمل خوب پیش نرود، چه اتفاق‌هایی ممکن است بیافتد. این توانایی، یعنی ظرفیت فرض‌گرفتن احتمالات مختلف که تفکر فرضی نام دارد و از نوجوانی شروع می‌شود. این ویژگی از آن‌جایی که مربوط به تفکر است، بخشی از رشد شناختی است.

کنکور

هر کدام از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام جنبهٔ رشد است و در کدام دورهٔ رشد رخ می‌دهد؟

(سؤال ۲۶۰ کنکور انسانی ۱۴۰۱ (خارج از کشور))

- **تغییرات اندام داخلی و دو برابر شدن اندازهٔ قلب**
- **توانایی انجام حرکات ظریف مثل گره‌زدن و بستن دکمه**
- **توانایی فرضیه‌سازی و بررسی احتمالات**

۱) رشد جسمانی (نوجوانی) ـ رشد شناختی (کودکی) ـ رشد اخلاقی (کودکی)

۲) رشد جسمانی (کودکی) ـ رشد جسمانی (کودکی) ـ رشد شناختی (نوجوانی)

۳) رشد جسمانی (نوجوانی) ـ رشد جسمانی (کودکی) ـ رشد شناختی (نوجوانی)

۴) رشد جسمانی (کودکی) ـ رشد جسمانی (نوجوانی) ـ رشد شناختی (کودکی)

WWW.ArefOnline.ir

۳۹ در رابطه با رشد و شکل‌گیری هویت کدام گزینه درست است؟

۱) با توجه به اجزای متکثر هویت، می‌توان آن را جزئی از رشد اخلاقی، اجتماعی، جسمانی و ... دانست.

۲) «من کیستم؟» سؤالی محوری است که افراد می‌بایست در دورهٔ نوجوانی به آن پاسخ دهند تا در سال‌های جوانی دیگر به آن نیندیشند.

۳) هویت هر فرد بیش از آن‌که زادهٔ شباهت‌های او با دیگران باشد ناشی از تفاوتی است که او میان خود و دیگران ادراک می‌کند.

۴) سلامت جسمانی و روانی هر نوجوان تحت تأثیر علاقهٔ او به خود، پذیرش خود و هویتی است که برای خود قائل شده است.

پاسخ گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

- **رشد اجتماعی نوجوان**: گرایش به گروه همسالان **بیشتر از سابق** می‌شود. این گرایش به معنی عدم علاقه برای ارتباط با خانواده نیست.
- **هویت**:
  - دستیابی به هویت، یکی از تغییرات در **رشد اجتماعی** است.
  - هویت، پاسخ به سؤال «من کیستم؟» است. نحوهٔ پاسخ نوجوان به این سؤال بر نوع تصمیم‌گیری او مؤثر است.
  - هویت همان **تمایزی** است که **فرد بین خود و دیگران** می‌گذارد. هویت طرز فکر، عقاید و نحوهٔ ارتباط فرد با دیگران را شامل می‌شود.
- **اجزای هویت**: جسمی: قیافه ـ جنسی: دختر یا پسر بودن ـ روانی: **ایفای نقش جنسیتی** برای نشان‌دادن رفتارهای مردانه یا زنانه ـ اجتماعی: عضویت در گروه‌ها یا انتخاب شغل و پیشرفت ـ سیاسی ـ مذهبی ـ اخلاقی ـ ارزشی ـ قومی
- نوجوانی که خود را **می‌پذیرد** و هویت مثبتی برای خود قائل است، به لحاظ روانی از افرادی که هویت منفی برای خود قائل می‌شوند و به خود علاقه‌ای ندارند، سالم‌تر است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ رشد و شکل‌گیری هویت، بخشی از رشد اجتماعی در دورهٔ نوجوانی است.

گزینهٔ (۲): نادرست؛ «من کیستم؟» سؤالی است که ذهن هر فرد به‌ویژه نوجوانان و جوانان را درگیر کرده است. به همین خاطر نه‌تنها تفکر به پاسخ این سؤال در دورهٔ جوانی نادرست نیست بلکه امری رایج و لازم است.

گزینهٔ (۳): درست؛ هویت همان تمایزی است که فرد بین خود و دیگران می‌گذارد. به عبارت دیگر تفاوت‌های ادراک‌شدهٔ فرد میان خود و دیگران شکل‌دهندهٔ هویت او هستند.

گزینهٔ (۴): نادرست؛ سلامت روان هر نوجوانی تحت تأثیر سه عامل مرتبط با هویت است: ۱) پذیرش خود، ۲) علاقه به خود و ۳) قائل‌شدن هویتی مثبت برای خود. این عوامل مرتبط با سلامت جسمانی نوجوان نیست.

WWW.ArefOnline.ir

۴۰ **کدام عبارت در رابطه با ماه‌های نخست رشد انسان درست است؟**

۱) پس از حدود دو ماه به صورت هم‌زمان غلت‌زدن و لبخند اجتماعی او دیده می‌شود.

۲) با توجه به فضای درون‌رحمی تنها عامل وراثت در بروز ویژگی‌های او مؤثر است.

۳) نطفه دارای ۴۶ کروموزوم است، زیرا به همین تعداد کروموزوم هم از مادر، هم از پدر گرفته شده است.

۴) داروهای مصرفی در زمان بارداری می‌بایست کنترل شود، زیرا بر چگونگی رشد جنین مؤثر هستند.

پاسخ گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

رشد دورهٔ قبل از تولد (رشد جنین در رحم مادر):

- رشد در دورهٔ قبل از تولد از زمان تشکیل نطفه (بارورشدن تخمک مادر توسط اسپرم پدر) شروع می‌شود. تخمک بارورشدهٔ طبیعی ۴۶ کروموزوم (۲۳تا از مادر و ۲۳تا از پدر) دارد که از طریق همین کروموزوم‌ها صفات به ارث برده می‌شوند.
- سن مادر، کیفیت تغذیه، فشار روانی، آلودگی محیطی، حالت‌های هیجانی، آرامش به‌ویژه ارتباط معنوی با خالق هستی، استفاده از داروها توسط مادر و مواد شیمیایی استفاده‌شده در جنگ بر رشد فرد، پیش از تولد مؤثر است.

نکته

شرایط رحم مادر برای جنین، عامل محیطی مؤثر بر رشد محسوب می‌شود؛ زیرا محیط رحم برای جنین عاملی بیرونی است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): نادرست؛ مبدأ رشد آدمی تشکیل نطفه است، پس در ماه‌های نخست شروع رشد، فرد هنوز در فضای درون‌رحمی و به صورت جنین است، در حالی که غلت‌زدن و لبخند اجتماعی مربوط به ماه‌های نخست پس از تولد هستند.

گزینهٔ (۲): نادرست؛ فضای درون رحمی برای جنین محیط رشد بوده و در موقعیت‌هایی که تغییرات و شرایط رحم مادر بر رشد جنین مؤثر باشند، عامل مؤثر بر رشد جنین، عامل محیطی است.

گزینهٔ (۳): نادرست؛ نطفهٔ طبیعی دارای ۴۶ کروموزوم است که نیمی از آن، یعنی ۲۳تا از مادر و نیمی دیگر از پدر است. اگر هم از مادر و هم از پدر ۴۶ کروموزوم به کودک برسد او دارای ۹۲ کروموزوم می‌شود!

گزینهٔ (۴): درست؛ استفاده از داروهای مصرفی مادر بر چگونگی رشد قبل از تولد آدمی مؤثر است.

WWW.ArefOnline.ir

۴۱ عبارت‌های درست را مشخص کنید.

الف) برای تجربهٔ محرومیت حسی، تفاوتی ندارد محیط خالی از محرک باشد یا این‌که محرک‌ها شدتی کم‌تر از آستانهٔ احساس داشته باشند.

ب) قوت دریافت محرک بیرونی وابسته به تعداد حس درگیرشده در فرایند احساس است.

ج) جبران حسی گویای شدت مضاعف احساس و تلاش برای جبران آن در شرایطی است که گیرندهٔ حسی پس از مدتی متوجه حضور محرک شود.

د) فارغ از نوع محرک، تحریک گیرنده‌های حسی با محرک‌های محیطی لذت‌بخش و خوشایند است.

۱) الف ـ ب ۲) ب ـ ج ۳) ج ـ د ۴) د ـ الف

پاسخ گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

محرومیت حسی:

- محرومیت حسی یعنی این‌که فرد در شرایطی قرار بگیرد که هیچ‌یک از گیرنده‌های حسی او به وسیلهٔ محرک‌های بیرونی **تحریک نشوند**. محرومیت حسی آزاردهنده بوده و نوعی شکنجه تلقی می‌شود و افراد **با وجود قول دریافت پاداش** نمی‌توانند شرایط محرومیت حسی را **بیشتر از چند ساعت** تحمل کنند.
- موجودات زنده به‌خصوص انسان **نیاز** به احساس دارند. این نیاز از نظر تکاملی برای بقای موجودات زنده حیاتی است. درگیری حواس مختلف با **محرک‌های متنوع و مطلوب** لذت‌بخش است.

نکته اگر یک موضوع را بتوان با چند حس دریافت کرد **دریافت ما قوی‌تر و کارآمدتر شده** و یادگیری آن موضوع راحت‌تر می‌شود.

آستانهٔ حسی:

- تحریک هر یک از گیرنده‌های حسی **تابع شدت محرک** است.
- تحریک حواس از سوی محرک باید به میزان خاصی برسد تا آن عضو حسی تحریک شود.

مثال اگر در ده لیتر آب شکر بریزیم، آب مقداری شیرین می‌شود. شدت محرک شیرینی که با گیرنده‌های حس چشایی آن را احساس می‌کنیم، متناسب با مقدار شکری است که در آب ریخته می‌شود. اگر فقط یک قاشق مرباخوری شکر در آب ریخته شود، احتمالاً متوجه شیرینی آب نمی‌شویم در حالی که آب مقداری شیرین شده، اما شدت شیرینی آب به حدی نیست که آن را احساس کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی عبارت‌ها:

الف) درست؛ محرومیت حسی به شرایطی گفته می‌شود که در آن هیچ‌یک از گیرنده‌های حسی فرد به وسیلهٔ محرک‌های بیرونی تحریک نشوند، خواه محرکی وجود نداشته باشد، خواه شدت محرک‌ها به حدی نباشند که گیرنده‌های حسی فرد توانایی احساس آن‌ها را داشته باشد.

ب) درست؛ اگر یک موضوع را بتوان با چند حس دریافت کرد، در مقایسه با دریافت تک‌حسی، دریافت ما قوی‌تر می‌شود. پس می‌توان نتیجه گرفت قوت دریافت محرک بیرونی وابسته و تحت تأثیر تعداد حس درگیر شده در فرایند احساس است.

ج) نادرست؛ اگر به یکی از گیرنده‌های حسی آسیبی وارد شود، برای مثال چشم فرد آسیب ببیند، دیگر گیرنده‌های حسی قوی‌تر می‌شوند، برای مثال لامسه تقویت می‌شود تا احساس ازدست‌رفته جبران شود. به همین خاطر است که افراد نابینا از قدرت لامسهٔ بیشتری برخوردار هستند یا افراد ناشنوا قدرت بینایی بیشتری دارند تا با کمک آن بتوانند لب‌خوانی کنند.

د) نادرست؛ تحریک حواس با محرک‌های متنوع و مطلوب لذت‌بخش است نه هر محرکی. برای مثال فرض کنید بوی بدی در محیط پیچیده باشد، آیا احساس این بوی نامطلوب خوشایند خواهد بود؟

WWW.ArefOnline.ir

۴۲ در هر یک از موقعیت‌های زیر کدام منبع توجه موجب انتخاب محرک شده است؟

- در سفر به حرم امام رضا (ع) آقای رسولی به حال‌وهوای معنوی و فرزندش به بزرگی و پرنور بودن حرم توجه می‌کنند.
- هنگام درس‌خواندن آرش دائم حواسش به صدای تلویزیون پرت می‌شود که مادرش با صدای بلند آن را روشن گذاشته است.
- ایرادات ویرایشی متن برای معلمان ادبیات بیش از دیگران چشمگیر است.

۱) انتظارات افراد ـ آگاهی نسبی ـ انتظارات افراد
۲) سبک پردازش ـ تحریک حواس ـ اطلاعات موجود در حافظه
۳) انتظارات افراد ـ آگاهی نسبی ـ اطلاعات موجود در حافظه
۴) سبک پردازش ـ تحریک حواس ـ انتظارات افراد

پاسخ گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

- **منابع توجه**: منابع توجه مشخص می‌کنند از میان محرک‌های احساس‌شده، کدام محرک انتخاب شود.
- **تحریک حواس با محرک بیرونی**: حواس ما به وسیلهٔ محرک‌های بیرونی تحریک می‌شوند و تحت تأثیر این تحریک، به‌خصوص زمانی که محرک شدید است، محرک برای ادراک انتخاب می‌شود.
- **اطلاعات موجود در حافظه**: اطلاعات و دانش پیشین موجود در حافظه، موجب انتخاب محرک می‌شود.

مثال مکانیکی که در راستهٔ کتاب‌فروشان قدم می‌زند، به مغازه‌های کتاب‌فروشی توجهی نمی‌کند، اما در صورتی که مغازهٔ مکانیکی در آن راسته باشد، به دلیل اطلاعاتی که در حافظهٔ خود از قبل دارد، بیش از دیگران به مغازهٔ مکانیکی توجه می‌کند.

مثال دندان‌پزشکان در هنگام تعامل با دیگران بیش از دیگر افراد به دندان‌های مخاطب خود توجه می‌کنند، زیرا اطلاعات زیادی در حافظه‌شان در رابطه با دندان وجود دارد.

سبک پردازش و انتظارات افراد

- سبک پردازش: سبک پردازش ادراکی و مفهومی موجب انتخاب محرک خاصی می‌شود. کودکان محرک‌های با ظاهر خوشایندتر و بزرگ‌تر را انتخاب می‌کنند، یعنی آن محرک‌ها را برای توجه انتخاب می‌کنند، اما بزرگسال ممکن است به سبب کیفیت خوب یک وسیله به آن توجه کند.
- انتظارات افراد: زمانی که انتظار محرک خاصی را می‌کشیم، محرک‌های مشابه با آن را برای ادراک انتخاب می‌کنیم.

مثال: زمانی که با دوست چادری خود قرار داریم، هر فرد چادری که از روبه‌رو می‌آید را دوست خود پنداشته و به او بیشتر توجه می‌کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: در سبک پردازش ادراکی فرد منحصراً به ویژگی‌های ظاهری محرک توجه می‌کند؛ مانند فرزند آقای رسولی که به بزرگی و پرنور بودن حرم توجه می‌کند، اما در سبک پردازش مفهومی ویژگی‌های کیفی به مانند حال‌وهوای معنوی قابل توجه است.

عبارت دوم: زمانی که شدت زیاد محرکی موجب توجه به آن شود، منبع توجه «تحریک حواس با محرک بیرونی» است؛ مانند آرش که دائماً حواسش به صدای بلند تلویزیون پرت می‌شود.

عبارت سوم: متناسب با اطلاعاتی که هر کس در حافظهٔ خود دارد، محرک‌ها و موضوعات مختلفی جالب توجه هستند، برای مثال پدیده‌های فیزیکی برای معلمین فیزیک و پدیده‌های ادبی و زبانی برای معلمین ادبیات. این منبع توجه «اطلاعات موجود در حافظه» نام دارد.

کنکور

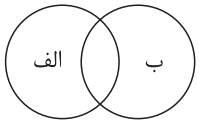
هر کدام از موارد زیر، به ترتیب، مربوط به کدام منبع توجه است؟ *(سؤال ۷۰ کنکور انسانی ۱۴۰۱ ـ نوبت اول)*

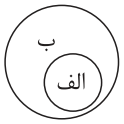
- غزاله با مادرش قرار دارد و هر خانم چادری را که از دور می‌بیند، فکر می‌کند مادرش است.
- جلب توجه یک قالی‌باف به فرش‌هایی که در مسجد جامع شهر پهن شده است.
- یاسین ۵ساله در بین اسباب‌بازی‌ها، تنها ماشین‌های بزرگ و قرمزرنگ را انتخاب می‌کند.

۱) انتظارات افراد ـ سبک پردازش ـ اطلاعات موجود در حافظه
۲) سبک پردازش ـ انتظارات افراد ـ اطلاعات موجود در حافظه
۳) انتظارات افراد ـ اطلاعات موجود در حافظه ـ سبک پردازش
۴) سبک پردازش ـ اطلاعات موجود در حافظه ـ انتظارات افراد

WWW.ArefOnline.ir

۴۳ کدام گزینه رابطهٔ میان آگاهی نسبی «الف» و آماده‌سازی «ب» را به درستی نشان می‌دهد؟

۱)

۲)

۳)

۴)

پاسخ گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

- به همهٔ چیزهایی که در دامنهٔ توجه ما قرار می‌گیرند **آگاهی کامل** نداریم، **یعنی** آگاهی ما به آن محرک **نسبی** است.
- آماده‌سازی زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت و توجه به محرک معینی **تحت تأثیر ارائهٔ پیشین همان محرک یا محرک شبیه آن** قرار می‌گیرد، یعنی ارائهٔ پیشین محرک، دریافت بعدی را آسان می‌کند.

مثال فرض کنید از کتاب‌فروشی محله‌تان چند جلد کتاب می‌خرید. فروشنده کتاب‌ها را در کیسه‌ای قرار می‌دهد که نام تجاری خودکار خاصی روی آن درج شده است. روزی دیگر وقتی می‌خواهید خودکار بخرید، میان آن همه خودکار در فروشگاه، خودکاری را انتخاب می‌کنید که قبلاً با نام تجاری آن آشنا شده‌اید. نام تجاری خودکار بر کیسهٔ خرید باعث شده است تا موقع خرید، آن خودکار را انتخاب کنیم، زیرا قبل‌تر با محرک مشابه آن مواجه بوده‌اید.

نکته یکی از عوامل زیربنایی تأثیر تبلیغات، پدیدهٔ آماده‌سازی است. هر جایی در تمارین صحبت از تبلیغات بود، پاسخ مد نظر به احتمال زیاد «آماده‌سازی» است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

به همهٔ چیزهایی که در دامنهٔ توجه ما قرار می‌گیرد آگاهی کامل نداریم، یعنی آگاهی ما به برخی محرک‌ها نسبی است. یکی از انواع آگاهی نسبی به محرک‌ها زمانی اتفاق می‌افتد که شناخت محرک معینی تحت تأثیر ارائهٔ پیشین همان محرک یا محرک شبیه به آن قرار می‌گیرد؛ یعنی تمام موقعیت‌های آماده‌سازی مصداق آگاهی نسبی هستند، اما تمام موقعیت‌هایی که در آن آگاهی نسبی است مصداق آماده‌سازی نیستند؛ برای مثال زمانی که مشغول مطالعه هستیم و مادرمان ما را صدا زده و کاری درخواست می‌کند، صدای مادر را شنیده ولی پاسخی نمی‌دهیم. در این موقعیت به محرک صوتی آگاهی نسبی داشته‌ایم، اما برای انتخاب و توجه به محرک آماده‌سازی رخ نداده است.

WWW.ArefOnline.ir

۴۴ هر یک از عبارات زیر به ترتیب با موارد کدام گزینه مرتبط است؟

- **در شرایط بحرانی، با وجود احتمال کم کشف مواد منفجره در هر خودرو، نیروی انتظامی خودروهای بیشتری را برای بازرسی متوقف می‌کند.**
- **مجرمین در هنگام فرار، خود را به مکانی شلوغ می‌رسانند تا بتوانند در پوشش ازدحام جمعیت از دست پلیس فرار کنند.**
- **پس از وقوع جرم، بسیاری از مجرمین روزهایی طولانی را در مکانی مخفی می‌شوند تا اصطلاحاً آب‌ها از آسیاب بیفتد.**

۱) تأثیر اهمیت محرک هدف ـ تأثیر تعداد عوامل انحرافی ـ تأثیر خستگی بر گوش‌به‌زنگی
۲) تأثیر بی‌اهمیتی محرک انحرافی ـ تأثیر تعداد عوامل انحرافی ـ تأثیر توجه پراکنده بر کارایی آن
۳) تأثیر اهمیت محرک هدف ـ تأثیر منحصربه‌فردبودن محرک هدف ـ تأثیر توجه پراکنده بر کارایی آن
۴) تأثیر بی‌اهمیتی محرک انحرافی ـ تأثیر منحصربه‌فردبودن محرک هدف ـ تأثیر خستگی بر گوش‌به‌زنگی

پاسخ گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

ردیابی درست علامت	گوش‌به‌زنگی	جست‌وجو
در یک بستر زمانی (تشخیص ارائهٔ محرک)	استمرار ردیابی درست علامت (محرک هدف ارائه می‌شود، اما نمی‌دانیم چه زمانی)	در یک بستر مکانی (محرک هدف وجود دارد، اما نمی‌دانیم در چه مکانی)
به انتخاب علامت یا محرک هدف میان علائم و محرک‌های انحرافی ردیابی درست علامت می‌گویند.	به توانایی فرد برای یافتن محرک هدف در یک دورهٔ زمانی طولانی گوش‌به‌زنگی می‌گویند.	در جست‌وجو به دنبال یافتن یک محرک مکانی در زمینه یا بافت مکانی، بدون اطلاع از محل هستیم.
علامت یا محرک هدف علامتی است که فرد باید آن را انتخاب کند.	مهم‌ترین دلیل کاهش گوش‌به‌زنگی، خستگی است.	سرعت پیداکردن محرک هدف در میان محرک‌های انحرافی تابع میزان منحصربه‌فرد بودن (ویژگی منحصربه‌فرد) محرک هدف و تعداد عوامل انحرافی است.
علائم یا محرک‌های انحرافی محرک‌هایی هستند که دائماً مانع انتخاب محرک هدف و حواس‌پرتی می‌شوند. این‌که از دست دادن را فدای هشدار کاذب کنیم یا برعکس بستگی به اهمیت تکلیف دارد. تکالیف مهم‌تر با هشدار کاذب بیشتری همراه است.	توانایی استمرار در گوش‌به‌زنگی در سنین مختلف، متفاوت است.	هر چه عوامل انحرافی بیشتر باشد، سرعت یافتن محرک هدف کاهش پیدا می‌کند. مثال کتاب درسی: تعداد حرف L میان Oها

علامت	ردیابی علامت	ردیابی‌نشدن علامت	در گوش‌به‌زنگی می‌دانیم محرک ارائه می‌شود، اما زمان ارائهٔ آن را نمی‌دانیم.	هر چه محرک هدف دارای ویژگی‌های منحصربه‌فردتری باشد، سرعت یافتن محرک افزایش پیدا می‌کند. مثال کتاب درسی: ● در برابر O توخالی
حاضر	اصابت یا تصمیم درست	از دست دادن محرک		
غایب	هشدار کاذب	رد درست		

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت اول: زمانی که محرک هدف حائز اهمیت باشد، افراد در ردیابی آن دقت بیشتری داشته و ترجیح می‌دهند موارد مشکوک را گزارش کنند. به همین خاطر سهم هشدار کاذب در ردیابی بیشتر شده و سهم از دست دادن محرک هدف کم‌تر می‌شود. در شرایط جنگی نیز به دلیل اهمیت کشف مواد منفجره، نیروی انتظامی در صورت مشکوک‌شدن ترجیح می‌دهد خودرو را متوقف کرده و آن را بازرسی کند تا حتی کم‌ترین احتمال کشف مواد منفجره و محرک هدف را از دست ندهد.

عبارت دوم: پیداکردن مجرم و تشخیص او به دست پلیس با کمک کارکرد جست‌وجو انجام می‌شود. هر چه در محیط جست‌وجو افراد بیشتری باشند، یعنی محرک‌های انحرافی بیشتر باشند، پیداکردن مجرم دشوارتر می‌شود و افراد متواری با آگاهی از این عامل، خود را به محیط‌های شلوغ می‌رسانند تا دستگیری آن‌ها دشوارتر شده و راحت‌تر فرار کنند.

عبارت سوم: پس از وقوع جرم، نیروی انتظامی با شناسایی چهره و ویژگی‌های مجرم گوش‌به‌زنگ شناسایی اوست. هر چه‌قدر زمان بگذرد به دلیل خستگی که مهم‌ترین مانع موفقیت در گوش‌به‌زنگی است، احتمال یافتن مجرم کم‌تر می‌شود، زیرا چه نیروی انتظامی چه مردم مطلع، کم‌تر گوش‌به‌زنگ تشخیص مجرم هستند. مجرمین نیز با آگاهی از این اصل، مدتی پس از وقوع جرم پنهان می‌شوند تا اصطلاحاً آب‌ها از آسیاب بیفتد.

WWW.ArefOnline.ir

۴۵ **چرا افرادی که عکس پروفایل خود را به نحوی انتخاب می‌کنند که تمام صورتشان پیدا باشد، در معرفی خود به دیگران موفق‌تر از دیگرانی هستند که تصویرشان تنها بخشی از صورت آن‌ها را نشان می‌دهد؟**

۱) اگر تصویر ناقص باشد، بیننده ممکن است براساس اصل تکمیل تصویر را به نحوی کامل کند که به فرد شباهت ندارد.

۲) تصویر تمام صورت می‌تواند درکی جامع از فرد در بیننده ایجاد کند و ادراک را از جزءنگری به برداشتی کلی تغییر دهد.

۳) اگر تصویر پروفایل ناقص باشد، نمی‌تواند توجه مخاطب را به طور مستمر به خود جلب کند و به همین دلیل تمرکز شکل نمی‌گیرد.

۴) تصویر ناقص منجر به شکل‌گیری آگاهی محدود در توجه به محرک می‌شود و به همین خاطر ارادی‌بودن توجه به پروفایل کم‌تر می‌شود.

پاسخ گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

گشتالت
- واژه‌ای آلمانی به معنای **کل و هیئت** است.
- روان‌شناسان گشتالتی اعتقاد دارند روش‌های جزءنگر درک جامعی ایجاد نمی‌کنند.
- **مثال:** در صفحات مجازی عکس پروفایل در صورتی که تمام‌قد و کامل باشد برای معرفی فرد موفق‌تر از عکس ناقص عمل می‌کند.
- روان‌شناسان گشتالتی برای ادراک اهمیت زیادی قائل هستند.
- کل بیشتر از جمع اجزا است کل به این شکل که شامل روابط بین اجزا نیز می‌شود.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در نزد روان‌شناسان گشتالتی ادراک اهمیت زیادی دارد. این روان‌شناسان بر این باورند که روش‌های جزءنگر درک جامعی ایجاد نمی‌کند؛ به همین خاطر است که افرادی که تصویری تمام‌قد و کامل از خود برای پروفایلشان انتخاب می‌کنند در معرفی خود نسبت به افراد دیگری که تصویر پروفایلشان از نمای بسیار نزدیک یا نیمی از صورت است، موفق‌ترند.

کتاب درسی

بسیاری از افراد در فضای مجازی، خود را با عکس نیمرخشان (پروفایلشان) به دیگران معرفی می‌کنند، به نظر شما کدام شکل زیر موفق‌تر است؟ چرا؟ *(روان‌شناسی ـ تمرین صفحهٔ ۸۳ کتاب درسی)*

۱) تصویری تمام‌قد و کامل از خود.

۲) تصویری از نمای بسیار نزدیک یا نیمی از صورت خود.

WWW.ArefOnline.ir

● عيّن الأنسبَ للجواب عن التّرجمة أو المفهوم من أو إلى العربيّة (٤٦ - ٥٢):

۴۶ ﴿مَن بَعَثَنا مِن مَرقدنا هذا ما وَعدَ الرّحمنُ و صَدقَ المُرسَلون﴾:

۱) کیست آن‌که ما را از خوابگاهمان برانگیخت؟ این وعدهٔ [خدای] بخشنده است و پیامبران راست گفته بودند!

۲) چه کسی ما را از خوابگاهمان برانگیخت؟ این چیزی است که [خدای] بخشنده وعده داد و پیامبران راست گفتند!

۳) چه کسی ما را از خوابگاه‌هایمان برانگیخت؟ این چیزی است که [خداوند] مهربان وعده داد و پیامبران تأیید کردند!

۴) چه کسی ما را از خوابگاهمان برانگیخت؟ این همان چیزی است که [خداوند] مهربان وعده داد و فرستادگانش صادق بودند!

مشاوره در آزمون‌ها غالباً سؤال اول عربی یکی از آیات قرآن داخل کتاب هست؛ پس حتماً از قبل معنای آیات رو با دقت یاد بگیرین، چون گاهی ممکنه نکاتی داشته باشن که نیاز به بررسی‌شدن قبل از آزمون دارن!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

Hint فعل «صَدَقَ» به چه معناست؟ و چه زمانیه؟

کلمات مهم: «مَن»: چه کسی / «بَعَثَ + نا»: ما را برانگیخت / «هذا ما»: این چیزی است / «وعد»: وعده داد / «صَدَقَ»: راست گفتند

پاسخ خیلی تشریحی بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): وعدهٔ («وَعَدَ» فعل ماضی است که به اشتباه «اسم» ترجمه شده.) ـ راست گفته بودند («صَدَقَ» فعل ماضی ساده است که به اشتباه «بعید» ترجمه شده.)

گزینهٔ (۳): خوابگاه‌ها («مَرقَد: مفرد است نه جمع.) ـ تأیید کردند (معادل درستی برای «صَدَقَ» نیست.)

گزینهٔ (۴): فرستادگانش («المُرسلون» ضمیر ندارد.) ـ صادق بودند («صَدَقَ» فعل ماضی است که به اشتباه به صورت اسم ترجمه شده است.)

نکته به شباهت ظاهری و تفاوت معنایی دو فعل زیر دقت کنید:

ماضی	مضارع	معنا	ویژگی
صَدَقَ	یَصدُقُ	راست گفت، راست می‌گوید	ثلاثی مجرّد
صَدَّقَ	یُصدِّقُ	باور کرد، باور می‌کند	ثلاثی مزید (تفعیل)

کتاب درسی ﴿...مَن بَعثنا مِن مَرقَدِنا هذا ما وَعَدَ الرَّحمنُ وَ صَدَقَ الْمُرسَلونَ﴾ (یس/ ۵۲) *(عربی، زبان قرآن (۲) ـ تمرین صفحهٔ ۲۹ کتاب درسی)*

WWW.ArefOnline.ir

۴۷ «إيّاكَ و مُصادقة من يُؤثرونَ أنفسهم عليك عِند الشَّدائد و يَدَعونك لمّا تحتاجُ إلى مُساعدتهم!»:

۱) از دوستی با کسانی خودداری کن که هنگام سختی‌ها خودشان را بر تو ترجیح می‌دهند و زمانی که به کمک آنان نیاز داری، تو را رها می‌کنند!

۲) کسانی را که هنگام سختی‌ها خودشان را بر تو ترجیح می‌دهند به دوستی نگیر، اینان وقتی به یاری آنان نیاز داری تو را رها می‌کنند!

۳) به تو هشدار می‌دهم از دوستی با کسانی که وقتِ سختی خودشان را بر تو ترجیح می‌دهند و زمانی که نیاز به کمک داری تنهایت می‌گذارند!

۴) از دوستی با افرادی که در سختی‌ها خود را بر تو ترجیح می‌دهند پرهیز کن، چون وقتی به یاری‌شان نیاز داشته باشی تو را رها می‌کنند!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنین، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

Hint «إيّاك» چه معنایی داره؟ «الشّدائد» مفرده یا جمع؟

درس Box ساختار «إيّاك + و + اسم منصوب» معنای «هشداردادن»، «خودداری‌کردن» از چیزی را می‌دهد: «إيّاك و الكذب: از دروغ بپرهیز، خودداری کن.» حواست باشد که این ساختار را به شکل اشتباه ترجمه نکنی.

إيّاك و الشَّرَّ ← از بدی بپرهیز ✓
إيّاك و الشَّرَّ ← از بدی خودداری کن ✓
إيّاك و الشَّرَّ ← بدی نکن ×

کلمات مهم: «إيّاك و مُصادقة»: از دوستی ... خودداری کن، از دوستی ... به تو هشدار می‌دهم / «الشّدائد»: سختی‌ها / «يَدَعون + ك»: تو را رها می‌کنند / «لمّا»: زمانی که / «تحتاج إلى»: به ... نیاز داری / «مساعدتهم»: کمک آنان

پاسخ خیلی تشریحی ✓

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): به دوستی نگیر (معادل درستی برای «إيّاك و مصادقة» نیست.) ـ اینان (اضافی است.)

گزینهٔ (۳): سختی («الشّدائد» جمع است که به اشتباه مفرد ترجمه شده.) ـ کمک (ضمیر «هم» در «مساعدتهم» ترجمه نشده است.)

گزینهٔ (۴): چون (ترجمهٔ درستی برای «وَ» نیست.) ـ نیاز داشته باشی («تحتاج إلى» مضارع اخباری است که اشتباه ترجمه شده است.)

WWW.ArefOnline.ir

۴۸ «من أهّم ما كانَ قد أوصاني والدي به هو أن لا أتكبّرَ على أحَد فإنَّ اللّه لا يُحبُّ المُختالينَ فيعاقبهم في الدّنيا و الآخرة!»:

۱) از مهم‌ترین چیزهایی که پدرم به آن سفارش کرده بود آن است که در برابر کسی تکبّر نکنم، زیرا خداوند خودپسندان را دوست ندارد و آنان را در دنیا و آخرت مجازات خواهد کرد!

۲) از چیزهای مهمی که پدرم مرا به آن توصیه می‌کرد این است که نباید بر کسی تکبّر کنم، چون خداوند متکبران را دوست ندارد و در دنیا و آخرت آنان را عذاب می‌کند!

۳) از مهم‌ترین چیزهایی که پدرم من را به آن سفارش کرده بود این است که بر کسی تکبّر نورزم، چراکه خداوند خودپسندان را دوست ندارد و در دنیا و آخرت آنان را مجازات می‌کند!

۴) از چیزهای بسیار مهمی که پدرم به من سفارش می‌کرد این است که هرگز بر کسی تکبّر نکن، زیرا خداوند خودپسندان را دوست ندارد و در دنیا و آخرت آنان را عذاب می‌کند!

مشاوره در حل تست‌های تک‌عبارتی برای خودتون کلیدواژه انتخاب کنین، این‌جوری زودتر به جواب می‌رسین و حواستون به نحوهٔ ترجمهٔ اسم تفضیل باشه.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

Hint «أهمّ» بر وزن چیه؟ «كان قد أوصاني» چه زمانیه؟

درس Box اسم تفضیل کلمه‌ای است که معنای «تر» و «ترین» در فارسی می‌دهد و شامل وزن‌های زیر است:

اسم تفضیل						
أفعَل	فُعلى	أفَلّ	أفعىٰ	أفاعِل	خير	شرّ
أكبَر	كُبرى	أهمّ	أعلىٰ	أراذِل	-	-

نکته دو کلمهٔ «خیر» و «شرّ» به شرطی اسم تفضیل هستند که بعد از آن‌ها «مِن» یا مضاف‌الیه بیاید.

کلمات مهم: «مِن أهمّ ما»: از مهم‌ترین چیزهایی که / «كانَ قد أوصاني»: سفارش کرده بود / «أن لا أتكبّر»: تکبّر نورزم / «على أحدٍ»: بر کسی / «فإنّ»: زیرا / «لا يُحبُّ»: دوست ندارد / «المُختالينَ»: خودپسندان / «يُعاقبُهم»: آنان را مجازات می‌کند

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سفارش کرده بود (ضمیر مفعولی «ي» در «أوصاني» ترجمه نشده است.) ـ مجازات خواهد کرد («يعاقب» فعل مضارع است، نه مستقبل.)

گزینهٔ (۲): چیزهای مهمی («أهمّ ما» به صورت ترکیب اضافی ترجمه می‌شود. ضمن این‌که «أهَمّ» اسم تفضیل است.) ـ توصیه می‌کرد («كان قد أوصاني» ماضی بعید است که به اشتباه «ماضی استمراری» ترجمه شده.) ـ نباید ... تکبّر کنم («لا» در «أنْ لا أتكبَّرَ» نافیه است، پس از لفظ «نباید» استفاده نمی‌کنیم.) ـ عذاب می‌کند (معادل درستی برای «يعاقب» نیست.)

گزینهٔ (۴): چیزهای بسیار مهمی (مانند گزینهٔ (۲)؛ ضمن این‌که «بسیار» اضافی است.) ـ سفارش می‌کرد (مانند گزینهٔ (۲)) ـ هرگز (اضافی است.) ـ تکبّر نکن (فعل «أن لا أتكبَّرَ» مضارع التزامی برای متکلم وحده است.) ـ عذاب می‌کند (مانند گزینهٔ (۲))

WWW.ArefOnline.ir

۴۹ «علینا أن نُشجّع المواطنینَ علی شراء المُنتَجات الوطنیّة حتّی یَنتفع بها العُمّال الّذین یَعملون في المصانع الکبیرة أو المعامل الصّغیرة!»

۱) ما باید هم‌میهنان را به خرید تولیدات ملّی تشویق کنیم تا به کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند، سود برسانیم!

۲) بر ماست که هم‌وطنانمان را به خرید از تولیدکنندگان داخلی تشویق کنیم تا کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند، از آن‌ها بهره‌مند شوند!

۳) ما باید شهروندان را به خریدکردن از تولیدکنندگان داخلی تشویق کنیم، چون کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند، از آن‌ها سود می‌برند.

۴) ما باید هم‌وطنان را به خریدن تولیدات ملّی تشویق کنیم تا کارگرانی که در کارخانه‌های بزرگ یا کارگاه‌های کوچک کار می‌کنند از آن‌ها بهره‌مند شوند!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

Hint «المُنتَجات» اسم فاعله یا مفعوله؟

کلمات مهم: «علینا أن نُشجّع»: ما باید تشویق کنیم / «المواطنینَ»: هم‌وطنان / «علی شراء»: به خریدن / «المنتجات الوطنیّة»: تولیدات ملّی / «حتّی یَنتَفع»: تا بهره‌مند شوند / «العمّال الّذین»: کارگرانی که / «یَعملون»: کار می‌کنند / «المصانع الکبیرة»: کارخانه‌های بزرگ / «المعامل الصّغیرة»: کارگاه‌های کوچک

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): سود برسانیم («ینتفع بها» یعنی «از آن‌ها سود ببرند» که غایب و متعدّی است.)

نکته «یَنفَعُ: سود می‌رساند» فعل ثلاثی مجرد و متعدّی است، آن را با «ینتفع: سود می‌برد» ثلاثی مزید و لازم اشتباه نگیرید.

گزینهٔ (۲): هم‌وطنانمان (ضمیر «مان» اضافی است و معادلی در عبارت عربی ندارد.) ـ تولیدکنندگان («المُنتَجات» اسم مفعول است که به اشتباه به صورت اسم فاعل ترجمه شده.) ـ «داخلی» معادل مناسبی برای «الوطنیة» نیست.

نکته اسم فاعل در ثلاثی مزید با «مُـ» آغاز می‌شود و عین‌الفعل «ـِ» می‌گیرد (مُـ + ـِ)، ولی اسم مفعول با «مُـ» شروع می‌شود و عین‌الفعل «ـَ» می‌گیرد. (مُـ + ـَ)

گزینهٔ (۳): تولیدکنندگان داخلی (مانند گزینهٔ (۲)) ـ چون («حتّی» یعنی «تا» که اشتباه ترجمه شده است.) ـ سود می‌برند («حتّی یَنتفع» به صورت مضارع التزامی ترجمه می‌شود نه اخباری. ← سود ببرند)

WWW.ArefOnline.ir

۵۰ عيّن الصّحيح:

مشاوره این تست‌های چهارعبارتی دو تا سؤال تو کنکور داره که نقطه‌ضعف خیلی از داوطلب‌ها به حساب میاد. با تمرین کافی می‌شه حسابی از رقبا جلو افتاد.

۱) مَن يَرفع صوتَه فوق صوت الآخرين يُعدّ شرَّ النّاس: کسی که صدایش از صدای دیگران بالاتر می‌رود، بدترین مردم به شمار می‌آید!

۲) مديرُ هذه الشّركةِ يَستخدم عدداً من الشّباب المُجرَّبينَ: مدیر این شرکت تعدادی از جوانان آزموده را استخدام می‌کند!

۳) تُعجبني هذه النّظّارةُ الشّمسيَّةُ كثيراً لأنّ والدي أهداها لي: این عینک‌آفتابی را بسیار دوست دارم، زیرا آن را از پدرم هدیه گرفته‌ام!

۴) الدّوابُّ حَيواناتٌ تَخدم الإنسان في الرّكوب و حَملِ الأشياء: چارپایان حیواناتی هستند که در سواری و بردن چیزها خدمتگزار انسان‌اند!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

Hint «يَرفع» فعل لازمه یا متعدّی؟

پاسخ خیلی تشریحی ✔

کلمات مهم گزینهٔ درست: «يَستخدم»: استخدام می‌کند / «عدداً»: تعدادی / «مِن الشّباب»: از جوانان / «المُجرَّبينَ»: آزموده

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): صدایش بالاتر می‌رود («يَرفَعُ» فعل متعدّی است که به اشتباه «لازم» ترجمه شده؛ ضمن این‌که «فوق» در ترجمه لحاظ نشده.)

ترجمهٔ درست: «کسی که صدایش را بالای صدای دیگران می‌برد، بدترین مردم به شمار می‌آید.»

گزینهٔ (۳): دوست دارم (معادل درستی برای «تُعجبني: خوشم می‌آید» نیست.) ـ از (اضافی است.) ـ هدیه گرفته‌ام («أهدى: هدیه داد» نادرست ترجمه شده.) ـ لي (در ترجمه لحاظ نشده.)

ترجمهٔ درست: «از این عینک آفتابی بسیار خوشم می‌آید، زیرا آن را پدرم به من هدیه داد.»

گزینهٔ (۴): خدمتگزار (اسم است و معادل درستی برای فعل «تَخدم» نیست.)

ترجمهٔ درست: «چارپایان حیواناتی هستند که در سواری و بردن چیزها به انسان خدمت می‌کنند.»

WWW.ArefOnline.ir

۵۱ «**خداوند روزی‌دهندهٔ همهٔ بندگانش و آمرزندهٔ گناهان آنان است!**» إنّ الله ...

۱) رزّاقٌ جمیع عباده و یَغفرُ ذنوبهم!

۲) رازقٌ جمیع عباده و غافرُ ذنوبهم!

۳) رازقٌ جمیع عباده و غفّارُ ذنبهم!

۴) رزّاقٌ جمیع العباد و غفّار ذنوبهم!

مشاوره در این مدل سؤالات به تفاوت گزینه‌ها مثل زمان افعال، بودن یا نبودن ضمیر، جمع یا مفرد بودن کلمات، «ال» داشتن و نداشتن اسم‌ها و ... خیلی دقّت کنین!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

Hint «روزی‌دهنده» اسم فاعله یا مبالغه؟

کلمات مهم: «رازق»: روزی‌دهنده / «جمیع عِباده»: همهٔ بندگانش / «غافِر»: آمرزنده / «ذنوبهم»: گناهان آنان

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): رزّاق (اسم مبالغه است در حالی که ما به اسم فاعل نیاز داریم.) ـ یَغفرُ (فعل مضارع است ولی ما به اسم فاعل نیاز داریم.)

گزینهٔ (۳): غَفّار (اسم مبالغه است و باید اسم فاعل بیاید.) / ذنبهم (کلمهٔ گناهان جمع است نه مفرد)

گزینهٔ (۴): رزّاق (مانند گزینهٔ (۱)) ـ العباد (ضمیر «ه» در «عباده» ترجمه نشده.) ـ غفّار (مانند گزینهٔ (۳))

WWW.ArefOnline.ir

۵۲ «أحبّتي هَجروني كما تَشاءُ عُداتي!» عيّن الأبعَد عن مفهوم العبارة:

۱) دوستان از هفت دشمن بدترند / هفت در بر دوستان دربسته به
۲) تیرگی حال خویش پیش که روشن کنم؟ / چون دلم از دوستان هیچ صفایی ندید
۳) هر که باشد ترش‌روی و تلخ‌گوی / دوستان از وی بگردانند روی
۴) محبّانم اعدای جانم شدند / همه دوستان دشمنانم شدند

مشاوره عبارتی که در صورت سؤال میاد حتماً داخل کتاب هست، امّا عبارات سایر گزینه‌ها این‌طور نیستن و شما هر چه‌قدر با ادبیّات انس بیشتری داشته باشین، راحت‌تر می‌تونین به سؤالات مفهوم پاسخ بدین و ببینین که صورت سؤال چی رو ازتون می‌خواد!

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ صورت سؤال: «دوستانم مرا ترک کردند همان‌گونه که دشمنانم می‌خواهند.» ـ مفهوم عبارت: «گلایه‌کردن از بی‌مهری دوستان.»
همهٔ گزینه‌ها مانند صورت سؤال به «بی‌محبتی و بی‌وفایی دوستان» اشاره دارند، اما گزینهٔ (۳) می‌گوید «هر کسی که بداخلاق باشد، دوستان از او دوری می‌کنند.» که با عبارت صورت سؤال بی‌ارتباط است.

کتاب درسی

ز چشم دوست فتادم به کامهٔ دل دشمن / أحِبَّتي هَجَروني كَما تَشاءُ عُداتي

(عربی، زبان قرآن (۲) ـ صفحهٔ ۱۹ کتاب درسی)

WWW.ArefOnline.ir

● اقرأ النّصَّ التالي ثمّ أجب عن الأسئلة (۵۳ - ۵۵) بما يُناسب النّصّ:

«غوته» (گوته) شاعر ألمانيّ شهير وُلد في فرانكفورت في منتصف القرن الثّامن عشر و نَشأ في بَلد يُقدِّس فيه العلم و الفنّ و تُفتَح فيها نافذة نحو الحضارة (تمدن) الإنسانيّة. كانت من أهمّ مصادر إلهامه الأشعار العربيّة و الفارسيّة حيث تأثّر بجماليّات اللّغات الشّرقية و تراكيبها الرّوحية. «حافظ» الشّاعر الإيرانيّ الكبير كانت له مَكانة خاصة في قلب غوته، فعُمق روحه و جمال شعره كانا مصدر الإلهام له. اهتمام حافظ في أشعاره بالحُبّ و الأخلاق الإنسانيّة و العواطف العميقة جَذب غوته. تأثير حافظ في مجال تكرار الألفاظ و نغمة الكلام على غوته تأثير ملحوظ و واضح. ما نشهد في أشعار حافظ هو أنّه يبحث عن الحياة الصّالحة الطّيّبة للإنسان و هذا ما كان غوته يَبحث عنه في حياته و آثاره و هو يُحبّ أن يُدرك كيف يَستطيعُ حافظ أن يتكلّم في أشعاره عن العواطف العميقة بكلمات بسيطة بأجمل أشكالها.

ترجمهٔ متن:

«گوته» شاعر مشهور آلمانی است که در اواسط قرن هجدهم در فرانکفورت به دنیا آمد و در کشوری پرورش یافت که دانش و هنر در آن مقدس شمرده می‌شد و در آن پنجره‌ای به سوی تمدن انسانی گشوده می‌شد. از مهم‌ترین منابع الهام او شعرهای عربی و فارسی بودند، به طوری که از زیبایی‌های زبان‌های شرقی و ترکیب‌های روح‌نواز آن تأثیر پذیرفت.

«حافظ»، شاعر بزرگ ایرانی جایگاه خاصی در دل گوته داشت و ژرفای روحش و زیبایی شعرش دو منبع الهام برای او بودند. توجه حافظ به عشق و اخلاق انسانی و عواطف عمیق در اشعارش، گوته را مجذوب کرد. تأثیر حافظ در زمینهٔ تکرار الفاظ و آوای کلام روی گوته تأثیر چشمگیر و روشنی است.

آن‌چه که در شعرهای حافظ شاهد هستیم این است که به دنبال زندگانی نیک و پاک برای انسان می‌گردد و این همان چیزی بود که گوته در زندگی و آثارش به دنبال آن می‌گردد. و او دوست دارد که بفهمد چگونه حافظ می‌تواند در اشعارش از عواطف ژرف با کلمه‌هایی ساده [آن هم] به زیباترین شکل‌هایش سخن بگوید.

۵۳ ماذا أعجبَ غوته عن حافظ؟

۱) إنّ لحافظٍ أشعاراً جميلةً يُمكن للجميع أن يفهَمَ ما فيها!

۲) حافظ أنشد أشعاره باللّغتين الفارسيّة و العربيّة!

۳) إنّه قد جمع بين الحبّ و الأخلاق الإنسانيّة في أشعاره!

۴) حافظ جاء بالمفاهيم العميقة في أشعاره بأجمل شكل!

مشاوره در سؤالات درک مطلب برای تشخیص گزینهٔ صحیح یا خطا عجله نکنین و به کلماتی مثلِ «همه، بعضی، هیچ‌وقت، تنها و ...» خوب دقّت کنین و سؤالات رو براساس متن پاسخ بدین، نه اطّلاعات شخصی‌تون. حتماً همهٔ گزینه‌ها رو بخونین، سپس بهترین گزینه رو انتخاب کنین!

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ صورت سؤال: «گوته از چه چیز حافظ به شگفت آمد؟»

ترجمهٔ گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قطعاً حافظ شعرهای زیبایی دارد که برای همه ممکن است آن‌چه را در آن‌ها هست، بفهمند. (نادرست، قطعاً هر کسی با هر زبانی نمی‌تواند مفهوم شعرهای حافظ را بفهمد.)

گزینهٔ (۲): حافظ شعرهایش را به دو زبان فارسی و عربی سرود. (نادرست، اگرچه حافظ شعرهای عربی هم دارد، ولی نه در متن به آن اشاره شده و نه دلیل شیفتگی گوته است.)

گزینهٔ (۳): او عشق و اخلاق انسانی را در شعرهایش جمع کرده است. (نادرست، دلیل علاقه‌مندی گوته این نبوده است.)

گزینهٔ (۴): حافظ مفاهیم عمیق را به زیباترین شکل در اشعارش آورده است. (درست، دقیقاً آخر متن گفته که حافظ از «... العواطف العميقة بكلمات بسيطة بأجمل أشكالها» استفاده می‌کرد و این همان تأثیر و دلیل علاقه‌مندی گوته است.)

WWW.ArefOnline.ir

۵۴ عيّن الخطأ:

۱) إنّ حافظاً يَقع في أعلى مكانة في الأدب و الفنّ بين الإيرانيّين!

۲) فرانكفورت مدينة في ألمانيا يُحبّ كثيرٌ مِن سُكّانها العلم و الفنّ!

۳) إنّ غوته تأثّر بِشّعراء البلاد الشرقيّة خاصّةً حافظ الشّيرازيّ!

۴) إنّ لأشعار حافظٍ جمالاً كثيراً في الألفاظ و نغمات الكلام حيثُ يُعجب الآخَرين!

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): قطعاً حافظ در بالاترین جایگاه در ادب و هنر نزد ایرانیان قرار دارد. (نادرست، براساس متن، حافظ «كانت له مكانة خاصة في قلب غوته»، نه میان ایرانیان.)

گزینهٔ (۲): فرانکفورت شهری در آلمان است که بسیاری از ساکنانش دانش و هنر را دوست دارند. (درست، در متن گفته «فرانكفورت ... بَلد يقدّس فيه العلم و الفنّ.»)

گزینهٔ (۳): گوته از شاعران سرزمین‌های شرقی به‌خصوص حافظ شیرازی تأثیر پذیرفت. (درست، در متن آمده «غوته ... تأثّر بجماليّات اللّغات الشرقيّة»)

گزینهٔ (۴): شعرهای حافظ زیبایی بسیاری در الفاظ و آواهای کلام دارند، به طوری که دیگران را به شگفت می‌آورد. (درست، در متن آمده «تأثير حافظ في مجال تكرار الألفاظ و نغمة الكلام...»)

WWW.ArefOnline.ir

۵۵ عيّن الخطأ في الإعراب و التّحليل الصّرفيّ «تأثّر ـ يُقدَّس ـ مَلحوظ ـ مصادر»:

۱) تأثّرَ: فعلٌ ماضٍ ـ للغائب ـ مزيد ثلاثي من باب تفعُّل ـ لازم ـ معلوم / فعلٌ مع فاعله جملةٌ فعليّة

۲) يُقدَّسُ: مضارعٌ ـ للمفرد الغائب ـ مزيد ثلاثي من مصدر «تقدُّس» ـ معرب ـ معلوم / مفعوله «العلم»

۳) مَلحوظ: مفرد مذكّر ـ اسم مفعول من فعل مجرّد ثلاثيّ ـ معرب / صفة و موصوفها «تأثير»

۴) مصادر: اسم ـ جمع تكسير أو مكسّر (مفرده: مصدر؛ اسم مكان) ـ معرب / مضاف‌إليه و مضافه «أهمّ»

مشاوره در این مدل تست‌ها حتماً حتماً دقّت کنین که صحیح رو می‌خواد یا خطا رو!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

فعل مضارع مجهول آن است که بر وزن «يُفعَل» «ـَـ» بیاید و فاعل آن از جمله حذف شده باشد. این فعل معمولاً به صورت «می‌شود» ترجمه می‌شود:

يَغسِلُ: می‌شوید ← (مجهول) يُغسَلُ: شسته می‌شود

نکته

اسم مرفوعی که بعد از فعل مجهول می‌آید «نایب فاعل» است:

يُنصَرُ التّلميذُ للامتحانات: دانش‌آموز برای امتحانات یاری می‌شود.

نایب فاعل و مرفوع

پاسخ خیلی تشریحی ✔

این گزینه سه خطا دارد:

۱) مِن مصدر «تقدُّس» ← مِن مصدر «تَقديس» («يُقَدَّس» فعل مضارع بر وزن «يُفَعِّلُ» از باب «تفعيل» است.)

۲) معلوم ← عين‌الفعل آن «ـَـ» دارد، پس مجهول است.

۳) مفعوله «العلم» ← نایب فاعله «العلم» («العلمُ» بعد از فعل مجهول «يُقَدَّسُ» آمده، پس نایب فاعل است نه مفعول.)

WWW.ArefOnline.ir

● عيّن الجواب الصّحيح للأسئلة التّالية (٥٦ - ٦٠):

٥٦ عيّن الخطأ في ضبط حركات الحروف:

١) ليسَ شَيءٌ أثقَلَ في الميزانِ مِنَ الخُلُقِ الحَسَنِ!

٢) أنشَدَ كَثيرٌ مِنَ الشُعَراءِ الإيرانيّينَ أبياتاً مَمزوجَةً بِالعَرَبيّةِ!

٣) الرّكبُ جِماعَةٌ مِنَ المُسافِرينَ يُسافِرونَ عَلى الدَّوابّ!

٤) السِّوارُ زينَةٌ مِنَ الذَّهَبِ أو الفِضَّةِ في يَدِ المَرأةِ!

مشاوره در این تست‌ها لازم نیست همهٔ حرکت‌ها بررسی بشن! باید یاد بگیرین که فقط بعضی کلمه‌ها رو بررسی کنین، امّا تجربه نشون داده که بیشتر از وزنِ افعال ثلاثی مزید و مصادرشون، اعداد عقود، اسم فاعل، مفعول، خوانش برخی کلمات و ... سؤال مطرح می‌شه.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

Hint در عربی «جَماعَة» درسته یا «جِماعَة»؟

درس Box اسم فاعل ثلاثی مزید بر وزن «مُـ + ـِ» می‌آید یعنی با «مُـ» آغاز می‌شود و عین‌الفعل «ـِ» دارد، ولی اسم مفعول ثلاثی مزید بر وزن «مُـ + ـَ» می‌آید:

مُنتِج ← تولیدکننده

مُنتَج ← تولیدشده

پاسخ خیلی تشریحی ✔ این گزینه دو خطای حرکت‌گذاری دارد:

١) جِماعَة ← جَماعة

٢) المُسافِرينَ ← المُسافِرينَ (این کلمه اسم فاعل (مُـ + ـِ) است.)

WWW.ArefOnline.ir

۵۷ عيّن ما ليس فيه اسم التّفضيل:

۱) لا تقترب من الكذب فإنّه شرّ الأعمال!

۲) هذه السّراويل غاليةٌ لا يُمكن لي أن أدفعَ سِعرها!

۳) أعقَل النّاس من يُفكّر قبل أن يَبْدأ بالكلام!

۴) هذا الكاتبُ أشهرُ الكُتّاب لِقصص الأطفال!

مشاوره از مبحث اسم تفضیل توی کنکور سال‌های اخیر سؤال اومده، بنابراین خوبه که نمونه‌های اون رو پاسخ بدین.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۱

Hint وزن‌های اسم تفضیل چی بود؟

درس Box کلماتی که بر وزن «أفعَل» هستند ممکن است فعل یا اسم باشند! برای تشخیص این موضوع باید به ترجمه و ساختار جملات توجه کنیم!

أفعل
- فعل
  - أفعَلَ ← ماضی، هو، ثلاثی مزید (باب إفعال) ← **مثال:** أنزَلَ (نازل کرد)، أذهَبَ (بُرد)
  - أفعلُ ← مضارع، أنا، ثلاثی مجرّد ← **مثال:** أذهبُ (می‌روم)، أكتبُ (می‌نویسم)
  - أفعِلْ ← امر، أنتَ، ثلاثی مزید (باب إفعال) ← **مثال:** أنزِلْ (نازل کن)، أذهِبْ (ببَر)
- اسم ← أكبَر (اسم تفضیل ✓ بزرگ‌تر)، أربَع (اسم تفضیل ✗ چهار)

کلمهٔ «خَیر» سه ترجمهٔ مختلف دارد:

۱) بهتر، بهترین ← در این حالت اسم تفضیل است!

مثال «خيرُ النّاس أصدَقُهم: بهترین مردم راستگوترین آن‌هاست.»

۲) خوبی ← در این حالت اسم تفضیل نیست!

مثال «من يعمل الخير يشاهد نتيجته: هر کس خوبی انجام دهد، نتیجه‌اش را می‌بیند.»

۳) خوب ← در این حالت اسم تفضیل نیست!

مثال «كيف حالكم؟ نحن بِخَيرٍ: حالتان چه‌طور است؟ ما خوب هستیم.»

پاسخ خیلی تشریحی ✓ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بعد از «شرّ» مضاف‌الیه (الأعمال) آمده، بنابراین معنای تفضیلی دارد: «به دروغ نزدیک نشو زیرا آن بدترین کارها است.»

گزینهٔ (۲): «أدفَعُ» فعل مضارع متکلم وحده (أنا) است، نه اسم تفضیل: «این شلوارها گران هستند نمی‌توانم بهای آن را پرداخت کنم.»

گزینهٔ (۳): «أعقَل» بر وزن «أفعَل» اسم تفضیل است: «خردمندترین مردم کسی است که قبل از این‌که سخن را آغاز کند، بیندیشد.»

گزینهٔ (۴): «أشهَر» بر وزن «أفعَل» اسم تفضیل است: «این نویسنده مشهورترین نویسندگان داستان‌های کودکان است.»

کنکور عيّن ما ليس فيه اسم التفضيل: *(سؤال ۹۶ کنکور انسانی ۱۴۰۲ ـ نوبت دوم)*

۱) أعزُّ الشَّباب هو من يُؤدّي دَورَه في المجتمع أداءً جيّداً!

۲) أحقُّ الكلام كلامٌ يَقوله قائلُه في وقته، لا نَقصَ فيه و لا زيادة!

۳) أحرُّ أيّام السّنة يُخرج النّاسَ من بُيوتهم للذّهاب إلى الحدائق!

۴) أمرُّ بِالسّوق المزدحمة و النّاس يبيعون و يشترون البضائع!

WWW.ArefOnline.ir

۵۸ عیّن ما فیه اسم مبالغة:

۱) المَعالم الأثریّة في إصفهان تَجذب سُیّاحاً کثیرینَ سنویّاً!

۲) أمرَتنا آیاتٌ من القرآن الکریم أن لا نسبّ معبودات الکفّار!

۳) النَّفس الأمّارة بالسّوء تدعو الإنسان إلی القیام بأقبح الأعمال!

۴) الخفّاش حیوان یُحبّ الظّلام فیَنام في النّهار في الأماکن المُظلمة!

مشاوره اسم مبالغه دوتا وزن مشخص داره که اون‌ها رو حفظ کنین. در کنکور هم به این مبحث توجه شده.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

Hint وزن‌های اسم مبالغه چی بود؟

درس Box

سه نوع اسم مبالغه داریم:

۱) بر بسیاریِ صفت یا انجام کار دلالت دارد ← رَزّاق (بسیار روزی‌دهنده)، فهّامَة (بسیار فهمیده)

۲) بر شغل دلالت دارد ← خَبّاز (نانوا)، حَدّاد (آهنگر)

۳) بر ابزار و وسیله دلالت دارد ← فَتّاحَة (دربازکن)، نَظّارَة (عینک)

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در این گزینه «الأمّارة» بر وزن «فَعّالة» اسم مبالغه‌ای است که بر زیادی صفت دلالت می‌کند: «نفسِ بسیار امرکننده به بدی انسان را به انجام زشت‌ترین کارها فرامی‌خواند.»

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): در این گزینه «سُیّاح» بر وزن «فُعّال» جمع مکسر «سائح» است: «آثار تاریخی در اصفهان گردشگران بسیاری را سالانه جذب می‌کند.»

گزینهٔ (۲): «الکُفّار» بر وزن «الفُعّال» جمع مکسر «کافِر» است: «آیاتی از قرآن کریم به ما فرمان می‌دهد که به معبودات کافران دشنام ندهیم.»

گزینهٔ (۴): «الخُفّاش» بر وزن «فُعّال» است، نه «فَعّال»: «خفاش حیوانی است که تاریکی را دوست دارد پس در روز در مکان‌های تاریک می‌خوابد.»

کنکور

عیّن ما فیه اسم المبالغة: *(سؤال ۴۶ کنکور انسانی ۱۴۰۱)*

۱) إنّ الخفّاش من الطیور الّتي لا تطیر إلّا في اللّیل!

۲) إحدی صَدیقاتي غسّالة أیدیها، و هي تَظنّ أنّها لم تُنظَّف!

۳) إنّ الرمّان من الفواکه اللّذیذة في فصل الخریف و الشتاء!

۴) لا یذهب الزّوار إلی الأماکن غیر المشهورة إلّا قلیلاً منهم!

WWW.ArefOnline.ir

۵۹ عیّن ما لیس فیه اسم مفعول:

۱) هل تعلم أنّ الثّمانين بالمئة من موجودات العالم حشراتٌ؟!

۲) إنّا أهدينا هدايا قيّمةً للفائزينَ في هذه المُسابقات العالَميّة!

۳) هذه أشعارٌ ممزوجة باللّغتين الفارسيّة و العربيّة أنشدها سَعديٌّ!

۴) هذه الغُرفة مُجهّزة بالحاسوب و اللّوحة الذّكيّة لتعليم التّلاميذ!

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

Hint به دنبال کلمه‌ای بر وزن «مفعول» یا «مُـ + ـَ» بگرد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔ بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «موجودات» (موجود + ات) اسم مفعول است و باید بدانید که تلفظ درست این کلمه «مَوْجود» بر وزن «مفعول» است:
«آیا می‌دانی که ۸۰ درصد از موجودات جهان حشرات هستند؟»

گزینهٔ (۲): در این گزینه اسم مفعول نیامده. توجه کنید که «المُسابَقَة» مصدر باب «مُفاعَلَة» است: «قطعاً هدیه‌های ارزشمندی را به برندگان در این مسابقات جهانی دادیم (هدیه کردیم.)»

گزینهٔ (۳): «ممزوجة» اسم مفعول ثلاثی مجرد است:
«این‌ها شعرهای درآمیخته به دو زبان فارسی و عربی هستند که سعدی آن‌ها را سروده است.»

گزینهٔ (۴): «مُجهَّزة» اسم مفعول از ثلاثی مزید است:
«این اتاق مجهز به رایانه و تختهٔ هوشمند برای آموزش دانش‌آموزان است.»

WWW.ArefOnline.ir

۶۰ «التّلاميذُ المؤدَّبون مُحترمون عند زُملائهم!» عيّن الصّحيح عن الكلمتين تحتهما خطٌّ على التّرتيب:

۱) اسم فاعل ـ اسم مفعول

۲) صفة و مرفوع بالواو ـ خبر و مرفوع بالواو

۳) مأخوذ من فعل «تأدّبَ» ـ مأخوذ من فعل «اِحترمَ»

۴) اسم فاعل ـ اسم فاعل

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی

ترجمهٔ صورت سؤال: «دانش‌آموزان باادب نزد همکلاسی‌هایشان محترم هستند.»

بررسی گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): «المؤدّبون» اسم مفعول است (مُـ + ـَ) ولی «مُحتَرمون» (مُـ + ـَ) اسم مفعول و درست است.

گزینهٔ (۲): «المؤدّبون» صفت برای «التلاميذُ» (مبتدا) است که مرفوع می‌باشد و «محترمون» خبر و مرفوع به واو است، زیرا جمع مذکر سالم است که اعراب ظاهری (ـَـ ـِـ ـُـ) نمی‌پذیرد.

گزینهٔ (۳): «مؤدَّب» از فعل «أَدَّبَ» (باب تفعیل) گرفته شده، نه «تَأَدَّبَ» (باب «تفعُّل»)، ولی «محترمون» از فعل «اِحتَرَم» از باب «اِفتَعَلَ» گرفته شده که به درستی آمده است.

گزینهٔ (۴): «مُؤدّبونَ» و «مُحتَرمون» هر دو اسم مفعول از ثلاثی مزید هستند، نه اسم فاعل.

WWW.ArefOnline.ir

۶۱ **هر یک از کتاب‌های زیر، به ترتیب مربوط به کدام دسته از کتاب‌های تاریخی است؟**

الف) در دوران مغولان رواج و رونق بسیاری یافت.

ب) از دورهٔ تیموریان به بعد مرسوم شد.

ج) بعدها این کتاب‌های تاریخی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت.

د) از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت.

۱) تاریخ‌های منظوم ـ تک‌نگاری ـ تاریخ‌های عمومی ـ تاریخ‌های سلسله‌ای

۲) تاریخ‌های سلسله‌ای ـ تاریخ‌های عمومی ـ تک‌نگاری ـ تاریخ‌های منظوم

۳) تاریخ‌های عمومی ـ تاریخ‌های سلسله‌ای ـ تاریخ‌های منظوم ـ تک‌نگاری

۴) تاریخ‌های منظوم ـ تک‌نگاری ـ تاریخ‌های سلسله‌ای ـ تاریخ‌های عمومی

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی موارد:

الف) در دوران مغولان رواج و رونق بسیاری یافت. ← تاریخ‌های منظوم

ب) از دورهٔ تیموریان به بعد مرسوم شد. ← تک‌نگاری

ج) بعدها این کتاب‌های تاریخی با تاریخ‌نویسی محلی پیوستگی یافت. ← تاریخ‌های سلسله‌ای

د) از قرن سوم هجری قمری آغاز شد و تا اواخر عصر قاجار تداوم یافت. ← تاریخ‌های عمومی

کنکور

هر یک از موارد زیر، به ترتیب مربوط به کدام حزب، سازمان یا گروه پس از پیروزی انقلاب اسلامی است؟

الف) پس از کشف کودتا در سال ۱۳۶۰، سران آن دستگیر شدند. *(سؤال ۱۱۳ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

ب) رئیس ستاد ارتش را به شهادت رساند.

ج) قصد بمباران مراکز مهم پایتخت را داشت.

د) شمار زیادی از مردم عادی را به شهادت رساند.

۱) سازمان نقاب ـ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ـ حزب توده ـ گروه فرقان

۲) حزب توده ـ سازمان مجاهدین خلق (منافقین) ـ سازمان نقاب ـ گروه فرقان

۳) سازمان نقاب ـ گروه فرقان ـ حزب توده ـ سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

۴) حزب توده ـ گروه فرقان ـ سازمان نقاب ـ سازمان مجاهدین خلق (منافقین)

WWW.ArefOnline.ir

۶۲ **کدام گزینه دربارهٔ معایب تاریخ‌نگاری روایی و تاریخ‌نگاری ترکیبی درست است؟**

۱) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که دربارهٔ درستی و نادرستی خبر نظری نمی‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که برخی از جنبه‌های خبر از چشم نویسنده دور می‌ماند.

۲) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی، همهٔ روایت‌ها را ارائه می‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که به جای ذکر همهٔ روایات دربارهٔ یک موضوع، گزارشی از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.

۳) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که دربارهٔ درستی و نادرستی خبر نظری نمی‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که به جای ذکر همهٔ روایات دربارهٔ یک موضوع، گزارشی از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.

۴) عیب تاریخ‌نگاری روایی این است که بدون هیچ‌گونه دخل و تصرفی، همهٔ روایت‌ها را ارائه می‌دهد، اما عیب تاریخ‌نگاری ترکیبی این است که برخی از جنبه‌های خبر از چشم نویسنده دور می‌ماند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

مورخ در تاریخ‌نگاری روایی، روایت‌های مختلف و متعدد دربارهٔ موضوع واحد را با آوردن اسناد ذکر می‌کند و مورخ در تاریخ‌نگاری ترکیبی به جای ذکر همهٔ روایت دربارهٔ یک موضوع، با مطالعه و مطابقت‌دادن همهٔ روایت‌ها، یک گزارش از مجموع آن‌ها تنظیم می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی

یکی از معایب تاریخ‌نگاری روایی این است که نویسندگان، هیچ نقد و نظری دربارهٔ درستی و نادرستی خبر ارائه نمی‌دهند. مورخ در تاریخ‌نگاری ترکیبی ناچار به گزینش و انتخاب است و امکان دارد برخی از جنبه‌های خبر از چشم او دور بماند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۲): ویژگی تاریخ‌نگاری روایی و ترکیبی است نه عیب آن‌ها.

گزینهٔ (۳): قسمت دوم ویژگی تاریخ‌نگاری ترکیبی است نه عیب آن.

گزینهٔ (۴): قسمت اول ویژگی تاریخ‌نگاری روایی است نه عیب آن.

WWW.ArefOnline.ir

۶۳ کدام گزینه به درستی بیان شده است؟

۱) رابطهٔ کتاب فتوح‌البلدان با کتاب اخبارالطوال، مانند رابطهٔ کتاب تاریخ طبری با کتاب تاریخ بیهقی است.

۲) رابطهٔ کتاب مروج‌الذهب با کتاب تاریخ بیهقی مانند رابطهٔ کتاب تاریخ طبری با کتاب تجارب‌الامم است.

۳) رابطهٔ کتاب مروج‌الذهب با کتاب تجارب‌الامم مانند رابطهٔ کتاب تاریخ بیهقی با کتاب فتوح‌البلدان است.

۴) رابطهٔ کتاب فتوح‌البلدان با کتاب اخبارالطوال، مانند رابطهٔ کتاب تجارب‌الامم با کتاب مروج‌الذهب است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

انواع روش‌های تاریخ‌نگاری
- تاریخ‌نگاری روایی ـ مانند تاریخ طبری
- تاریخ‌نگاری ترکیبی ـ مانند کتاب فتوح‌البلدان اثر بلاذری و کتاب اخبارالطوال اثر دینوری
- تاریخ‌نگاری تحلیلی ـ مانند کتاب تاریخ بیهقی اثر بیهقی، کتاب مروج‌الذهب اثر مسعودی و کتاب تجارب‌الامم اثر ابن مسکویه

پاسخ خیلی تشریحی ✔

کتاب فتوح‌البلدان و کتاب اخبارالطوال هر دو تاریخ‌نگاری ترکیبی هستند و کتاب تجارب‌الامم و کتاب مروج‌الذهب هر دو تاریخ‌نگاری تحلیلی هستند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینهٔ (۱): کتاب تاریخ طبری از نوع تاریخ‌نگاری روایی است، ولی کتاب تاریخ بیهقی از نوع تاریخ‌نگاری تحلیلی است.

گزینهٔ (۲): کتاب تاریخ طبری از نوع تاریخ‌نگاری روایی است، ولی کتاب تجارب‌الامم از نوع تاریخ‌نگاری تحلیلی است.

گزینهٔ (۳): کتاب تاریخ بیهقی از نوع تاریخ‌نگاری تحلیلی است، ولی کتاب فتوح‌البلدان از نوع تاریخ‌نگاری ترکیبی است.

WWW.ArefOnline.ir

۶۴ **کدام گزینه در مورد بت‌پرستان مکه درست است؟**

۱) از گوشت قربانی حنفا نمی‌خوردند، ولی برخی از آنان الله را آفرینندهٔ جهان می‌دانستند.

۲) سنت ابراهیمی حج را به جا می‌آوردند، اما از گوشت قربانی حنفا نمی‌خوردند.

۳) سنت ابراهیمی حج را به جا می‌آوردند، اما آن را با عقاید و آداب و رسوم شرک‌آلود آمیخته بودند.

۴) با سنت حج ابراهیمی مخالف بودند، ولی برخی از آنان الله را آفرینندهٔ جهان می‌دانستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

نکته یکی دیگر از مشخصات آیین بت‌پرستی، بی‌اعتقادی به جهان پس از مرگ بود. آیات متعددی در قرآن مجید هست که دلالت بر این موضوع دارد.

پاسخ خیلی تشریحی بت‌پرستان، سنت ابراهیمی حج را به جا می‌آوردند، اما آن را با عقاید و آداب و رسوم شرک‌آلود آمیخته بودند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه‌های (۱) و (۲): حنفا از گوشت قربانی مشرکان نمی‌خوردند.

گزینهٔ (۴): بت‌پرستان سنت ابراهیمی حج را به جا می‌آوردند نه این‌که با آن مخالف باشند.

WWW.ArefOnline.ir

۶۵ کدام گزینهٔ زیر دربارهٔ عبارت داده‌شده درست است؟

«با درگذشت حضرت خدیجه (س) و حضرت ابوطالب که دو حامی بزرگ حضرت محمد (ص) بودند، اندوه سنگینی بر دل پیامبر (ص) و یارانش نشست.»

۱) سال دهم بعثت و پس از پایان‌یافتن تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان

۲) سال هفتم بعثت و پس از دعوت عمومی پیامبر (ص) از مردم مکه

۳) سال هفتم بعثت و با شروع تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان

۴) سال دهم بعثت و پس از دعوت عمومی پیامبر (ص) از مردم مکه

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔ مدتی پس از پایان تحریم اقتصادی و اجتماعی مسلمانان در سال دهم بعثت، حضرت خدیجه (س) و حضرت ابوطالب، دو حامی بزرگ حضرت محمد (ص)، به فاصلهٔ کوتاهی از دنیا رفتند و اندوه سنگینی بر دل پیامبر و یارانش نشست.

WWW.ArefOnline.ir

۶۶ کدام گزینه از اهداف عملیات نظامی و اطلاعاتی مسلمانان در اواخر سال اول هجرت محسوب می‌گردد؟

الف) کسب غنائم جنگی

ب) تهدید مسیر تجارت مشرکان مکه به شام

ج) بازپس‌گیری اموال غارت‌شدهٔ مسلمانان

د) کسب آمادگی دفاعی و رزمی به دنبال نزول آیات سورهٔ جهاد

۱) «الف» ـ «د»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «الف» ـ «ج»
۴) «ب» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

پس از هجرت پیامبر (ص) و یارانش به مدینه، مشرکان قریش هم‌چنان بزرگ‌ترین و سرسخت‌ترین دشمنان دعوت اسلامی باقی ماندند. در سال نخست هجرت، به دنبال نزول آیات جهاد، رسول خدا (ص) تصمیم به تشکیل نیروی نظامی گرفت.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در اواخر سال نخست هجرت، مسلمانان چندین عملیات نظامی و اطلاعاتی محدود در خارج از مدینه انجام دادند. یکی از اهداف این عملیات، تهدید مسیر تجارت مشرکان مکه به شام و بازپس‌گیری اموال غارت‌شدهٔ مسلمانان بود، زیرا آنان اموال مهاجران مسلمان را تصرف و غارت کرده بودند.

WWW.ArefOnline.ir

۶۷ **کدام گزینه عبارت داده‌شده را به درستی کامل می‌کند؟**

«پیمان عقبهٔ دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود، زیرا ..... .»

۱) موجب گردید رسول خدا (ص) و پیروانش از مکه به یثرب مهاجرت کنند

۲) پایگاه امن و مطمئنی برای مسلمانان در یثرب به وجود آمد

۳) هجرت به مدینه و ترک‌نکردن آن شهر، یکی از شروط بیعت با پیامبر (ص) به شمار می‌رفت

۴) شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به‌ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

در مراسم حج سال سیزدهم بعثت، ۷۳ مرد و ۲ زن از اهالی یثرب در عقبه با رسول خدا (ص) پیمانی بستند که به عقبهٔ دوم مشهور است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

پیمان عقبهٔ دوم، بیانگر نفوذ و گسترش چشمگیر اسلام در یثرب بود، زیرا شمار قابل توجهی از اعضای قبیله‌های مختلف، به‌ویژه اوس و خزرج، در آن حضور داشتند.

WWW.ArefOnline.ir

۶۸ **کدام گزینه در مورد عبارت‌های داده‌شده، از نظر تقدم و تأخر زمانی درست است؟**

الف) پیامبر (ص)، سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را به اسلام دعوت کرد.

ب) رسول خدا (ص) پس از این غزوه، شرط آزادی هر یک از اسیران باسواد را آموزش خواندن و نوشتن به ده تن از مسلمانان تعیین کرد.

ج) در مورد این غزوه، پیامبر (ص) دربارهٔ چگونگی مقابله با دشمنان اسلام با یاران خود به مشورت پرداخت.

د) رسول خدا (ص) به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سورهٔ برائت عازم مکه شود.

۱) مورد «ج» مؤخر بر «ب» و مقدم بر «الف» است.

۲) مورد «د» مقدم بر «ج» و مؤخر بر «ب» است.

۳) مورد «الف» مقدم بر «د» و مؤخر بر «ج» است.

۴) مورد «ب» مقدم بر «الف» و مؤخر بر «د» است.

مشاوره در این شکل از تست‌ها، ابتدا سال وقوع هر یک از موارد ذکرشده رو جلوشون بنویسین تا به راحتی تقدم و تأخر رویدادها مشخص بشه.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی

بررسی موارد:

الف) پیامبر (ص)، سران امپراتوری‌ها و دولت‌های بزرگ را پس از صلح حدیبیه (سال ششم هجرت) به اسلام دعوت کرد.

ب) غزوهٔ بدر در (سال دوم هجرت) صورت گرفت و پیامبر شرط آزادی هر یک از اسیران باسواد را آموزش خواندن و نوشتن به ده تن از مسلمانان تعیین کرد.

ج) پیامبر (ص) در مورد غزوهٔ اُحد (سال سوم هجرت) دربارهٔ چگونگی مقابله با دشمنان اسلام با یاران خود به مشورت پرداخت.

د) رسول خدا (ص) در اواخر (سال نهم هجرت) به حضرت علی (ع) مأموریت داد که برای ابلاغ سورهٔ برائت عازم مکه شود.

بنابراین: مورد (ج) (سال سوم) مؤخر بر مورد (ب) (سال دوم) و مقدم بر (الف) (سال ششم) است.

WWW.ArefOnline.ir

۶۹ کدام موارد دربارهٔ پیامد غزوهٔ بدر درست است؟

الف) واردآمدن ضربهٔ سنگین و جبران‌ناپذیر بر قریش

ب) فراهم‌شدن زمینه برای گسترش محدودهٔ حکومت پیامبر

ج) ایجاد زمینهٔ مساعد برای نشر اسلام در میان قبیله‌های منطقهٔ حجاز

د) تضعیف موقعیت قریش در منطقهٔ حجاز

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «د»
۳) «الف» ـ «د»
۴) «ب» ـ «ج»

مشاوره این شکل از تست از کنکور اردیبهشت ۱۴۰۴ گرفته شده که نمونه‌های زیادی از اون در سال‌های قبل هم اومده، فقط کافیه در برابر هر بند موارد تأیید و یا رد را مشخص کنین.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۴

درس Box

در نتیجهٔ تداوم سیاست تعقیب کاروان‌های تجاری قریش توسط مسلمانان، سرانجام در سال دوم هجرت، جنگ بزرگی میان سپاه اسلام و لشکریان مشرک در مکانی به نام «بدر» صورت گرفت.

پاسخ خیلی تشریحی

غزوهٔ بدر ضربهٔ سنگین و جبران‌ناپذیری بر قریش وارد آورد و قدرت و موقعیت آنان را در منطقهٔ حجاز تضعیف کرد. پس از آن، ساکنان آن منطقه گرایش بیشتری به رسول خدا (ص) و اسلام نشان دادند.

گول‌نخوری

موارد «ب» و «ج» مربوط به جنگ خندق هستند نه جنگ بدر.

کنکور

کدام موارد دربارهٔ ساختار حکومت در پادشاهی شارلمانی، درست است؟ *(سؤال ۱۰۹ کنکور انسانی ۱۴۰۴ ـ نوبت اول)*

الف) حکومت نیمه‌مستقل فئودال‌ها شبیه نظام ملوک طوایفی اشکانی بود.

ب) در ادارهٔ مناطق مختلف، از الگوی امپراتوری روم استفاده می‌شد.

ج) بخش نظارتی آن، شبیه الگوی ایران در دورهٔ داریوش اول هخامنشی بود.

د) بخش نظارتی آن، برگرفته از نظام اداری کومس در دورهٔ جمهوری رُم بود.

۱) «الف» ـ «ج»
۲) «ب» ـ «ج»
۳) «ب» ـ «د»
۴) «الف» ـ «د»

WWW.ArefOnline.ir

۷۰ **کدام گزینه در مورد «جزیه» درست است؟**

۱) مالیات سرانه‌ای که همهٔ مردم اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

۲) مالیات سرانه‌ای که مردان بالغ اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

۳) مالیات سرانه‌ای که مردم بالغ اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

۴) مالیات سرانه‌ای که همهٔ مردان اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۴

پاسخ خیلی تشریحی ✔ جزیه، مالیات سرانه‌ای بود که مردان بالغ اهل کتاب (یهودیان، مسیحیان و زرتشتیان) که به لحاظ مالی توانایی پرداخت آن را داشتند، ملزم به پرداخت آن بودند.

نکته زکات را باید مسلمانان پرداخت کنند.

بررسی گزینه‌های نادرست:

گزینه‌های (۱)، (۳) و (۴): مالیات سرانه فقط مختص مردان بالغ بود و نه همهٔ مردم (زن و مرد یا نابالغ).

امتحان نهایی

اصطلاحات و مفاهیم تاریخی *(سؤال ۶ (قسمت الف) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۴)*

الف) جزیه:

WWW.ArefOnline.ir

۷۱ **کدام گزینه در خصوص ناحیه، ناحیه‌بندی و ویژگی‌های هر ناحیه درست است؟**

۱) در ناحیه‌بندی، جغرافی‌دانان سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی تقسیم می‌کنند که در آن‌ها، پدیده‌ها یا با هم همگونی دارند یا از هم متمایز می‌شوند.

۲) قاره‌ها را به دلیل وسعت زیادی که دارند، نمی‌توان به عنوان یک ناحیه در نظر گرفت، زیرا تعریف ناحیه برای مقیاسی به بزرگی یک قاره امکان‌پذیر نیست.

۳) تعیین مرز در نواحی انسانی مانند نواحی صنعتی اروپا یا نواحی زبانی کشور سوئیس، دشوارتر از نواحی طبیعی مثل نواحی خاک در کاناداست.

۴) فعالیت‌های طبیعی ممکن است موجب از بین رفتن یک ناحیه شود، اما فعالیت‌های انسانی صرفاً می‌تواند موجب کم یا زیاد شدن وسعت یک ناحیه شود.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

درس Box

- **ناحیه**: بخشی از سطح زمین است که ویژگی‌های جغرافیایی (طبیعی، اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و ...) همگون و خاصی دارد، به طوری که با بخش‌های مجاور خود متفاوت است.
- از این تعریف می‌توان نتیجه گرفت: ۱) ویژگی اصلی هر ناحیه، وحدت و همگونی نسبی عناصر طبیعی و انسانی در آن است (وحدت‌یابی). ۲) هر ناحیهٔ جغرافیایی به درجه‌ای از همگونی رسیده است که از سایر بخش‌های پیرامون خود متمایز می‌شود و با آن‌ها تفاوت دارد.

پاسخ خیلی تشریحی

به طور کلی، تعیین مرز دقیق نواحی دشوار است، اما تعیین مرز در نواحی انسانی مانند نواحی قومی، زبانی، صنعتی و ... دشوارتر از نواحی طبیعی مانند نواحی خاک، نواحی بارشی، زیست‌بوم‌ها و ... است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جغرافی‌دان‌ها از گذشته سطح زمین را به واحدهای جغرافیایی که در آن‌ها پدیده‌ها با هم همگونی و وحدت دارند (نه این‌که با هم تمایز داشته باشند)، تقسیم کرده و سپس مورد مطالعه قرار داده‌اند.

گزینهٔ (۲): قلمرو و وسعت نواحی متفاوت است. گاه یک ناحیه بخشی از یک روستا، یک شهر یا استان یا یک کشور است و گاه چند کشور و قاره را دربر می‌گیرد و مقیاس جهانی دارد.

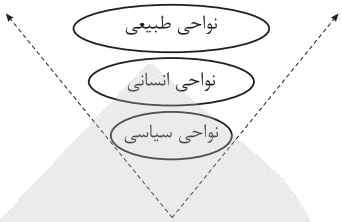
گزینهٔ (۴): هم فعالیت‌های انسانی و هم عوامل طبیعی موجب تغییر در نواحی می‌شود. در اثر فعالیت‌های انسانی یا عوامل طبیعی ممکن است ویژگی‌های خاص یک ناحیه از بین برود و وسعت آن کم یا زیاد شود.

WWW.ArefOnline.ir

۷۲ با توجه به تصاویر زیر، کدام مورد به مطلب درستی اشاره دارد؟

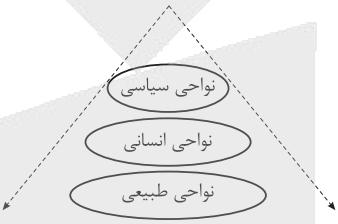

الف)

ب)

۱) شکل «الف» درست است، زیرا در این ناحیه‌بندی معیارهای طبیعی (میانگین بارش) به کار گرفته شده است.

۲) شکل «ب» درست است، زیرا نواحی انسانی در بستر نواحی طبیعی شکل می‌گیرند و به وجود می‌آیند.

۳) شکل «الف» نادرست است، زیرا شهرها و استان‌ها نواحی سیاسی هستند و این تصویر نواحی طبیعی را نشان می‌دهد.

۴) شکل «ب» نادرست است، زیرا همهٔ نواحی طبیعی یا انسانی جهان تحت مدیریت نهادهای سیاسی قرار دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس‌های ۱ و ۲

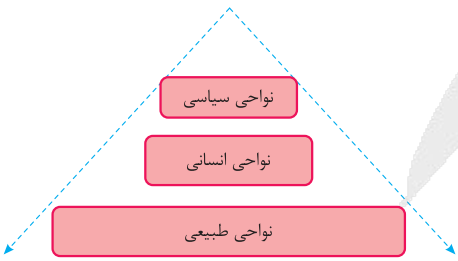
درس Box

به طور کلی، همهٔ نواحی طبیعی یا انسانی جهان تحت مدیریت نهادهای سیاسی یا اداری قرار دارند؛ برای مثال، نهادهایی مانند شوراها، شهرداری‌ها، بخشداری‌ها، استانداری‌ها، سازمان‌ها و بالاخره حکومت‌ها مدیریت این نواحی را به دست گرفته‌اند و دربارهٔ آن‌ها تصمیم‌گیری می‌کنند؛ بنابراین می‌توان گفت شهرها، استان‌ها و کشورها نواحی سیاسی محسوب می‌شوند، زیرا یک نهاد آن‌ها را اداره و مدیریت می‌کند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

براساس توضیحات درس‌باکس، فقط شکل زیر در مورد همهٔ نواحی، چه نواحی طبیعی و چه انسانی، درست است.

نواحی طبیعی در سراسر زمین گسترده شده‌اند و بستر زندگی و فعالیت‌های انسان هستند. هم نواحی انسانی و هم نواحی طبیعی تحت مدیریت نواحی سیاسی قرار می‌گیرند.

WWW.ArefOnline.ir

۷۳ مصداق هر یک از موارد مشخص‌شده در متن زیر، در کدام گزینه آمده است؟

«انسان برای بهره‌برداری از محیط طبیعی، از شیوه‌ها و ابزارهای متفاوتی استفاده می‌کند و نواحی مختلفی را پدید می‌آورد (الف)، اما محدودیت‌ها و موانع محیطی موجب می‌شود انسان برای کنترل محیط و شرایط خاص آن چاره‌اندیشی کند و به ابداع ابزارهایی بپردازد (ب). نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند (ج) و حتی تحت تأثیر حکومت‌ها و تصمیم‌گیری‌های سیاسی نیز هستند (د).»

۱) ب) بازارهای شناور بانکوک ـ د) پاک‌سازی قومی دولت میانمار و پناهنده‌شدن مسلمانان این کشور به بنگلادش

۲) الف) به‌کارگیری ماشین برف‌روب مجهز به جی‌پی‌اس جاده‌ای در کانادا ـ ب) استفاده از صفحه‌های خورشیدی در مناطق داخلی کشور

۳) ج) احداث جزایر مصنوعی در خلیج فارس و آسیب وارد شدن به اکوسیستم دریایی ـ د) امضای موافقت‌نامهٔ فرهنگی بین ایران و چین و مبادلهٔ هیئت‌های فرهنگی بین دو کشور

۴) الف) نواحی صنعتی پیرامون شهر تهران ـ ج) وقوع یخبندان زودهنگام در آرژانتین و گرانی قیمت غله در جهان

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

اشکال رابطهٔ متقابل انسان و نواحی

۱) انسان‌ها نواحی را به وجود می‌آورند؛ **مثال** ← بازارهای شناور بانکوک / به وجود آمدن نواحی صنعتی پیرامون تهران

۲) نواحی به فعالیت‌های انسان شکل می‌دهند؛ **مثال** ← به‌کارگیری ماشین برف‌روب برای پاکسازی جاده‌ها در کانادا / احداث تونل و پل برای عبور قطار در نواحی کوهستانی سوئیس / صید ماهی در فیلیپین / استفاده از صفحه‌های خورشیدی در سمنان

۳) نواحی با یکدیگر رابطه و کنش متقابل دارند.

۴) نواحی تحت تأثیر تصمیم‌گیری‌های سیاسی حکومت‌ها هستند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): ب) بازارهای شناور بانکوک از مصادیق «الف» است.

گزینهٔ (۲): الف) به‌کارگیری ماشین برف‌روب ... از مصادیق «ب» است.

گزینهٔ (۳): ج) احداث جزایر مصنوعی در خلیج فارس از مصادیق «د» است. ـ د) امضای موافقت‌نامهٔ فرهنگی بین ایران و چین از مصادیق «ج» است.

کنکور

با توجه به عبارت «در هر مکان، پدیده‌های مختلفی هستند که بر یکدیگر تأثیر گذاشته و از هم تأثیر می‌پذیرند»، موارد «الف» تا «د» در متن زیر به ترتیب، با کدام گزینه مطابقت دارد؟ *(سؤال ۱۱۵ کنکور انسانی ۱۴۰۳ ـ نوبت اول)*

«در کناره رودها، شهرهای متعددی گسترش یافته است که باعث برهم‌خوردن تعادل جریان رودها در نواحی شهری
«الف» «ب» «ج»

شده است و در نتیجه رودها وادار شده‌اند که خطرات سیلاب را به شهرها تحمیل کنند.»
«د»

۱) پدیدهٔ طبیعی ـ محیط طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ انسان‌ساخت بر پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر پدیدهٔ انسان‌ساخت

۲) مکان ـ پدیدهٔ انسان‌ساخت ـ تأثیر پدیدهٔ انسان‌ساخت بر پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر پدیدهٔ انسان‌ساخت

۳) مکان ـ پدیدهٔ طبیعی ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر پدیدهٔ انسان‌ساخت ـ تأثیر پدیدهٔ انسان‌ساخت بر پدیدهٔ طبیعی

۴) محیط طبیعی ـ مکان ـ تأثیر پدیدهٔ طبیعی بر پدیدهٔ انسان‌ساخت ـ تأثیر پدیدهٔ انسان‌ساخت بر پدیدهٔ طبیعی

WWW.ArefOnline.ir

۷۴ موارد کدام گزینه جاهای خالی عبارت‌های زیر را به درستی تکمیل می‌کند؟

الف) وجود ..... از ویژگی‌های سیارهٔ زمین است و آن را از سایر سیارات مجزا می‌کند.

ب) وقتی به حداقل و حداکثر دمای روزانه اشاره می‌کنیم، یعنی در مورد ..... صحبت کرده‌ایم.

ج) بیشترین تغییرات آب‌وهوایی در لایهٔ زیرین یعنی ..... به وجود می‌آید.

د) فشار هوا به وسیلهٔ فشارسنج اندازه‌گیری می‌شود و واحد اندازه‌گیری آن ..... است.

۱) هواکره ـ هوا ـ وردسپهر ـ هکتوپاسکال

۲) اتمسفر ـ آب‌وهوا ـ تروپوسفر ـ سلسیوس

۳) هواکره ـ هوا ـ وردسپهر ـ سلسیوس

۴) اتمسفر ـ آب‌وهوا ـ تروپوسفر ـ هکتوپاسکال

مشاوره طبق روندی که در کنکورهای اخیر می‌بینیم، از هیچ کجای کتاب درسی و مطالبش نباید غافل بشیم؛ بنابراین از همین الان که داری خودت رو برای کنکور آماده می‌کنی، موقع خوندن و مرورکردن، حواست به تمام مطالب مهم و غیرمهم کتاب باشه. البته این سؤال رو به سبک سؤالات جای خالی امتحان نهایی آوردیم و به سبک تست‌های کنکور، چهارگزینه‌ایش کردیم.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

Hint محیط زندگی ما از چهار بخش هواکره، سنگ‌کره، آب‌کره و زیست‌کره تشکیل شده است و هواکره لایه‌های مختلفی دارد، از جمله وردسپهر یا تروپوسفر.

درس Box

تفاوت هوا با آب‌وهوا

هوا وضعیت گذرا و موقتی هواکره در یک محل در مدت‌زمانی کوتاه است. مثلاً، وقتی می‌گوییم امروز هوا آفتابی یا ابری است یا امروز هوا سرد است یا حداقل و حداکثر دمای روزانه را بررسی می‌کنیم، به هوا اشاره کرده‌ایم؛ اما آب‌وهوا، شرایط و وضعیت هوای یک ناحیه در مدت‌زمانی نسبتاً طولانی است. مثلاً، وقتی می‌گوییم اندونزی کشوری گرم و مرطوب است یا بیشتر مناطق ایران گرم و خشک است، به آب‌وهوا اشاره می‌کنیم.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

الف) وجود **هواکره** یا **اتمسفر** یکی از ویژگی‌های مهم سیارهٔ زمین است و این سیاره را از سایر سیارات جدا می‌کند، زیرا به واسطهٔ هواکره، زیست‌کره قادر به حیات است. علاوه بر این، هواکره بر روی آب‌کره و سنگ‌کره نیز تأثیر می‌گذارد.

نکته هواکره همان اتمسفر است.

ب) وقتی به حداقل و حداکثر دمای روزانه اشاره می‌کنیم، یعنی در مورد **هوا** صحبت کرده‌ایم، زیرا یک شاخصهٔ گذرا و موقتی را مطرح کرده‌ایم.

ج) هواکره از لایه‌های مختلفی تشکیل شده است و بیشترین تغییرات آب‌وهوایی در لایهٔ زیرین آن یعنی **وردسپهر** یا **تروپوسفر** به وجود می‌آید.

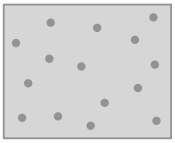
د) فشار هوا به وسیلهٔ فشارسنج اندازه‌گیری می‌شود و واحد اندازه‌گیری آن **هکتوپاسکال** است.

نکته سلسیوس یکی از واحدهای اندازه‌گیری دماست که با علامت $^{\circ}C$ نوشته می‌شود.

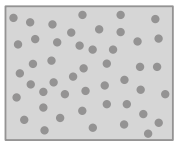
WWW.ArefOnline.ir

۷۵ با توجه به تصاویر زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟

الف)

ب)

ج)

د)

۱) شکل‌های «الف» و «ج» یک منطقهٔ گرم را نشان می‌دهند که در آن مولکول‌های هوا سریع‌تر حرکت می‌کنند و هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند.

۲) شکل «د» مطابق با شکل «ب» یک منطقهٔ پرفشار را نشان می‌دهد که در آن مولکول‌های هوا به هم نزدیک می‌شوند و به سمت پایین فرود می‌آیند.

۳) شکل «ب» مطابق با شکل «ج» یک منطقهٔ سرد را نشان می‌دهد که در آن فشار هوا به سمت مرکز ناحیه بیشتر و تعداد مولکول‌های هوا در واحد حجم نیز بیشتر می‌شود.

۴) شکل‌های «الف» و «د» یک منطقهٔ کم‌فشار را نشان می‌دهند که در آن مولکول‌های هوا کندتر حرکت می‌کنند، از هم فاصله می‌گیرند و فشار به سمت مرکز ناحیه کم‌تر می‌شود.

مشاوره همون‌طور که توی کنکور درس جغرافیا دیدی، از تصاویر کتاب زیاد سؤال طراحی می‌شه و حدود ۴تا از تست‌های این درس شکل، تصویر کتاب یا نموداره؛ پس موقع مطالعه‌کردن خیلی به تصاویر دقت کن و اون‌ها رو با توجه به مطالب درس تحلیل کن و به خاطر بسپار.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

Hint همان‌طور که می‌دانیم یا بسیار شنیده‌ایم، هوای سرد سنگین و هوای گرم سبک است.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- ابتدا مشخص می‌کنیم هر کدام از شکل‌ها بیانگر چه چیزی هستند:

«الف» و «د» یک مرکز کم‌فشار را نشان می‌دهند که مربوط به هوای گرم است.

«ب» و «ج» یک مرکز پرفشار را نشان می‌دهند که مربوط به هوای سرد است.

- اکنون ویژگی‌های هر کدام از این مراکز را توضیح می‌دهیم:

مرکز کم‌فشار: هوا سرد می‌شود ← مولکول‌های هوا به هم نزدیک‌تر می‌شوند ← تعدادشان در واحد حجم بیشتر می‌شود ← هوای سرد به سمت پایین یا سطح زمین فرود می‌آید ← یک مرکز پرفشار پدید می‌آید.

نکته در پرفشار، فشار هوا به سمت مرکز ناحیه افزایش می‌یابد.

مرکز پرفشار: هوا گرم می‌شود ← مولکول‌های هوا سریع‌تر حرکت می‌کنند و از هم فاصله می‌گیرند ← از وزن و فشار هوا در واحد حجم کاسته می‌شود ← هوای گرم سبک می‌شود و به سوی بالا صعود می‌کند ← از آن‌جا که هوای گرم نسبت به اطراف خود فشار کم‌تری دارد، بر روی منطقهٔ گرم یک مرکز کم‌فشار ایجاد می‌شود.

نکته در کم‌فشار، فشار هوا به سمت مرکز ناحیه کم می‌شود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): شکل «الف» مرکز کم‌فشار (هوای گرم) و شکل «ج» مرکز پرفشار (هوای سرد) است.

گزینهٔ (۲): شکل «د» یک مرکز کم‌فشار (گرم) و شکل «ب» یک مرکز پرفشار (سرد) است.

گزینهٔ (۴): بخش اول گزینه درست است: هر دو شکل «الف» و «د» یک مرکز کم‌فشار را نشان می‌دهند، اما در مرکز کم‌فشار مولکول‌های هوا **سریع‌تر** حرکت می‌کنند (نه کندتر).

WWW.ArefOnline.ir

۷۶ با توجه به موارد زیر، کدام گزینه به مورد درستی اشاره کرده است؟

الف) بارندگی سیکلونی **ب) بارندگی همرفتی**

۱) «الف» بیشتر در محل برخورد توده‌های هوا به وجود می‌آید، به این صورت که تودهٔ هوا به هنگام حرکت افقی به مانعی برخورد می‌کند و در امتداد آن مانع بالا می‌رود و سرد می‌شود.

۲) در «ب» که بارش‌های بهاری بیشتر از این نوع هستند، از آن‌جا که دمای تودهٔ هوا از هوای مجاور خود سردتر است، ابر تشکیل می‌شود و بارندگی صورت می‌گیرد.

۳) «ب» بارندگی ناهمواری نیز نامیده می‌شود و در آن تودهٔ هوای گرم تا ارتفاع معینی بالا می‌رود و به نقطهٔ اشباع می‌رسد و پس از تشکیل ابر می‌بارد.

۴) در «الف» که در محل جبهه‌ها یعنی منطقهٔ گذار بین توده‌های هوا رخ می‌دهد، برخورد توده‌های هوا موجب ناپایداری هوا به صورت تغییر در دما یا فشار می‌شود.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

Hint جبهه‌ها مرز بین دو تودهٔ هوای مجاورند.

درس Box

انواع بارش

- بارندگی همرفتی: تودهٔ هوا از هوای مجاور خود گرم‌تر می‌شود ← همراه با بالارفتن، دمای آن پایین می‌آید ← ابر تشکیل می‌شود ← بارندگی صورت می‌گیرد.
- بارندگی جبهه‌ای یا سیکلونی: در محل جبهه‌ها به وجود می‌آید.
- بارندگی کوهستانی یا ناهمواری: نواحی مرتفع و کوهستان‌ها مانع از حرکت افقی تودهٔ هوا می‌شوند ← تودهٔ هوای مرطوب در امتداد دامنه بالا می‌رود ← دمای آن کاهش می‌یابد ← به نقطهٔ اشباع می‌رسد ← می‌بارد.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

زمانی که دو تودهٔ هوای متفاوت در مجاورت هم قرار بگیرند یا به هم برخورد کنند، یک منطقهٔ گذار یا تغییر از نظر دما یا فشار در مرزهای آن‌ها پدید می‌آید. برخورد توده‌های هوا با یکدیگر، موجب ناپایداری هوا و در صورت دارابودن رطوبت، موجب بارندگی در محل جبهه‌ها می‌شود که به آن بارندگی جبهه‌ای یا سیکلونی می‌گویند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): بخش اول گزینه درست است، اما توضیح ذکرشده مربوط به بارندگی کوهستانی است.

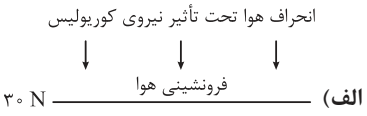
گزینهٔ (۲): در این نوع بارندگی، دمای تودهٔ هوا از هوای اطراف خود گرم‌تر است و سپس با بالارفتن، دمای آن پایین می‌آید.

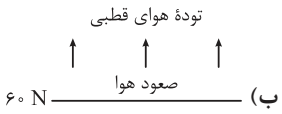
گزینهٔ (۳): بخش اول گزینه نادرست است: بارندگی ناهمواری و کوهستانی یکی است. توضیح ذکرشده برای بارندگی همرفتی درست است.

نکته با توجه به عامل صعود در بارش‌ها، در تمام بارندگی‌ها، تودهٔ هوای مرطوب باید تا ارتفاع معینی بالا برود، سرد شود، به نقطهٔ اشباع برسد، یعنی دیگر نتواند رطوبت را در خود نگه دارد، ابر تشکیل شود و سپس بارندگی صورت بگیرد.

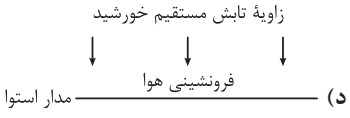
WWW.ArefOnline.ir

۷۷ با توجه به پراکندگی کانون‌های فشار روی کرهٔ زمین، کدام شکل یا شکل‌ها به درستی ترسیم شده است؟

الف)

ب)

ج)

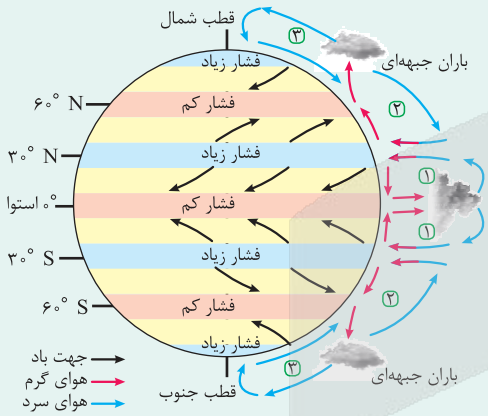

د)

۱) «الف» ـ «ج»
۲) فقط «ب»
۳) فقط «الف»
۴) «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

کمربندهای فشار:

- ناحیهٔ استوا و ناحیهٔ حارّه‌ای: کم‌فشار ← (به علت) زاویهٔ تابش مستقیم و گرمای همیشگی
- قطب‌ها: پرفشار ← (به علت) سردی فوق‌العادهٔ هوا
- ناحیهٔ جنب حارّه‌ای: پرفشار ← (به علت) فرونشینی هوا
- ناحیهٔ معتدله: کم‌فشار ← (به علت) تودهٔ هوای قطبی

پاسخ خیلی تشریحی

فقط شکل «ب» به درستی رسم شده است، زیرا در ناحیهٔ معتدله یعنی محدودهٔ مدارهای ۵° / ۶۶ ــ ۳۳ شمالی و جنوبی، حوالی عرض جغرافیایی ۶۰ درجه، بر اثر صعود هوا منطقهٔ فشار کم ایجاد می‌شود. البته این صعود تحت تأثیر تودهٔ هوایی است که از سمت قطب به طرف آن حرکت می‌کند و هوای نسبتاً گرم‌تر را به سمت بالا می‌راند.

بررسی سایر موارد:

الف) در منطقهٔ جنب حارّه (اطراف مدار رأس‌السرطان و رأس‌الجدی تا مرز منطقهٔ معتدلهٔ شمالی و جنوبی) سرد و سنگین می‌شود و فرومی‌نشیند و مراکز فشار زیاد جنب استوایی را به وجود می‌آورد.

ج) قطب‌ها، به دلیل سردی فوق‌العادهٔ هوا مراکز پرفشار هستند، یعنی در آن مناطق هوا سرد و سنگین است و فرومی‌نشیند، نه این‌که صعود می‌کند.

د) در ناحیهٔ استوا به دلیل زاویهٔ مستقیم تابش و گرمای همیشگی، یک کانون کم‌فشار ایجاد می‌شود. در ناحیهٔ حارّه‌ای (از استوا تا مدارهای ۲۳°۲۷′ شمالی و جنوبی)، هوای گرم به سمت بالا صعود می‌کند و با بالارفتن سرد می‌شود و رطوبت خود را به صورت باران فرومی‌ریزد. هوای سردشده در نواحی فوقانی استوا به سمت عرض‌های بالاتر حرکت می‌کند و تحت تأثیر نیروی کوریولیس دچار انحراف می‌شود.

WWW.ArefOnline.ir

۷۸ با توجه به طبقه‌بندی آب‌وهوایی کوپن، جایگاه‌های «الف» تا «د» در جدول زیر، به ترتیب با موارد کدام گزینه به درستی کامل می‌شوند؟

علامت آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
B	خشک	د	—	—
E	—	—	کمبود بارش	ج
D	—	میانگین سردترین ماه سال کم‌تر از منفی ۳ درجه است.	الف	—
C	ب	—	—	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار

۱) بارش زمستان بیشتر از تابستان ـ سرد ـ مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری ـ هیچ ماهی بیش از ۱۰ درجه نیست.

۲) بارش تابستان بیشتر از زمستان ـ معتدل ـ نامناسب برای رویش گیاه ـ اختلاف دما زیاد است.

۳) بارش زمستان بیشتر از تابستان ـ معتدل ـ مناسب برای جنگل‌های بارانی ـ اختلاف دما زیاد است.

۴) بارش تابستان بیشتر از زمستان ـ سرد ـ نامناسب برای رویش گیاه ـ هیچ ماهی بیش از ۱۰ درجه نیست.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

علامت آب‌وهوا	نام آب‌وهوا	دما	بارش	پوشش گیاهی
A	استوایی (گرم و مرطوب)	هیچ ماهی سردتر از $+18^{\circ}C$ نیست.	بارش در تمام سال	مناسب برای جنگل‌های بارانی استوایی
B	خشک	اختلاف دما زیاد است.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه
C	معتدل	میانگین سردترین ماه بین $+18^{\circ}C$ تا $-3^{\circ}C$ است.	بارش در دورهٔ سرد سال بیشتر از دورهٔ گرم	مناسب برای جنگل‌های خزان‌دار
D	سرد	میانگین سردترین ماه کم‌تر از $-3^{\circ}C$ است.	بارش تابستان بیشتر از زمستان	مناسب برای جنگل‌های مخروطی سردسیری
E	بسیار سرد (قطبی)	هیچ ماهی بیش از $+10^{\circ}C$ نیست.	کمبود بارش	نامناسب برای رویش گیاه

امتحان نهایی

جاهای خالی را با استفاده از کلمات داده‌شده تکمیل کنید. (سه مورد اضافی است) *(سؤال ۲۲ ـ امتحان نهایی تیر ۱۴۰۳)*

(دوسطحی ـ هماهنگ‌کننده ـ فرانسه ـ آذربایجان ـ کانادا ـ بخش اعظم تک‌ساخت ـ بخش اعظم فدرال)

نوع نظام سیاسی	تک‌ساخت	فدرال	ترکیبی
نظام قانون‌گذاری	متمرکز	الف؟	ب؟
کشور نمونه	پ؟	استرالیا	ت؟

WWW.ArefOnline.ir

۷۹ کدام مورد براساس متن زیر تنظیم شده است؟

«بیابان‌ها نواحی‌ای هستند که از یک یا دو عامل ایجاد بارش محروم‌اند.»

الف) یکی از عوامل ایجاد بارش صعود هواست که نبود آن در پدیدآمدن بیابان نامیب در آفریقا نقش اصلی را دارد.

ب) بیابان گُبی از جمله بیابان‌هایی است که در اثر دوری از عامل دیگر مؤثر در بارش یعنی رطوبت به وجود آمده است.

ج) بیابان تکله‌ماکان هرچند به منابع رطوبتی نزدیک است، اما عامل صعودنکردن هوا موجب بیابانی‌شدن این ناحیه شده است.

د) شکل و جهت ناهمواری‌های اطراف بیابان آتاکاما موجب نرسیدن هوای مرطوب به این منطقه و خشک‌شدن آن شده است.

۱) «الف» ـ «ب»
۲) «الف» ـ «د»
۳) «ب» ـ «ج»
۴) «ج» ـ «د»

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

عوامل وقوع بارش
- وجود هوای مرطوب: اقیانوس‌ها، دریاها و دریاچه‌ها منبع عمدهٔ رطوبت هوا هستند.
- عامل صعود

علل ایجاد بیابان
- استقرار مرکز پرفشار: در نواحی پرفشار، فرونشینی هوا مانع صعود هوا و در نتیجه بارش می‌شود.
- دوری از منابع رطوبت

پاسخ خیلی تشریحی ✔

- در برخی سواحل قاره‌ها مانند سواحل آمریکای جنوبی و سواحل جنوب غربی آفریقا، بیابان‌هایی پدید آمده‌اند، مانند بیابان نامیب در آفریقا و آتاکاما در آمریکای جنوبی. در این مناطق علت اصلی به وجود آمدن بیابان، وجود مرکز پرفشار و صعودنکردن هواست (درستی «الف» و نادرستی «د»). هرچند جریان‌های آب سرد که از قطب به سمت این نواحی در حرکت‌اند، صعودنکردن هوا را تشدید و تقویت می‌کنند و موجب بیابانی‌شدن این نواحی می‌شوند.
- برخی نواحی به علت دوری از دریاها و منابع رطوبتی و یا شکل و جهت ناهمواری‌ها و قرارگرفتن در پشت کوه‌ها که از رسیدن تودهٔ هوای مرطوب به آن‌ها جلوگیری می‌کند، با خشکی هوا مواجه می‌شوند؛ مانند بیابان گُبی (درستی «ب») یا تکله‌ماکان (نادرستی «ج»).

WWW.ArefOnline.ir

۸۰ چه تعداد از عبارت‌های زیر در خصوص نواحی مختلف آب‌وهوایی و عوامل مؤثر بر ایجاد آن درست است؟

- **اصلی‌ترین عامل به وجود آمدن ویژگی‌های آب‌وهوایی «دما» است.**
- **شیب ناهمواری‌ها همانند جهت آن‌ها بر دمای یک مکان تأثیر می‌گذارد.**
- **مایل‌بودن محور زمین موجب دریافت نامساوی انرژی خورشید بر بخش‌های مختلف زمین می‌شود.**
- **یکی از مهم‌ترین توده‌های هوا، تودهٔ هوای قطبی است که بین هوای سرد قطب و هوای گرم استوایی تشکیل می‌شود.**
- **باد زمانی ایجاد می‌شود که هوا از مرکز پرفشار به سمت مرکز کم‌فشار جریان یابد.**
- **گرم‌ترین نواحی جهان به علت دریافت بیشترین تابش خورشید در مجاورت مدار استوا قرار دارند.**
- **بیابان‌های سرد معمولاً در عرض‌های بالای جغرافیایی قرار دارند.**

۱) پنج ۲) چهار ۳) سه ۴) دو

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

عوامل مؤثر بر دما
- عرض جغرافیایی
- ارتفاع از سطح زمین
- دوری و نزدیکی به اقیانوس‌ها و دریاها
- عبور جریان‌های دریایی آب گرم و سرد
- جهت و شیب ناهمواری‌ها

پاسخ خیلی تشریحی ✔

بررسی عبارت‌ها:

عبارت نخست: نادرست؛ **نور خورشید** مهم‌ترین منبع انرژی برای زمین و عامل اصلی به وجود آمدن ویژگی‌های آب‌وهوایی در نواحی مختلف زمین است.

نکته تابش خورشید روی عناصر آب‌وهوایی چون دما، فشار، رطوبت و بارش تأثیر می‌گذارد.

عبارت دوم: درست؛ جهت و شیب ناهمواری‌ها بر دمای یک مکان تأثیر می‌گذارند.

عبارت سوم: درست؛ مایل‌بودن محور زمین موجب می‌شود که اشعهٔ خورشید به مناطق استوایی، عمود و نزدیک به عمود بتابد و زاویهٔ تابش به سمت قطب مایل و مایل‌تر شود. بنابراین، مقدار انرژی خورشیدی که هر سانتی‌متر مربع از زمین در مناطق استوایی دریافت می‌کند، بسیار بیشتر از مقداری است که مناطق قطبی جذب می‌کنند. هم‌چنین، همهٔ بخش‌های زمین در مدت‌زمان مساوی انرژی خورشید را دریافت نمی‌کنند.

عبارت چهارم: نادرست؛ یکی از مهم‌ترین **جبهه‌های هوا**، **جبههٔ** قطبی است که بین هوای سرد قطب و هوای گرم استوایی در منطقهٔ معتدله تشکیل می‌شود.

نکته به پاسخ خیلی تشریحی سؤال ۷۶ مراجعه کن.

عبارت پنجم: درست؛ هوا همیشه از جایی که فشار بیشتری وجود دارد، به سمت جایی که فشار کم‌تری دارد، جریان می‌یابد و به این ترتیب، باد به وجود می‌آید؛ بنابراین جابه‌جایی توده‌های هوا بین کمربندهای فشار موجب وزش بادهای مختلف در سطح کرهٔ زمین و تغییرات آب‌وهوایی می‌شود.

عبارت ششم: نادرست؛ در منطقهٔ جنب حارّه‌ای، توده‌های هوا در حوالی مدارهای رأس‌السرطان و رأس‌الجدی فرومی‌نشینند و منطقهٔ پرفشار را به وجود می‌آورند. در نتیجه، کمربند بیابانی کرهٔ زمین در اطراف این دو مدار در سه قاره گسترده شده است؛ پس می‌توان گفت گرم‌ترین نواحی جهان در مجاورت این دو مدار است، نه در مجاورت خط استوا.

عبارت هفتم: درست؛ بیابان‌های سرد عمدتاً در عرض جغرافیایی بالا یا در ارتفاعات زیاد قرار دارند، مانند بیابان گُبی و بیابان پاتاگونی.

WWW.ArefOnline.ir

۸۱ روش بررسی کدام گزاره با بقیه متفاوت است؟

۱) وجود جهان ازلی بوده و نمی‌توان برای آن ابتدایی در نظر گرفت.

۲) روح و روان با هم متفاوت‌اند هرچند ارتباط تنگاتنگی با هم دارند.

۳) تمایل به نوع حکومت‌ها براساس نگاه اجتماعی افراد تعیین می‌شود.

۴) در تاریخ فلسفه، برخی فیلسوفان مخالفت شدیدی با برخی دیگر داشتند.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۱

درسی Box

دانش‌ها از دو جهت با یکدیگر تفاوت دارند: ۱) از جهت موضوعی که به آن می‌پردازند. ۲) از جهت روشی که از آن استفاده می‌کنند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

عبارت گزینهٔ (۴) یک گزارهٔ تاریخی است و با توجه به این‌که روش تاریخ، تجربی است؛ روش بررسی این گزاره تجربی خواهد بود.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): یک مسئلهٔ فلسفی بوده و به اصل و اساس جهان پرداخته است، در نتیجه روش بررسی آن قیاسی و عقلی است.

گزینهٔ (۲): به حقیقت انسان پرداخته است، مربوط به انسان‌شناسی فلسفی بوده و روش مطالعهٔ روح، عقلی است.

گزینهٔ (۳): مربوط به شاخهٔ فلسفهٔ سیاست است و روش آن، عقلی و قیاسی می‌باشد.

تیزبازی

به تفاوت روش عقلی و تجربی دقت کنین:

توی روش قیاسی فقط باید به توانایی‌های عقل تکیه کرد و با تفکر و تعقل و تجزیه و تحلیل به حل مسئله پرداخت. در حالی که در علوم تجربی مثل فیزیک و شیمی و ... از روش‌های تجربی مثل آزمایش استفاده می‌کنن.

توجه داشته باشین که راه و روش بخش اصلی فلسفه و فلسفه‌های مضاف قیاسیه (استدلال عقلی).

WWW.ArefOnline.ir

۸۲ **برای درست فکرکردن و قرارگرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی کدام ترتیب به درستی بیان شده است؟**

۱) ارائهٔ استدلال صحیح ـ جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ ـ آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود

۲) جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ ـ آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ـ ارائهٔ استدلال صحیح

۳) آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ـ جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ ارائهٔ استدلال صحیح ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ

۴) آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ـ جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ـ داشتن معیار برای سنجش پاسخ ـ ارائهٔ استدلال صحیح

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۱

پاسخ خیلی تشریحی ✔ برای قرارگرفتن در مسیر درست تفکر فلسفی اول باید بدانیم که چه چیز را نمی‌دانیم، سپس باید به دنبال پاسخ باشیم. بعد از آن باید برای پاسخ به دنبال استدلال باشیم و در آخر باید یک معیاری داشته باشیم برای سنجش پاسخی که به آن رسیدیم.

ترتیب درست در گزینهٔ (۳) آمده است: آگاهی از مجهولات و ندانسته‌های خود ← جست‌وجوی پاسخ برای سؤالات ← ارائهٔ استدلال صحیح ← داشتن معیار برای سنجش و پذیرش پاسخ

WWW.ArefOnline.ir

۸۳ **اگر فیلسوفی ادعا کند: «قانون علیت در همهٔ جهان‌ها صادق است، حتی اگر ذهن انسانی وجود نداشته باشد؛ اما این‌که ما انسان‌ها بتوانیم آن را بشناسیم، به شرایط ذهنی و ابزار ادراک ما بستگی دارد.»**
با توجه به این ادعا، کدام گزینه به درستی دو حوزهٔ هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی را از یکدیگر متمایز می‌سازد؟

۱) او معتقد است که قانون علیت صرفاً ساختهٔ ذهن انسان است، پس موضوع هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی یکی است.

۲) او تفکیک روشنی بین علیت به عنوان قانون جهان و امکان شناخت آن توسط ذهن انسان قائل است؛ که اولی مربوط به هستی‌شناسی و دومی مربوط به معرفت‌شناسی است.

۳) چون او معتقد است که قانون علیت حتی بدون ذهن انسان هم وجود دارد، پس هر دو بخش گفته‌شده در حیطهٔ معرفت‌شناسی قرار می‌گیرند.

۴) او در مورد هستی‌شناسی نظر نداده، چون دربارهٔ قوانین جهان واقعیت که بیرون از ذهن انسان است، بیانی نداشته است.

مشاوره طراح ممکنه با استفاده از کلماتی مثل «ذهن»، «شناخت»، «قانون» و «واقعیت» شما رو گیج کنه و طوری وانمود کنه که همه‌چیز مربوط به معرفت‌شناسیه، چون اسم ذهن میاد وسط.

اما یادت باشه: بررسی واقعیت مستقل از ذهن = هستی‌شناسی و بررسی نحوهٔ شناخت ذهن از اون واقعیت = معرفت‌شناسی

هر جا از خود وجود چیزی صحبت شد، برو سمت هستی‌شناسی و هر جا از شناخت ما از اون چیز صحبت شد، برو سمت معرفت‌شناسی.

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۲

درس Box

هستی‌شناسی دربارهٔ احکام کلی که در جهان واقعیت حاکم است، بحث می‌کند؛ مانند این‌که در جهان واقعیت علت و معلول برقرار است یا نه؟ ولی معرفت‌شناسی دربارهٔ توانایی ذهن انسان در شناخت هستی بحث می‌کند. مثل این‌که آیا انسان می‌تواند جهان را بشناسد یا نه؟

پاسخ خیلی تشریحی

این سؤال ترکیبی است و دو نکتهٔ مهم را با هم بررسی می‌کند. پس این فیلسوف دقیقاً بین «چیستی قانون علیت» و «شناخت آن» تفاوت قائل شده است، که یعنی بین هستی‌شناسی و معرفت‌شناسی تمایز قائل است.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): این عبارت، درست برعکس نظر این فیلسوف است. او می‌گوید قانون علیت مستقل از ذهن انسان است، نه ساختهٔ ذهن.

گزینهٔ (۳): وقتی که علیت را حقیقتی مستقل از ذهن انسان معرفی می‌کند، نمی‌توان هر دو بخش را به معرفت‌شناسی مربوط دانست.

گزینهٔ (۴): اتفاقاً این فیلسوف دربارهٔ هستی‌شناسی نظر داده است و قانون علیت را مستقل از ذهن (مربوط به واقعیت) می‌داند، پس این نظرش کاملاً هستی‌شناسانه بوده است.

WWW.ArefOnline.ir

۸۴ **کدام‌یک از تحلیل‌های زیر، دقیق‌ترین تبیین از تأثیر دیدگاه‌های فلسفهٔ علوم اجتماعی بر نظریه‌پردازی در علم جامعه‌شناسی است؟**

۱) جامعه‌شناسی بدون نیاز به دیدگاه‌های فلسفی، صرفاً به توصیف پدیده‌های اجتماعی می‌پردازد؛ بنابراین، دیدگاه‌های فلسفهٔ علوم اجتماعی در نظریه‌پردازی جامعه‌شناختی بی‌تأثیرند.

۲) اگر در فلسفهٔ علوم اجتماعی اصالت با جامعه باشد، نظریه‌پردازان جامعه‌شناسی نیز به طور منطقی باید نقش فرد در ایجاد جامعه را نپذیرند.

۳) چون فلسفهٔ علوم اجتماعی مبانی نظری جامعه‌شناسی را شکل می‌دهد، جهت‌گیری نظریه‌ها در جامعه‌شناسی تابع پیش‌فرض‌هایی دربارهٔ اصالت فرد یا جامعه است و این امر بر تحلیل مسائل اجتماعی اثر مستقیم می‌گذارد.

۴) جامعه‌شناسی به دلیل ماهیت تجربی خود، همواره دیدگاه سومی را برمی‌گزیند که تلفیقی از اصالت فرد و جامعه باشد، زیرا این دیدگاه جامع‌تر و علمی‌تر است.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۲

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در کتاب تأکید اصلی روی رابطهٔ فلسفهٔ مضاف (فلسفهٔ علوم اجتماعی) با جامعه‌شناسی است. وقتی می‌گوییم «فلسفهٔ علوم اجتماعی»، یعنی می‌خواهیم بنیان‌های نظری علم جامعه‌شناسی را بررسی کنیم. برخی از این بنیان‌ها عبارت‌اند از:

فرد مهم‌تر است و اصالت دارد یا جامعه؟ آیا هر دو اصالت دارند؟

این دیدگاه‌های فلسفی، قبل از شروع نظریه‌پردازی در جامعه‌شناسی باید روشن شده باشند. چرا؟ چون:

- اگر باور داشته باشید، فرد اصالت دارد، نظریه‌های جامعه‌شناختی شما بر فردگرایی، آزادی فردی و تحلیل رفتار فردی استوار می‌شوند.
- اگر باور کنید که جامعه اصالت دارد، فرد را تابع جامعه می‌دانید.
- اگر ترکیبی از اصالت فرد و جامعه را بپذیرید، تحلیل‌های تعاملی و تأثیر متقابل فرد و جامعه را پذیرفته‌اید.

بنابراین، دیدگاه فلسفی، زیربنای علم جامعه‌شناسی را تعیین می‌کند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): جامعه‌شناسی بدون فلسفهٔ علوم اجتماعی، ممکن است فقط داده‌محور و پراکنده شود. فلسفهٔ مضاف، به نظریه‌های علمی معنا، انسجام و جهت می‌دهد.

گزینهٔ (۲): اگر فیلسوف قائل به اصالت جامعه باشد، باز هم معتقد است که جامعه از گرد هم آمدن افراد تشکیل می‌شود. لکن در نگاه اصالت جامعه، فیلسوفان افراد را به طور کامل تابع شرایط جامعه می‌دانند و اختیار آن‌ها بر تعیین سرنوشت خویش را انکار می‌کنند.

گزینهٔ (۴): همهٔ جامعه‌شناسان الزاماً دیدگاه سوم یعنی اصالت فرد و جامعهٔ توأمان را انتخاب نمی‌کنند.

گول نخوری ✘

در این‌جور سؤالات، طراح‌ها ممکنه با عبارت‌هایی مثل: «جامع‌تر»، «علمی‌تر»، «بی‌تأثیر است» و «ضروری است» شما رو به سمت قضاوت‌های شخصی یا پیش‌فرض‌های خودتون ببرن، ولی شما باید ببینین متن چی گفته، نه چی به نظرتون درسته.

پس یادت باشه:

فلسفهٔ مضاف، پیش‌فرض‌های علوم رو می‌سازه، نه نتایج اون رو و در مسائل علوم دخالتی نمی‌کنه!

WWW.ArefOnline.ir

۸۵ **کدام‌یک از گزینه‌های زیر به درستی نشان می‌دهد که اندیشیدن فیلسوفانه چه نقشی در زندگی فرد دارد؟**

۱) اندیشیدن فیلسوفانه باعث می‌شود فرد تنها به باورهای مرسوم جامعه پایبند بماند و از تغییر آن‌ها پرهیز کند.

۲) کسی که اهل اندیشهٔ فلسفی است، باورهای خود را فارغ از دلیل یا منطق پذیرفته و براساس عادت زندگی می‌کند، اما نسبت به باورهای دیگران حساس است.

۳) اندیشیدن فیلسوفانه کمک می‌کند فرد ریشه و چرایی باورهایش را بررسی کند و براساس عقل و منطق، اهداف زندگی خود را انتخاب کند.

۴) انسان‌هایی که به فلسفه می‌پردازند، معمولاً نمی‌توانند اهداف روشنی در زندگی داشته باشند، چون مدام درگیر شک و تردید هستند.

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

«اندیشیدن فیلسوفانه، تأمل‌کردن دربارهٔ باورهای مربوط به زندگی است؛ آموختن چرایی و یافتن دلایل درستی یا نادرستی باورها ... در این صورت، خودمان بنیان‌های فکری خود را می‌سازیم ... و به شخصیتی مستقل می‌رسیم.»

پاسخ خیلی تشریحی

اندیشیدن فیلسوفانه یعنی:

- بررسی دلایل باورها
- دوری از پذیرش تقلیدی
- ساختن شخصیت فکری مستقل
- رسیدن به آزادی در اندیشه
- انتخاب هدف‌های زندگی با آگاهی

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): اندیشهٔ فلسفی برعکس این عبارت است! فلسفه از انسان می‌خواهد که به باورهای مرسوم شک کند و چرایی آن‌ها را بررسی کند، نه این‌که فقط از روی عادت آن‌ها را بپذیرد.

گزینهٔ (۲): کسی که «اهل تفکر فلسفی» است، به باورهای خودش فکر می‌کند نه این‌که فقط به باورهای دیگران بپردازد و این کار را براساس عقل و منطق انجام می‌دهد نه بی‌دلیل.

گزینهٔ (۴): گرچه فلسفه باعث طرح پرسش‌های عمیق می‌شود، اما هدفش این است که از دل تردید، به آگاهی، آزادی اندیشه و انتخاب آگاهانه برسد. فلسفه، زندگی را «مبهم» نمی‌کند، بلکه «روشن‌تر» می‌کند.

گول نخوری

بعضی از گزینه‌ها طوری طراحی می‌شن که حس می‌کنی یه جورایی درستن (مثل تردید داشتن در فلسفه یا شک‌گرایی). ولی باید دقیق ببینی که متن چی گفته؛ دقت کن که بررسی چرایی باورها به معنای موندن توی شک و تردید نیست!

WWW.ArefOnline.ir

۸۶ **با توجه به معنای تأمل فلسفی دربارهٔ باورها و تقسیم‌بندی انسان‌ها براساس باورها، کدام گزینه نادرست است؟**

۱) اهدافی که در زندگی به دنبال آن‌ها هستیم، تعیین می‌کنند که برای رسیدن به آن‌ها به چه چیزهایی باور داشته باشیم.

۲) تقسیم‌بندی انسان‌ها در سه گروه براساس نوع و جهت‌گیری اندیشه و نگرش آنان دربارهٔ جهان و انسان تعیین می‌شود.

۳) افرادی که تلاش موفقی برای کشف چرایی باورهای خود ندارند، در زندگی یا اهل تقلید می‌شوند و یا به بیراهه می‌روند.

۴) همهٔ انسان‌ها در زندگی خود برای پی‌بردن به ریشه‌ها یا چرایی باورهای خود تلاش نمی‌کنند، هرچند همه باورهایی دارند.

پاسخ: گزینهٔ ۱

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

تفکر فلسفی یعنی، تأمل دربارهٔ چرایی باورها و رسیدن به ریشهٔ باورها، پذیرفتن باورهای درست و کنار گذاشتن باورهای نادرست.

بر همین اساس انسان‌ها با توجه به باورهایشان و تلاش برای رسیدن به ریشهٔ آن باورها، به سه دسته تقسیم می‌شوند:

- بعضی‌ها کم‌تر به حقیقت انسان و جهان می‌اندیشند و در زندگی عموماً اهل تقلید هستند.
- بعضی‌ها به این مسائل می‌اندیشند و اکثراً به پاسخ درست می‌رسند و زندگی معناداری می‌سازند که دارای اهدافی است.
- بعضی‌ها به این مسائل می‌اندیشند، ولی به پاسخ نادرست می‌رسند، بنابراین زندگی بی‌معنا و دارای اهداف نادرستی دارند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

این باورهای ما هستند که تعیین می‌کنند چه چیزی را در زندگی هدف قرار دهیم، یا از آن دور شویم.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۲): انسان‌ها براساس نوع نگاهشان به مسائلی همچون حقیقت انسان و جهان (همان مسائل بنیادی) تقسیم‌بندی می‌شوند.

گزینهٔ (۳): انسان‌ها یا برای درک حقیقت انسان و جهان تلاشی نمی‌کنند، که اینان اهل تقلید می‌شوند و یا تلاش می‌کنند، ولی به نتایج درستی نمی‌رسند که در این صورت هم زندگی آن‌ها هدف و معنای درستی نخواهد یافت. مسئلهٔ مهم این است که هر دوی این افراد تلاش موفقی ندارند.

گزینهٔ (۴): فقط برخی از انسان‌ها فارغ از اشتغالات روزانه، فرصتی را برای اندیشیدن به باورهای خود و پی‌بردن به چرایی آن‌ها صرف می‌کنند.

WWW.ArefOnline.ir

۸۷ **کدام توصیف دربارهٔ ویژگی‌های متفاوت یک فیلسوف واقعی با مردم عادی به درستی بیان شده است؟**

۱) او دربارهٔ همهٔ استدلال‌ها می‌اندیشد و آن‌ها را می‌پذیرد.

۲) عقایدش را بر پایهٔ خیالات، تبلیغات و تعصب بنا نمی‌کند.

۳) دربارهٔ مسائلی چون آزادی، عدالت و ... می‌اندیشد.

۴) تابع برهان و استدلال و در عین حال افراد خاص است.

پاسخ گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

فیلسوف واقعی هیچ سخنی را بدون دلیل نمی‌پذیرد و عقیده‌اش را بر پایهٔ خیالات، تبلیغات و تعصّب بنا نمی‌کند. او دربارهٔ استدلال‌ها می‌اندیشد و اگر به درستی‌شان پی ببرد، آن‌ها را می‌پذیرد. عموم مردم در مسائل بنیادین فلسفی می‌اندیشند و نظر می‌دهند؛ دربارهٔ خدا، آزادی، اختیار، خوشبختی و رنج. فرق فیلسوف با مردمان دیگر این است که، اوّلاً فیلسوف دربارهٔ همین مسائل به نحو جدّی فکر می‌کند؛ ثانیاً با روش درست وارد این قبیل مسائل می‌شود و پاسخ می‌دهد. او تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

یک فیلسوف واقعی، عقاید خود را صرفاً براساس استدلال می‌سازد و نه هیچ چیز دیگر.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): فیلسوف واقعی دربارهٔ استدلال‌ها می‌اندیشد، ولی همهٔ آن‌ها را نمی‌پذیرد و فقط اگر به درستی‌شان پی ببرد، آن‌ها را می‌پذیرد.

گزینهٔ (۳): عموم مردم دربارهٔ مسائلی مانند عدالت، آزادی و ... می‌اندیشند و این اختصاصی به فیلسوفان ندارد.

گزینهٔ (۴): فیلسوف واقعی تابع برهان و استدلال است؛ نه تابع افراد و اشخاص.

WWW.ArefOnline.ir

۸۸ **فیلسوفان می‌کوشند با ..... فهم درستی از حقایق جهان برای افراد ارائه دهند.**

۱) استقلال در اندیشه
۲) آموختن فلسفه به مردم
۳) کاستن از مغالطه‌ها
۴) استدلالات عقلی و فلسفی

پاسخ: گزینهٔ ۳

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی

فیلسوفان می‌کوشند با کاستن از مغالطه‌ها، فهم درستی از حقایق، چه در عالم هستی و چه در مسائل بنیادین زندگی ارائه دهند و آن را با گفتار مناسبی که خالی از مغالطه باشد، بیان کنند. مانند این‌که فیلسوفی ادعا کند: «قانون علیت در همهٔ جهان‌ها صادق است، حتی اگر ذهن انسانی وجود نداشته باشد؛ اما این‌که ما انسان‌ها بتوانیم آن را بشناسیم، به شرایط ذهنی و ابزار ادراک ما بستگی دارد.»

WWW.ArefOnline.ir

۸۹ **اگر کسی بدون دلیل بپذیرد که برای دفع انرژی‌های منفی افراد، «باید به تخته ضربه زد.» از کدام فایدهٔ فلسفی بی‌بهره است؟**

۱) معنابخشی به زندگی
۲) رهایی از عادات غیرمنطقی
۳) استقلال در اندیشه
۴) دوری از مغالطه‌ها

پاسخ: گزینهٔ ۲

زیرمبحث: درس ۳

درس Box

در بسیاری از مواقع، افراد یک جامعه افکار و عقایدی را می‌پذیرند که پشتوانهٔ عقلی و منطقی ندارند، بلکه بر اثر مرور زمان و با انتقال از نسلی به نسل بعد، به صورت یک عادت درآمده است و اکثر افراد یک جامعه، بدون دلیل آن را پذیرفته‌اند.

پاسخ خیلی تشریحی ✔

عادات و خرافاتی که در یک جامعه وجود دارند و هیچ پشتوانهٔ منطقی و عقلی ندارند، مانند نحس دانستن عدد ۱۳، به تخته زدن برای رفع چشم‌زخم و ... همگی نشان‌دهندهٔ عادات غیرمنطقی هستند، که با تفکر فلسفی می‌توان از آن‌ها اجتناب کرد.

امتحان نهایی

پذیرشِ بدون دلیلِ گزارهٔ «نحس بودن عدد ۱۳» بیانگر بهره‌مندنشدن از کدام فایدهٔ فلسفی است؟

(سؤال ۳ (قسمت ج) ـ امتحان نهایی خرداد ۱۴۰۳)

۱) دوری از مغالطات
۲) رهایی از عادات غیرمنطقی

WWW.ArefOnline.ir

۹۰ **کدام گزینه با تمثیل غار افلاطون تناسب دقیق‌تری دارد؟**

۱) زندانیان غار هیچ چیز را واقعی و حقیقی نمی‌دانند.

۲) عامل بیناشدن زندانی غار، نور خورشید که نماد حقیقت است، می‌باشد.

۳) زندانیان غار منتظر کسی هستند تا آن‌ها را از بند زنجیرها رها کرده و با حقایق آشنا کند.

۴) شخص تنومندی که می‌تواند زندانی را از درون غار به بیرون بکشد، همان عقل یا فلسفه است.

پاسخ: گزینهٔ ۴

زیرمبحث: درس ۳

پاسخ خیلی تشریحی ✔

در تمثیل غار افلاطون، وقتی که زنجیر دست و پای زندانی غار باز می‌شود و می‌تواند به بیرون حرکت کند، شخص تنومندی از سراشیبی غار او را بالا می‌کشد. این شخص نماد عقل و فلسفه است، که می‌توانند انسان را از غار جهالت و تعصبات، خارج و به جهان حقایق و واقعیت‌ها راهنمایی کنند.

بررسی سایر گزینه‌ها:

گزینهٔ (۱): زندانیان غار گمان می‌کنند که سایه‌ها همان حقیقت هستند.

گزینهٔ (۲): زندانیان پیش از خروج از غار هم قدرت بینایی دارند، ولی چشم آن‌ها حقایق را مشاهده ننموده است.

گزینهٔ (۳): زندانیان غار پس از آن‌که زندانی آزادشده به غار بازمی‌گردد و آنان را به حقایق بیرون از غار راهنمایی می‌کند، می‌گویند او با خارج‌شدن از غار بینایی خود را از دست داده است.

کنکور

با توجه به تمثیل غار افلاطون، کدام عبارت درست است؟ *(سؤال ۱۳۳ کنکور انسانی ۱۴۰۲)*

۱) زندانیان درون غار، از واقعیت همهٔ موجودات به‌جز خودشان بی‌خبرند.

۲) زندانیان تا وقتی که در غار اسیرند، توان درک نشانه‌های واقعیت بیرونی را ندارند.

۳) شخصی که زندانی را یاری می‌کند تا از غار خارج شود و به تدریج به روشنی خو کند، نماد عقل است.

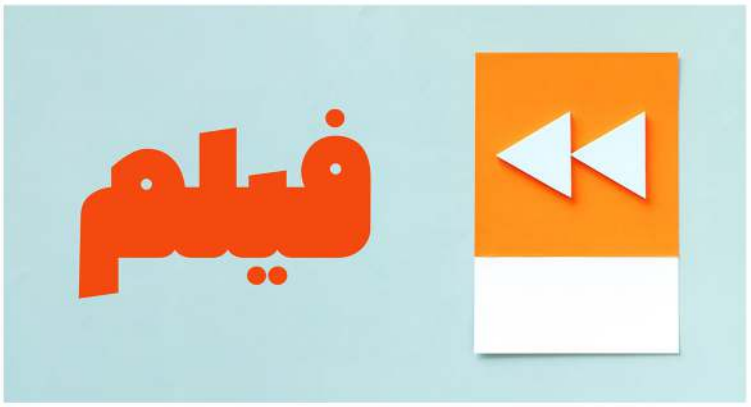
۴) اگر یکی از زندانیان به طور اتفاقی از بند رها شود، دیگر حاضر به بازگشت به جایگاه قبلی خود نیست.

WWW.ArefOnline.ir

آزمون

کارنامه
رتبه های
برتر
رتبه های ۱ تا ۳۰۰۰

جزوه

فیلم

مشاوره

www.
arefonline.ir
مرکز مشاوره عارف